



รายงานการทำวิจัยชุมชนด้วยวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาแบบเร่งด่วน
(Rapid Ethnographic Community Assessment Process: RECAP)
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ



สนับสนุนโดย

สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน (สำนัก 3) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
ศูนย์สนับสนุนทางวิชาการเพื่อการจัดการเครือข่าย พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศวก.อีสาน)

คำนำ

การทำวิจัยชุมชนด้วยวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบเร่งด่วน (Rapid Ethnographic Community Assessment Process: RECAP) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ได้ดำเนินการศึกษาบริบทพื้นที่ สถานการณ์พัฒนาตำบล การบริหารจัดการตำบล ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยสำนักสนับสนุนสุขภาพชุมชน สำนัก 3 ศูนย์วิชาการสนับสนุนเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นภาคอีสาน (ศวภ.อีสาน) ภายใต้โครงการ “เสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นบริหารจัดการภูมินิเวศ” โดยใช้ทุนและศักยภาพของกลุ่มปฏิบัติการของชุมชนและแกนนำของตำบลเป็นตัวตั้งในการพัฒนา โดยมุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน มุ่งเน้นการดึงศักยภาพ เสริมทักษะ ปรับขั้นตอนวิธีการของกลุ่มปฏิบัติการเดิมให้เข้มแข็งขึ้น ต่อยอดให้เกิดกลุ่มปฏิบัติการใหม่ ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ด้วยกระบวนการพัฒนางานหรือกิจกรรม การจัดการกับปัญหา ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการดำเนินชีวิตอันเป็นผลกระทบจากโครงสร้างทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ สุขภาพ การจัดการภาวะแวดล้อม และการเมืองการปกครอง

การวิจัยชุมชนเมื่อดำเนินการโดยชุมชน ถือเป็นเครื่องมือที่เป็นรูปธรรมของกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน เนื่องจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทำให้กิจกรรมการวิจัยชุมชนสามารถสร้างความเข้าใจ สถานการณ์ ของชุมชน การมีส่วนเกี่ยวข้องในสถานการณ์ของคนในชุมชน คนสำคัญในการจัดการให้สถานการณ์ดังกล่าว เอื้อประโยชน์ต่อคนในชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้แนวทางการจัดการสถานการณ์ต่างๆ จนนำไปสู่การหาทางออกหรือเพิ่มแนวทางใหม่ๆ เพื่อจัดการกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงต่อเนื่องได้

คณะผู้จัดทำ

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม

กรกฎาคม 2568

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ทุนและศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในด้านการจัดการตนเอง	
ตำบลหนองขาม	1 - 6
บ้านโนนจั่ว หมู่ที่ 1	7 - 12
บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2	13 - 20
บ้านหนองขามเหนือ หมู่ที่ 3	21 - 28
บ้านหนองตানা หมู่ที่ 4	29 - 35
บ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5	36 - 41
บ้านหนองแห้ว หมู่ที่ 6	42 - 48
บ้านหินกองใต้ หมู่ที่ 7	49 - 55
บ้านหนองซำเอก หมู่ที่ 8	56 - 62
บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9	63 - 73
บ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ที่ 10	74 - 79
บ้านปรารักษ์ หมู่ที่ 11	80 - 85
บ้านจัวงาม หมู่ที่ 12	86 - 93
บ้านหนองมะเขือใหม่ หมู่ที่ 13	94 - 99
นวัตกรรมชุมชนท้องถิ่น	100 - 104

รายงานระดับตำบล ตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2499 หมู่บ้านต่าง ๆ ในพื้นที่นี้มีความเจริญเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศการปกครองท้องที่ในการควบคุมดูแลของผู้ว่าในหมู่บ้านต่าง ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบาก การประสานงานระหว่างหมู่บ้านกับตำบลก็ยุ่งยากเพราะเส้นทางคมนาคมไม่สะดวก ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2499 กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครองได้ประกาศจัดตั้งตำบลต่างๆ ขึ้นหลายแห่ง รวมทั้งหมู่บ้านหนองขามก็ได้จัดตั้งเป็นตำบลหนองขาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499 เป็นต้นมา โดยแยกจากตำบลกวางโจน อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ และขึ้นตรงต่ออำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

ตำบลหนองขามได้ขึ้นตรงต่ออำเภอภูเขียวมาจนถึง พ.ศ. 2509 ทางกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เห็นว่าท้องที่ในบริเวณแห่งนี้ (คือบริเวณบ้านแก้งคร้อ และบ้านหนองไผ่) มีผู้คนอพยพมาเพิ่มขึ้นทุกปี กรมการปกครองจึงยกชุมชนแห่งนี้เป็นกิ่งอำเภอแก้งคร้อ ในปี พ.ศ. 2509 โดยแยกตัวออกมาจากอำเภอภูเขียว และให้ตำบลหนองขามขึ้นตรงต่อกิ่งอำเภอแก้งคร้อ ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา จนกิ่งอำเภอแก้งคร้อได้ยกฐานะเป็นอำเภอแก้งคร้อ เมื่อปี พ.ศ. 2511

โดยมีกำนันในตำบลหนองขาม ตามลำดับดังนี้

- | | | |
|---------------|--------------|----------------------|
| 1. นายสวัสดิ์ | ต่อศรี | พ.ศ. 2499 - 2504 |
| 2. นายสิงโต | ชัยจำรัส | พ.ศ. 2504 - 2506 |
| 3. นายสมบุรณ์ | จันทรภา | พ.ศ. 2506 - 2526 |
| 4. นายเคน | นาใจกล้า | พ.ศ. 2526 - 2531 |
| 5. นายธูป | รอรู | พ.ศ. 2531 - 2435 |
| 6. นายทองม้วน | โนนแวง | พ.ศ. 2435 - 2544 |
| 7. นายแสง | จันทร์บุตตรา | พ.ศ. 2544 - 2556 |
| 8. นายสมชาย | สาออน | พ.ศ. 2556 - 2564 |
| 9. นายดำรงค์ | ผลศาส | พ.ศ. 2564 - ปัจจุบัน |

ในปี พ.ศ. 2539 กระทรวงมหาดไทย ได้จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขามขึ้น โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 113 ตอนพิเศษ 52ง หน้าที่ 49 วันที่ 25 ธันวาคม 2539

โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับดังนี้

- | | | |
|---------------|-------------|---|
| 1. นายม้วน | โนนแวง | พ.ศ. 2539 - 2544 |
| 2. นายวิศิษฐ์ | คลังทอง | พ.ศ. 2544 - 12 ธันวาคม พ.ศ. 2556 |
| 3. นายเทวกร | แก้วเพ็ญศรี | 19 มกราคม พ.ศ. 2557 - 30 กันยายน พ.ศ. 2564 |
| 4. นายสุตใจ | กล้าสงคราม | 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 - 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 |
| 5. นายสุเทพ | เหล่าขุนค้ำ | 9 กรกฎาคม 2566 - ปัจจุบัน |

ปัจจุบันในตำบลหนองขาม แบ่งการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองในหมู่บ้านและเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้านและผู้นำชุมชนจึงมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการบริหารงานของผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม การประสานงาน ระหว่างท้องถิ่น และท้องที่ซึ่งมีความใกล้ชิดและให้ความสำคัญทั้งสองฝ่าย ตำบลหนองขามมีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 13 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ซึ่งประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านโนนจิว /

หมู่ที่ 2 บ้านหินกองเหนือ / หมู่ที่ 3 บ้านหนองขามเหนือ / หมู่ที่ 4 บ้านหนองตนา / หมู่ที่ 5 บ้านหนองมะเขือ / หมู่ที่ 6 บ้านหนองแห้ว / หมู่ที่ 7 บ้านหินกองใต้ / หมู่ที่ 8 บ้านหนองข้างแอก / หมู่ที่ 9 บ้านหนองขามใต้ / หมู่ที่ 10 บ้านโนนสมบูรณ์ / หมู่ที่ 11 บ้านปรางค์กู๋ / หมู่ที่ 12 บ้านจิ้งจาม / หมู่ที่ 13 บ้านหนองมะเขือใหม่

เมื่อปี พ.ศ. 2510 บริเวณที่ตั้งของตำบลหนองขามยังเป็นป่าดงดิบบริบูรณ์แบบธรรมชาติ มีสัตว์ป่ามากมาย อาทิ เช่น เสือ หมูป่า กวาง ลิง และอื่นๆ อีกมากมาย ต่อจากนั้นสัตว์ป่าเหล่านั้นก็ได้ลดจำนวนลงเรื่อย ๆ ขณะที่ผู้คนก็อพยพมาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เกิดเป็นชุมชนใหญ่ขึ้นตามลำดับ

ตำบลหนองขาม มีที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ตั้งอยู่บ้านจิ้งจาม หมู่ที่ 12 พื้นที่ตำบลหนองขาม สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 225 เมตร มีพื้นที่ 30,625 ไร่ (49 ตารางกิโลเมตร) ตำบลหนองขาม มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	ตำบลธาตุทอง	อำเภอภูเขียว	จังหวัดชัยภูมิ	
ทิศใต้	ติดกับ	ตำบลโคกสูงและตำบลช่องสามหมอ	อำเภอแก้งคร้อ	จังหวัดชัยภูมิ	
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ตำบลหลุบคา	ตำบลช่องสามหมอ	อำเภอแก้งคร้อ	จังหวัดชัยภูมิ
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ตำบลท่ามะไฟหวาน	อำเภอแก้งคร้อ	จังหวัดชัยภูมิ	

ภูมิประเทศของตำบลหนองขาม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ราบสูง ด้านทิศตะวันตกติดเทือกเขาภูแลนคา เนื่องจากมีพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นภูเขา มีลำห้วยไหลผ่าน 4 สาย คือ ลำห้วยยาง ลำห้วยยางน้อย ลำห้วยป่าเสี้ยว และลำห้วยหนองงูเหลือม พื้นที่ส่วนใหญ่ราษฎรใช้ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่

สภาพภูมิอากาศตำบลหนองขาม มีลักษณะอากาศร้อนชื้น อยู่ในภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน มีฤดู 3 ฤดู โดยระยะเวลาในแต่ละฤดูกาลอาจคลาดเคลื่อนไปตามสภาพดินฟ้าอากาศของแต่ละปี มีอากาศหนาวจัดในฤดูหนาว ร้อนจัดในฤดูร้อน และช่วงฝนสลับกับช่วงแล้งแตกต่างกันอย่างชัดเจนตามห้วงเวลาตามฤดูกาล ดังนี้

ฤดูหนาว	ประมาณเดือน พฤศจิกายน - เดือน กุมภาพันธ์
ฤดูร้อน	ประมาณเดือน มีนาคม - เดือน พฤษภาคม
ฤดูฝน	ประมาณเดือน มิถุนายน - เดือน ตุลาคม

ลักษณะดินส่วนมากเป็นดินเหนียวปนทรายและมีบางแห่งเป็นดินร่วนปนทราย มีความชุ่มน้ำอุดมสมบูรณ์ดี การใช้ประโยชน์ที่ดินในตำบลหนองขามเป็นแบบ

ลักษณะของแหล่งน้ำแหล่งน้ำธรรมชาติของตำบลหนองขามประกอบด้วยลำห้วยสายหลักอยู่ 3 สาย ไหลมาจากภูเขาเข้าสู่พื้นที่การเกษตร ยังขาดฝายหรือทำนบจำนวนมากในการกักเก็บไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งบางแห่งก็ตื่นเขินขาดการปรับปรุงในช่วงหน้าแล้งแหล่งน้ำนี้ก็แห้งขอดไม่สามารถกักเก็บไว้ตลอดฤดูได้ อ่างเก็บน้ำที่สร้างขึ้นไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในทางเกษตรกรรมได้ ส่วนใหญ่ขุดไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้งสำหรับสำรองในการใช้อุปโภคบริโภคหรือสำหรับ ผลิตน้ำประปาของหมู่บ้าน แหล่งน้ำที่สำคัญประกอบด้วย

1. ลำห้วยยางน้อย
2. ลำห้วยยาง
3. ลำห้วยหนองงูเหลือม
4. ลำห้วยข่า
5. อ่างเก็บน้ำหินลับมีด
6. สระหนองประมง
7. สระฝายหิน
8. สระหนองสิม
9. สระหนองขาม
10. สระฮ้องแจ้ง

ลักษณะของไม้และป่าไม้ในพื้นที่ตำบลหนองขาม มีป่าไม้ส่วนใหญ่อยู่ในเขตภูเขาแลนคา (ภูโคง) ติดกับบ้านหนองข้างแอก หมู่ที่ 8 พื้นที่เป็นป่าไม้เบญจพรรณผลัดใบ มีสัตว์ป่าอาศัยหลากหลายชนิด ส่วนใหญ่เป็นสัตว์ขนาดเล็ก เช่น ไก่ป่าไก่ฟ้า กระรอก กระแต นกชนิดต่าง ๆ เป็นต้น ป่าอีกส่วนหนึ่งตามที่สาธารณะแต่มีจำนวนไม่มาก

สภาพทางสังคมของตำบลหนองขาม ส่วนมากเป็นสังคมชนบท แม้พื้นที่จะไม่อยู่ห่างจากอำเภอนัก เช่น บ้านหนองมะเขือใหม่ อยู่ห่างจากอำเภอแก้งคร้อ เพียง 4 กิโลเมตรเท่านั้น ในชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนยังขาดรายได้ที่เพียงพอกับรายจ่าย บางช่วงต้องอพยพแรงงานโดยเฉพาะในช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ประชากรวัยแรงงานก็ไปทำงานในเมือง หรือทำงานนอกพื้นที่ และก็มีบางกลุ่มที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น การถักเปลงวน การทำสังฆทาน แต่ก็เป็นส่วนน้อย ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ราษฎรตำบลหนองขามชอบทำบุญ และจะมีงานบุญทางศาสนาตลอดทั้ง 12 เดือน เพราะชุมชนยึดถือแบบอย่างประเพณีที่สืบทอดกันมาที่เรียกว่า ฮีตสิบสองครองสิบสี่

มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 แห่ง/ โรงเรียนอนุบาล 1 แห่ง /โรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 แห่ง/ โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง /และศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล (ศกร.) 2 แห่ง

มีสถาบันและองค์กรทางศาสนา วัด 12 แห่ง / สำนักสงฆ์ 1 แห่ง/ โบสถ์ 2 แห่ง

มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 2 แห่ง

การคมนาคมติดต่อได้ทั้งภายในตำบล และระหว่างตำบลที่อยู่ใกล้เคียง เส้นทางระหว่างหมู่บ้านในตำบลส่วนใหญ่ เป็นถนนลาดยาง และมีถนนลูกรังเป็นบางส่วน เส้นทางภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรังและมีถนนคอนกรีตเสริมเหล็กบ้างเป็นบางส่วน ปัจจุบันประชาชนใช้รถจักรยาน จักรยานยนต์ รถยนต์ สัญจรไปมา

อาชีพของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในด้านเกษตรกรรม อาชีพที่สำคัญได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน บางส่วนเลี้ยงสัตว์เป็นรายได้เสริม เช่น เลี้ยงโค กระบือ เป็ด ไก่ สุกร ปลา เป็นต้น และมีอาชีพเสริมอื่นๆ เช่น ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทอเสื่อ สานเปล ทำสังฆทาน ทอผ้า ทำที่นอน ทำหมอนขิด ปลูกผักสวนครัว และรับจ้าง เป็นต้น

วัฒนธรรมประเพณีของประชาชนตำบลหนองขาม มีวัฒนธรรมประเพณีเช่นเดียวกับท้องถิ่นต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยึดถือหลักปฏิบัติตามความเชื่อท้องถิ่น ถือว่ามีค่าแก่สังคมใครฝ่าฝืนหรือดเว้นไม่กระทำตามที่กำหนดไว้ถือว่าผิดฮีต ผิดครอง (จารีตประเพณี) มีประเพณีใหญ่ประจำเดือนต่างๆ ในรอบปี เรียกว่า ฮีตสิบสอง ครองสิบสี่ หรือประเพณีสิบสองเดือน ดังนี้

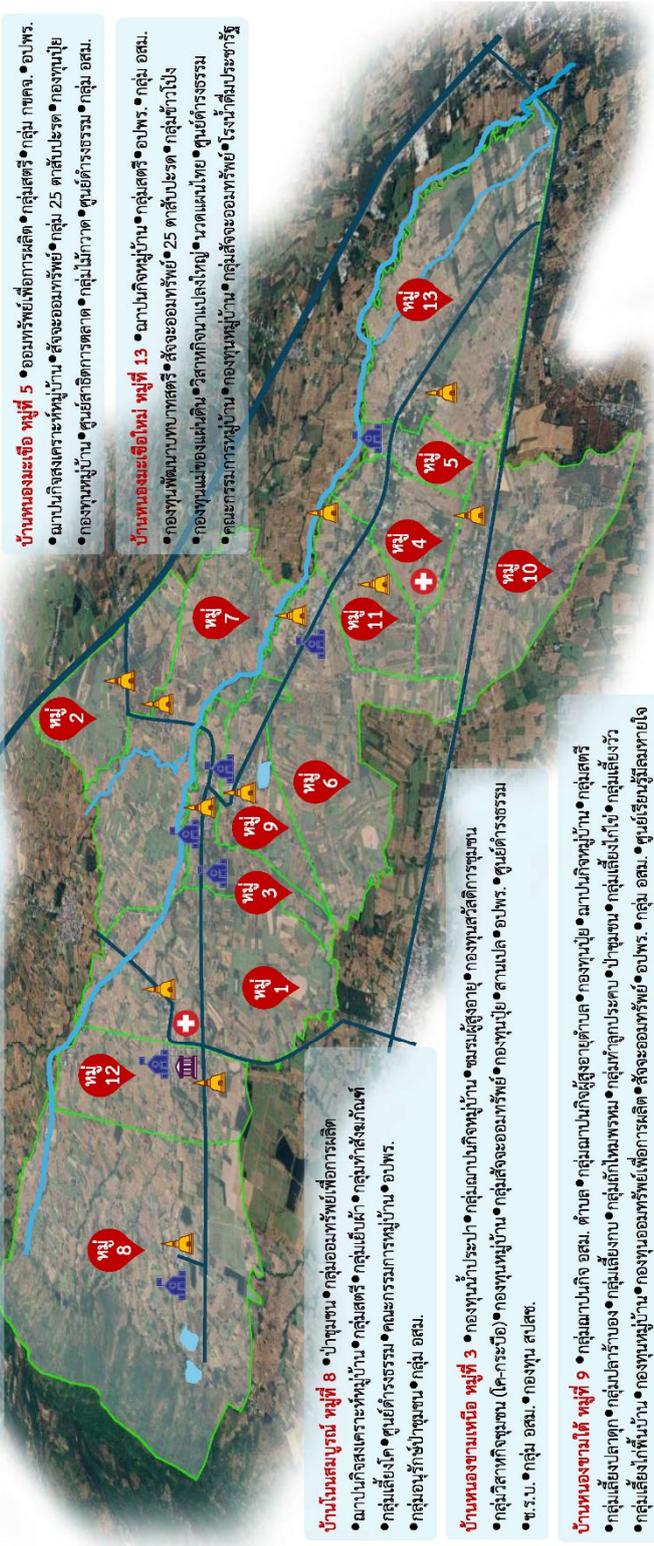
1. เดือนเจียงหรือเดือนอ้าย - บุญเข้ากรรม
2. เดือนยี่ - บุญคุณลาน
3. เดือนสาม - บุญข้าวจี
4. เดือนสี่ - บุญพระเวส (เทศน์มหาชาติ)
5. เดือนห้า - บุญสงกรานต์
6. เดือนหก - บุญบั้งไฟ
7. เดือนเจ็ด - บุญเบิกบ้านหรือเลี้ยงปู่ตา
8. เดือนแปด - บุญเข้าพรรษา
9. เดือนเก้า - บุญข้าวประดับดิน
10. เดือนสิบ - บุญข้าวสารท
11. เดือนสิบเอ็ด - บุญออกพรรษา
12. เดือนสิบสอง - บุญกฐิน ลอยกระทง

แผนที่พื้นที่ทุนและศักยภาพ ตำบลหนองขาม อำเภอแก่งศรีภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

บ้านโนนรัง หมู่ที่ 1 • ออมทรัพย์เพื่อการผลิต • ป่าชุมชน • ฌานบึงบ้านโนนรัง • กลุ่มสตรี • ฌานบึงสงเคราะห์หมู่บ้าน • กลุ่มสมนไพร • สัจจะอมทรัพย์ • อปพร. • กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี • กลุ่ม อสม. • ศูนย์ดำรงธรรม • กองทุนหมู่บ้าน • คณะกรรมการหมู่บ้าน • กลุ่มเป็ดอุยวน

บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 • ออมทรัพย์เพื่อการผลิต • กลุ่มฌานบึงจันทน์ • กลุ่มสตรี • อปพร. • กองทุนปโย • กลุ่ม 25 ตำบลประรด • กองทุนหมู่บ้าน • ทัดออนไฉน • กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว • ศูนย์ดำรงธรรม

บ้านจันทน์ หมู่ที่ 12 • ฌานบึงหมู่บ้าน • กลุ่มสตรี • ฌานบึง อสม. • ฌานบึง สัจจะอุย • กองทุนปโย • กองทุนหมู่บ้าน • กลุ่มประมง • อปพร. • คณะกรรมการหมู่บ้าน • กลุ่มป้องกันไฟป่า • ป่าชุมชน • กลุ่มประปา • กลุ่มประปา • กลุ่มประมง • กลุ่ม อสม.



บ้านโนนสมบุญ หมู่ที่ 8 • ป่าชุมชน • กลุ่มอมทรัพย์เพื่อการผลิต • ฌานบึงสงเคราะห์หมู่บ้าน • กลุ่มเอ็นบี • กลุ่มทำสังข์กันต์ • กลุ่มเลี้ยงโค • ศูนย์ดำรงธรรม • คณะกรรมการหมู่บ้าน • อปพร. • กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน • กลุ่ม อสม.

บ้านหนองขามเหนือ หมู่ที่ 3 • กองทุนน้ำประปา • กลุ่มฌานบึงหมู่บ้าน • ฌานบึงอุย • ฌานบึงสงเคราะห์หมู่บ้าน • กลุ่มสตรี • กลุ่มวิสาหกิจชุมชน (โค-กระบือ) • กองทุนหมู่บ้าน • กลุ่มสัจจะอมทรัพย์ • กองทุนปโย • สวนเป็ด • อปพร. • ศูนย์ดำรงธรรม • ช.ร.บ. • กลุ่ม อสม. • กองทุน สปศ.

บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9 • กลุ่มฌานบึง อสม. ตำบล • กลุ่มฌานบึงสัจจะอุย • ฌานบึงหมู่บ้าน • ฌานบึงหมู่บ้าน • กลุ่มเลี้ยงโค • กลุ่มเลี้ยงหมู • กลุ่มเลี้ยงไก่ • กลุ่มเลี้ยงวัว • กลุ่มเลี้ยงงู • กองทุนหมู่บ้าน • กลุ่มเลี้ยงงู • กลุ่มทำปุ๋ย • กลุ่มเลี้ยงหมู • กลุ่มเลี้ยงไก่ • กลุ่มเลี้ยงวัว • กลุ่มเลี้ยงงู • กองทุนหมู่บ้าน • ออมทรัพย์เพื่อการผลิต • สัจจะอมทรัพย์ • อปพร. • กลุ่ม อสม. • ศูนย์เรียนรู้เฉลิมทศกัญญาใจ

บ้านหนองหัว หมู่ที่ 6 • ฌานบึงสงเคราะห์หมู่บ้าน • กองทุนประปาหมู่บ้าน • กองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) • กลุ่มเลี้ยง โค-กระบือ • กลุ่มเลี้ยงตัวแดง-จังหวัด • กลุ่มเลี้ยงหมู • อปพร. • กลุ่มประมงหมู่บ้าน • กองทุนหมู่บ้าน • กลุ่มสัจจะอมทรัพย์ • กองทุนประปาหมู่บ้าน • ศูนย์ดำรงธรรม • กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน • กลุ่ม อสม. • กองทุนเงินสงเคราะห์หมู่บ้าน

บ้านรางสอ หมู่ที่ 11 • ฌานบึง อสม. • ฌานบึง สัจจะอุย • ฌานบึง สตรี • ฌานบึง สุนัข • กลุ่มเลี้ยงโค • กลุ่มเลี้ยงไก่ • กลุ่มเลี้ยงวัว • กองทุนหมู่บ้าน • อปพร. • ศูนย์ดำรงธรรม • คณะกรรมการหมู่บ้าน • กลุ่ม อสม.

บ้านโนนสมบุญ หมู่ที่ 10 • กลุ่มฌานบึงหมู่บ้าน • กลุ่มฌานบึง อสม. • กลุ่มแม่บ้าน • กองทุนปโย • ศูนย์ดำรงธรรม • กลุ่ม อสม.

บ้านหินกองใต้ หมู่ที่ 7 • กองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) • กองทุนน้ำประปาหมู่บ้าน • กลุ่มเลี้ยงหมู • กลุ่มเลี้ยง โค-กระบือ • กองทุนหมู่บ้าน • กลุ่มอมทรัพย์เพื่อการผลิต • กองทุนประปาหมู่บ้าน • อปพร. • กลุ่ม อสม. • กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน

บ้านหนองตา หมู่ที่ 4 • กลุ่มอมทรัพย์ • กลุ่มสตรี • กลุ่ม กษคจ. • กองทุนหมู่บ้าน • กลุ่มฌานบึงสงเคราะห์หมู่บ้าน • กลุ่มปโยอินทรีย์ • อปพร. • กลุ่ม อสม. • กลุ่มทอผ้า • กลุ่มจักสาน • กลุ่มทออินทรีย์ • ศูนย์ดำรงธรรม • คณะกรรมการหมู่บ้าน • ป่าชุมชน

บ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5 • ออมทรัพย์เพื่อการผลิต • กลุ่มสตรี • กลุ่ม กษคจ. • อปพร. • ฌานบึงสงเคราะห์หมู่บ้าน • สัจจะอมทรัพย์ • กลุ่ม 25 ตำบลประรด • กองทุนปโย • กองทุนหมู่บ้าน • ศูนย์ดำรงธรรม • กลุ่มไม่वाद • ศูนย์ดำรงธรรม • กลุ่ม อสม.

บ้านหนองมะเขือใหม่ หมู่ที่ 13 • ฌานบึงหมู่บ้าน • กลุ่มสตรี • อปพร. • กลุ่ม อสม. • กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี • สัจจะอมทรัพย์ • 25 ตำบลประรด • กลุ่มข้าวโป่ง • กองทุนแม่เอแผ่นดิน • วิสาหกิจแปลงใหญ่ • นวดแผนไทย • ศูนย์ดำรงธรรม • คณะกรรมการหมู่บ้าน • กองทุนหมู่บ้าน • กลุ่มสัจจะอมทรัพย์ • โรงเรียนประชาสรรค์

สถานะศักยภาพและความพร้อมการสร้างความรอบรู้ของชุมชนท้องถิ่น

1) ศักยภาพชุมชนท้องถิ่น

ภาพรวมการทำงานของ 4 องค์กรหลัก

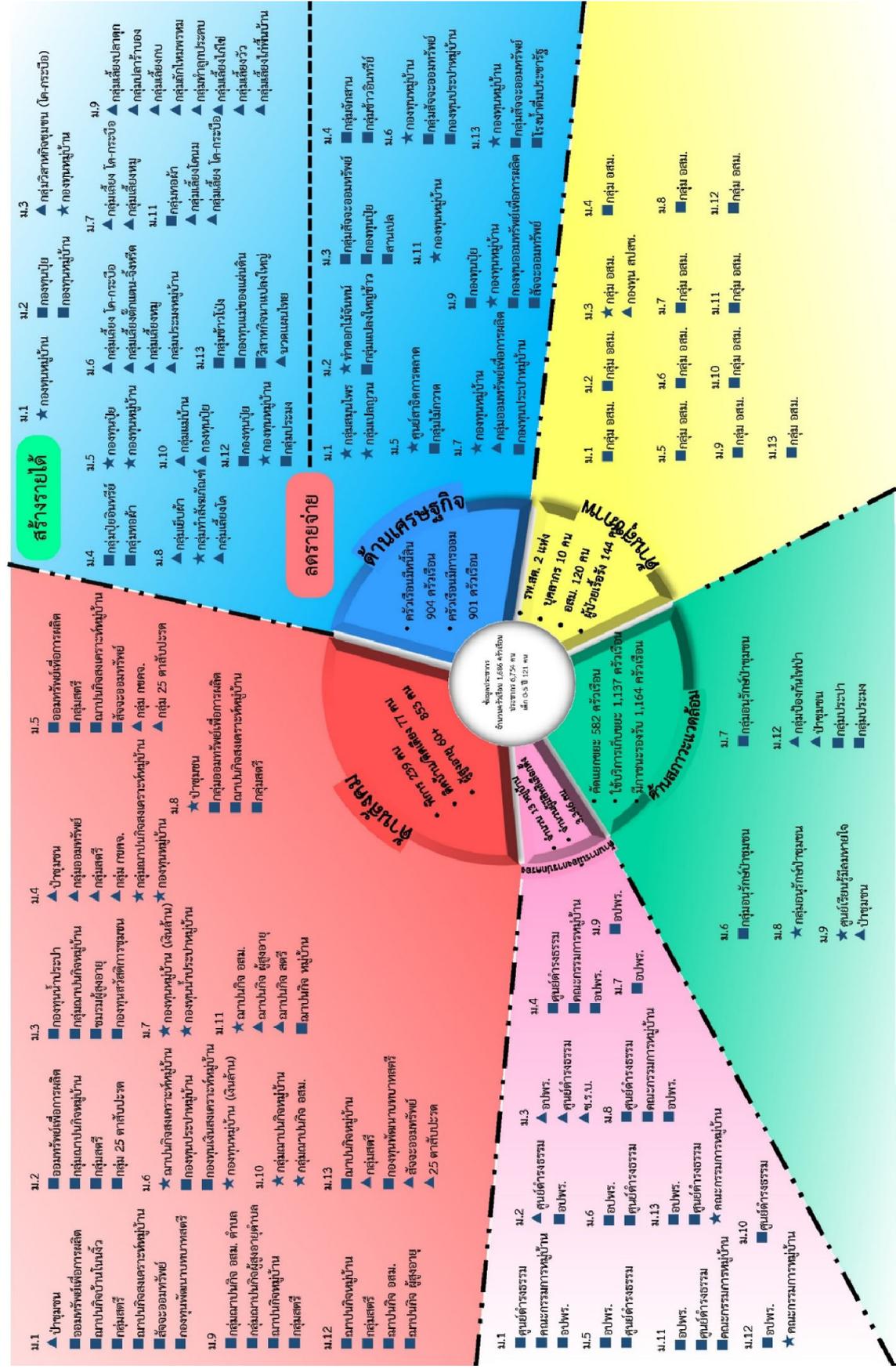
1) **ผู้นำท้องถิ่น** คือ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหนองขาม เป็นผู้นำองค์กรที่เป็นนิติบุคคล มีการบริหารงานภายใต้กฎหมายเฉพาะ สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนา กำหนดแผนงบประมาณ และการบริหารบุคคลในองค์กร ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทั้งทางตรง และทางอ้อม พร้อมให้การสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากรในด้านต่างๆ รวมถึงงบประมาณที่จะหนุนเสริม 4 องค์กรหลักในพื้นที่ ในการพัฒนา และแก้ไขปัญหา ตามความเหมาะสม และเป็นไปตามกฎหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของประชาชนในพื้นที่

2) **ผู้นำท้องที่** คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่ ผู้นำจิตวิญญาณ ประธานกลุ่มองค์กร ต่างๆ ที่มีคุณลักษณะของการเป็น ผู้ประสานงาน หน่วยงาน กลุ่มและองค์กรต่างๆ ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนางาน เป็นลักษณะของการเป็นนักจัดการเป็นประสานงานและเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร รวมถึงโครงการ กิจกรรมต่างๆ ให้กับประชาชนในตำบลหนองขาม สามารถประสานความร่วมมือคนในชุมชนให้มีความรัก ความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจในการพัฒนางานต่างๆ ในชุมชนได้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นทั้งนักจัดการปัญหาและนักจัดการความสัมพันธ์ในหลายๆ ด้าน ต่างๆ

3) **ผู้นำกลุ่ม แกนนำ** ทั้งระดับบุคคล กลุ่มองค์กรแหล่งเรียนรู้ที่มีความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตำบลได้ และพร้อมจะถ่ายทอดเรื่องราวให้กับผู้ที่มาศึกษา ดูงานในพื้นที่ให้เกิดการเรียนรู้ ได้แก่ แหล่งปฏิบัติการต่างๆ เช่น ศูนย์เรียนรู้มีลมหายใจ ศูนย์เรียนรู้การปรับตัวรับมือภาวะโลกร้อน โลกรวนบ้านสวนแนวเดียวกัน กลุ่มสมุนไพรรักษาไข้หวัด กลุ่มทำข้าวโป่ง ธนาคารชยะ กลุ่มเปยวน สภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม

4) **หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง** เช่น **1. โรงเรียนหนองขามวิทยา** เป็นสถานศึกษา Eco School Beginner ศูนย์เรียนรู้ระบบการบริหารจัดการภูมินิเวศและการจัดการภัยพิบัติ มีการการทำกิจกรรมสอดรับกับนโยบายสาธารณะประเด็นการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน เป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การสร้างภาคีเครือข่าย และจัดตั้งกลไกขับเคลื่อนโครงการด้านการอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลหนองขาม หรือกลุ่มองค์กรของเด็กและเยาวชน เพื่อให้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในการเพิ่มสมรรถนะเด็กและเยาวชนทุกด้าน เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณให้เด็กและเยาวชนมีเวทีในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วมของเด็ก และเยาวชนตำบลหนองขาม **2. โรงเรียนบ้านโนนจั้งงาม** เป็นศูนย์รวมของคนในชุมชนมาร่วมทำกิจกรรม และบุคคลสำคัญในการร่วมคิดพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม **3. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนจั้ง และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองตানা** เป็นหน่วยงานและกลุ่มที่เข้ามีความรู้ความสามารถ ทั้งในระดับพื้นที่ และระดับเครือข่ายได้เข้ามาร่วมดำเนินงานและหนุนเสริม ในทุกมิติ การเฝ้าระวัง ป้องกัน ส่งเสริมสุขภาพของตำบล ในพื้นที่และเขตติดต่อของเครือข่ายที่ดำเนินงานร่วมกัน เป็นต้น **4. มูลนิธิไทยรักษ์ป่า** กิจกรรมการสร้างแกนนำเด็กและเยาวชน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณหนุนเสริมและ สวัสดิการด้านการจัดการทรัพยากรและนิเวศ และนอกจากจะมีการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพในกลุ่มประชากร

แผนศักยภาพในการจัดการตนเอง 5 ด้าน ของตำบลหนองขาม



1) ข้อมูลทั่วไป บ้านโนนจั่ว หมู่ที่ 1

(1) ประวัติความเป็นมา

มีประวัติความเป็นมาจากการบอกเล่า ว่าเดิมบ้านโนนจั่ว ตั้งเมื่อประมาณ พ.ศ. 2489 มีราษฎรอพยพมาจากบ้านธาตุทอง บ้านกวางโจน อำเภอภูเขียว โดยการนำของ พ่อพวย สารคำ ซึ่งมีครอบครัวอพยพประมาณ 30 ครอบครัว ซึ่งสาเหตุที่ตั้งซึ่งชื่อว่าบ้านโนนจั่ว เนื่องจากบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านเป็นบริเวณที่มีต้นจั่วป่าขึ้นอยู่มาก ดังนั้นจึงเรียกภูมิศาสตร์ว่า "บ้านโนนจั่ว" และได้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านคนแรก คือ

1. นายพวย สารคำ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2490 - พ.ศ. 2500
2. นายทองมา คุณอภัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 - พ.ศ. 2508
3. นายสมบุรณ์ จันทรภา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 - 2526 และได้รับเลือกให้เป็นกำนันตำบลหนองขาม
4. นายเรือง ภาคฤทธิ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 - พ.ศ. 2541
5. นายประจวบ จุลลา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 - พ.ศ. 2556
6. นายดำรงค์ ผลศาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 - วันที่ 10 เมษายน 2556 และได้รับแต่งตั้งเป็นกำนันตำบลหนองขาม วันที่ 19 พฤศจิกายน 2564

(2) ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านโนนจั่ว ตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย สำหรับการเกษตร อาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เช่น ลำห้วย สระน้ำ ลักษณะอากาศเป็นอากาศของทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนกลางวันอากาศร้อนจัด และตอนกลางคืนอากาศจะเย็น แตกต่างกันไปมาก บางปีภาวะฝนทิ้งช่วงไม่ตกต้องตามฤดูกาล เป็นปัญหาในการเพาะปลูกทำให้ประชาชนมีการอพยพแรงงานใช้แรงงานต่างจังหวัดมากขึ้น

(3) จำนวนประชากร การศึกษา และสุขภาพ

ประชากร บ้านโนนจั่ว ตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ มีจำนวนครัวเรือน 210 ครัวเรือน อาศัยอยู่จริง 206 ครัวเรือน

- ประชากร 779 คน ชาย 395 คน หญิง 384 คน
- ผู้สูงอายุ 129 คน ชาย 54 คน หญิง 75 คน
- ผู้พิการ 25 คน ชาย 12 คน หญิง 13 คน

การศึกษา ประชากรส่วนใหญ่ จบการศึกษา ภาคบังคับ และประถมศึกษา และมัธยมศึกษา 456 คน มีบางส่วนที่จบอนุบาลปริญญา, ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี 18 คน

(4) เศรษฐกิจชุมชน การประกอบอาชีพและรายได้

หมู่ที่ 1 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่อ้อย เศรษฐกิจชุมชนเป็นแบบครัวเรือน มีการค้าขายในหมู่บ้าน มีรายได้เฉลี่ยต่อปี อยู่ที่ประมาณ 50,000.- บาท คน/ปี

(5) ประเพณีวัฒนธรรม

ประเพณีวัฒนธรรมของ บ้านโนนจั่ว หมู่ที่ 1 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีประเพณีทำบุญกฐิน ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ทำบุญเข้าพรรษา ทำบุญออกพรรษา บุญผะเหวด ทำบุญเลี้ยงปู่ตา และอื่น ๆ ตามความศรัทธาของประชาชนในหมู่บ้าน

(6) การเมืองการปกครอง

การเมืองการปกครองบ้านโนนจี้ว หมู่ที่ 1 ใช้กลไกการปกครองของผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านในการปกครอง นำโดย นายดำรง ผลศาสตร์ กำนันตำบลหนองขาม รักษาความสงบในหมู่บ้านเป็นผู้นำชุมชน เป็นแกนนำในการจัดทำแผนชุมชน รับเรื่องร้องทุกข์ ขอร้องเรียน โกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดในชุมชน ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รักษาความสงบเรียบร้อยและทิม อสม. ช่วยเหลือทางด้านสังคมจิตอาสา ร่วมกันสอดส่อง ดูแลเรื่องข้อมูลในหมู่บ้านและยังมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถอีกหลายท่าน อีกทั้งผู้ที่มีความโดดเด่นในด้านสังคมที่มีการจัดการตัวเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและการต้องการของชุมชน และสร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการเกื้อกูลกันของคนในชุมชน และการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร และหน่วยงานรัฐ

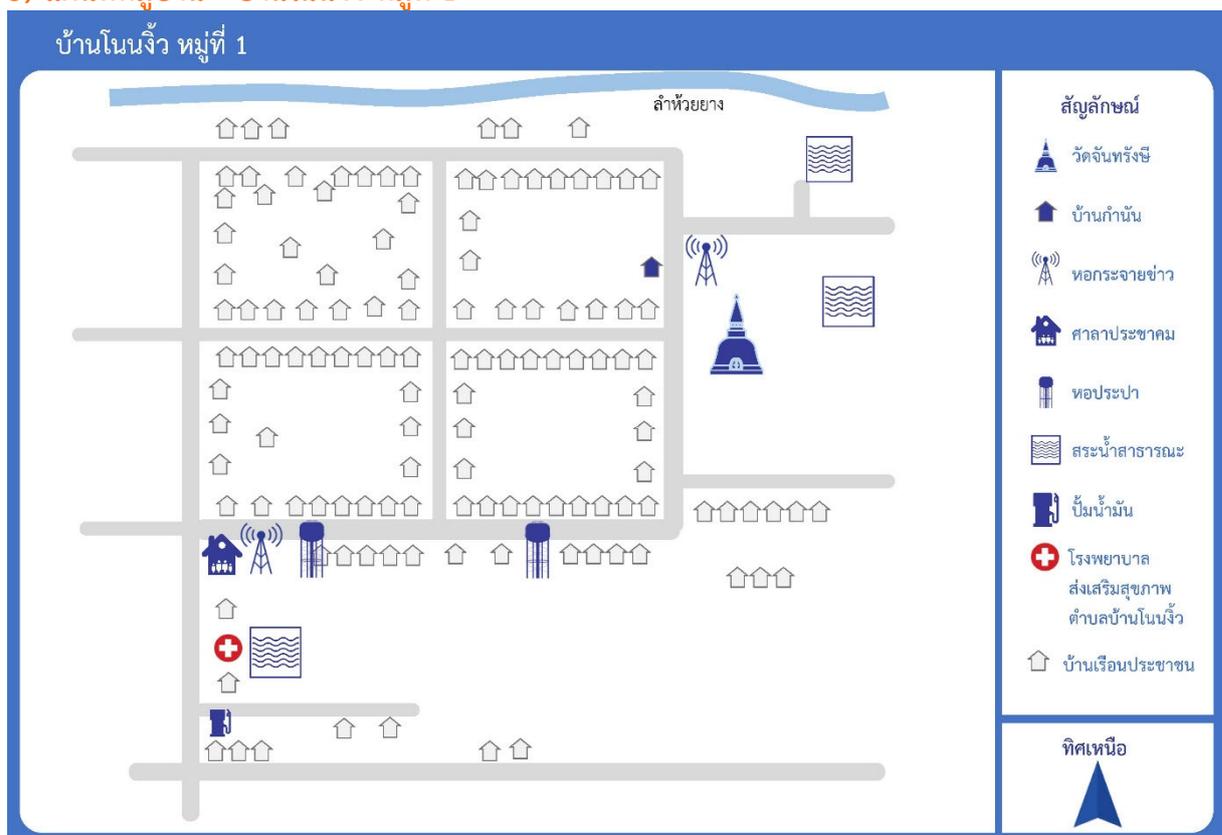
2) เส้นทางพัฒนา บ้านโนนจี้ว หมู่ที่ 1

ก่อนปี พ.ศ. 2489 มีชาวบ้าน มากกว่า 30 ครอบครัว อพยพมาจาก บ้านธาตุทอง บ้านกวางโจน อำเภอกุฉีขาว โดยการนำของ พ่อพวย สารดำ

ปี พ.ศ. 2489 ก่อตั้งบ้านโนนจี้ว

เริ่มมีถนนลูกรังมาจนถึง พ.ศ. 2523 จึงเปลี่ยนเป็นเส้นทาง รพช. เป็นถนนตัวหนอน และได้พัฒนาเป็นถนนลาดยางในปี พ.ศ. 2540 จนมาถึงปัจจุบัน

3) แผนที่หมู่บ้าน บ้านโนนจี้ว หมู่ที่ 1



4) ทุนและศักยภาพของชุมชน

ตารางที่ 1 ทุนทางสังคม 6 ระดับ บ้านโนนจั่ว หมู่ที่ 1

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประเพณีกิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม (ระบุรายละเอียด)
1. ระดับบุคคลและครอบครัว	
1) นายดำรง ผลศาสตร์	กำนัน ตำบลหนองขาม, ประธานกองทุนเงินล้าน
2) นายอำนวยการ เกล้ากระโทก	ผู้ช่วย ฝ่ายปกครอง
3) นายสุภาพ ทิ้งเสน	ผู้รักษาความสงบ ฝ่ายรักษาความปลอดภัย
4) นางสาวขวัญใจ ชำนาญวงศ์	ผู้ช่วย ฝ่ายปกครอง ประธาน อสม.
5) นายอานนท์ เจริญฤทธิ์	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
6) นายสมจิตร บุญสทิพย์	ปราชญ์ชาวบ้าน
7) นางสาวกนกวรรณ ทรัพย์สิริมนต์	ประธานกลุ่มแม่บ้าน
8) นางมณฑา พรหมพันใจ	หัวหน้ากลุ่มแม่บ้าน (สมุนไพรม)
9) นายประสิทธิ์ หัดชัยภูมิ	ผู้นำด้านผู้สูงอายุ
2. กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน	
1) กลุ่มกองทุนเงินล้าน	เพื่อให้สมาชิกกู้ยืม เป็นทุนประกอบอาชีพ
2) กลุ่มน้ำประปาหมู่บ้าน	ใช้ในการอุปโภค บริโภคของประชากรในหมู่บ้าน
3. ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์	
3.1 หน่วยงาน	
1) วัดจันทรังษี	สถานที่ทางพระพุทธศาสนา เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ใช้ประกอบงานพิธีกรรมต่าง ๆ ตามวัฒนธรรม ประเพณี มีทั้งการบวช การทำบุญในวาระต่าง ๆ ตลอดจนพิธีกรรมเกี่ยวกับความตาย
2) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	เข้าถึงบริการพื้นฐานแบบ ใกล้บ้านใกล้ใจ ลดอัตราการป่วยจากโรคที่สามารถป้องกันได้จากการส่งเสริมสุขภาพ
3.2 แหล่งประโยชน์	
1) ศาลาประชาคม	สำหรับการ จัดประชุม จัดฝึกอบรม การอภิปรายหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
2) หอกระจายข่าว	ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร
3) หอประปา	เพื่อการอุปโภค บริโภคในชุมชน
4) ศาลปู่ตา	เป็นสถานที่สักการะบูชา ที่พึ่งทางใจให้กับชาวบ้าน
4. หมู่บ้านหรือชุมชน	
1) กลุ่มแม่บ้าน	เป็นการช่วยสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกในกลุ่ม มีความรู้เพิ่มขึ้นในการจัดทำสมุนไพรมในการสร้างอาชีพ
5. ระดับตำบล (ระบุชื่อหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง)	
-ไม่มี-	
6. ระดับเครือข่าย (ระบุชื่อเครือข่าย ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เกี่ยวข้อง)	
-ไม่มี-	

5) การจัดการตนเองของหมู่บ้านในด้านต่างๆ ณ ปัจจุบัน

5.1) ด้านสังคม

จากการวิเคราะห์ทุนทางสังคม 6 ระดับจำแนกตามศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสถานะแวดล้อม, ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง พบว่า

1.1 การช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ

การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามปกติ บ้านโนนจิว หมู่ที่ 1 จะช่วยเหลือ ดูแลกันแบบเกื้อกูลกันทั้งในระดับครัวเรือน เครือญาติ หมู่บ้าน กิจกรรมทางศาสนาและประเพณีเป็นแนวทางในการช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ เช่น การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันช่วงเทศกาลสงกรานต์ และมีของชำร่วยไปฝากสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้สูงอายุ มีการตั้งด่านและจุดตรวจ แนะนำการเดินทางของผู้สัญจรไปมา ดูแลป้องกันเหตุอาชญากรรมและการทะเลาะวิวาทภายในหมู่บ้าน การออกให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ในดูแลผู้ป่วยและผู้สูงอายุ ให้กับญาติและผู้ป่วยของกลุ่ม อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และข้อตกลงเพื่อบังคับใช้ร่วมกันภายในหมู่บ้านเพื่อป้องกันเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องยาเสพติด เรื่องเหตุรำคาญต่าง ๆ รวมถึงการทำนุบำรุงศาสนา โดยใช้การอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ตามจิตศรัทธาของคนในชุมชน เช่น ผ้าป่า กลืน ซึ่งนอกเหนือจากการใช้เงินในกิจกรรมแล้วยังใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ด้วย

1.2 การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ บ้านโนนจิว หมู่ที่ 1 ลักษณะภัยพิบัติที่เกิด เช่น ภัยพิบัติจากโรคระบาดจากเชื้อไวรัสโควิด 19 เมื่อปี พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมา ผู้นำและประชาชนช่วยกันดูแล และปฏิบัติตามมาตรการที่ทางหน่วยงานภาครัฐกำหนด พร้อมทั้งมีการช่วยเหลือกันโดยการบริจาคสิ่งของ อุปกรณ์ บริจาคให้กับครอบครัวที่มีการกักตัว เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจและลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การระบาดของโรคไข้เลือดออก มีการดูแล ออกให้ความรู้ และทำความสะอาดให้กับชุมชน โดยกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนจิว ที่ทำกิจกรรมตรวจลูกน้ำยุงลาย การหยุดทรายอะเบท การพ่นหมอกควันพ่นสเปรย์กำจัดยุง การออกให้ความรู้ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก จัดให้มีคณะกรรมการหมู่บ้าน, สมาชิก อปพร. และคนในชุมชน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัย อาสาสมัครทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในเหตุต่างๆ ตั้งแต่การขนย้ายทรัพย์สินในช่วงภัยพิบัติ การซ่อมแซมบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายหลังภัยพิบัติ การนำสิ่งของ เครื่องใช้ อาหาร ยารักษาโรค ให้ครอบครัวที่ประสบภัยซึ่งที่ผ่านมาได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจาก หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทำการเยี่ยมบ้านและดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนพิการ และทำการถ่ายทอดความรู้แก่ญาติผู้ป่วย และตัวผู้ป่วย ร่วมกับ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนจิว

1.3 การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

ปัจจุบัน บ้านโนนจิว หมู่ที่ 1 มีผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรัง เช่น โรคหัวใจ โรคเบาหวานโรค ความดัน มีจำนวนมากกว่าในอดีต รวมไปถึงผู้พิการ ผู้ที่มีโรคประจำตัว โดยการเจ็บป่วยฉุกเฉินมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จากเดิม รวมไปถึงสถานการณ์ของการเกิดภัยพิบัติ หรือสาธารณภัย ที่อาจจะต้องได้รับความช่วยเหลือฉุกเฉิน ณ จุดเกิดเหตุอย่างทันท่วงที เพื่อนำส่งสถานพยาบาลที่ได้มาตรฐานอย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งอาสาสมัครสาธารณสุข หมู่ที่ 1 ได้เข้ารับการอบรม หลักสูตรปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานกับทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนจิว เพื่อให้มีความรู้และทักษะในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสามารถช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือญาติพี่น้อง ให้ความรู้หรือคนในชุมชน บุคคลใกล้เคียงได้อย่างปลอดภัย ก่อนที่จะมีชุดปฏิบัติการฉุกเฉินเข้าไปถึงและรับตัวผู้ป่วยส่งต่อเพื่อรับ การรักษาในโรงพยาบาลที่ได้มาตรฐานต่อไป เป็นการลดความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตและลดค่าใช้จ่ายทางด้านค่ารักษาพยาบาลในกรณีฉุกเฉินต่าง ๆ ซึ่งการอบรมดังกล่าว ทำให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้มีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือ ผู้ป่วยฉุกเฉิน

ในส่วนการช่วยเหลือเมื่อเกิดจุดเสี่ยงอันตราย ไฟไหม้ ไฟฟ้าดับ ต่าง ๆ ประชาชนสามารถประสานงาน กับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย หรือทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม

5.2) ด้านเศรษฐกิจ

นำทีมโดยกำนัน และคณะทำงานของหมู่บ้านที่มีบทบาทด้านเศรษฐกิจและยังมี นางมณฑา พรหม พันใจ ประธานกลุ่มสมุนไพรและสมาชิก ซึ่งรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มแม่บ้าน เพื่อทำอาชีพเสริมหลังฤดูการทำนา โดยกิจกรรมของสมาชิกมีการดำเนินการขึ้นเป็นประจำ บ้านโนนจิ้ว นอกเหนือจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรแล้ว บ้านโนนจิ้วมีร้านค้าภายในหมู่บ้านจำนวนทั้งสิ้น 4 ร้าน เพื่อจำหน่ายสินค้าทั่วไปหรือวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหาร มีร้าน SafeZone Café - Kaeng Khro คาเฟ่สไตล์นอร์ดิก เป็นร้านกาแฟเครื่องดื่มและอาหาร มีการจำหน่ายเค้กวันเกิด คัพเค้ก และของหวานอื่น ๆ บ้านโนนจิ้ว ยังมีอาชีพการทำส่งหมักถัณฑ์ จำหน่ายปลีก และส่งชุดส่งหมักถัณฑ์ หลากหลายชนิด ทั้งผ้าไตรจักร เครื่องบวช - กฐิน รวมไปถึงกิจการประกอบกิจการปั้มน้ำมัน การทำเปลญวนเพื่อจำหน่าย

5.3) ด้านสภาวะแวดล้อม

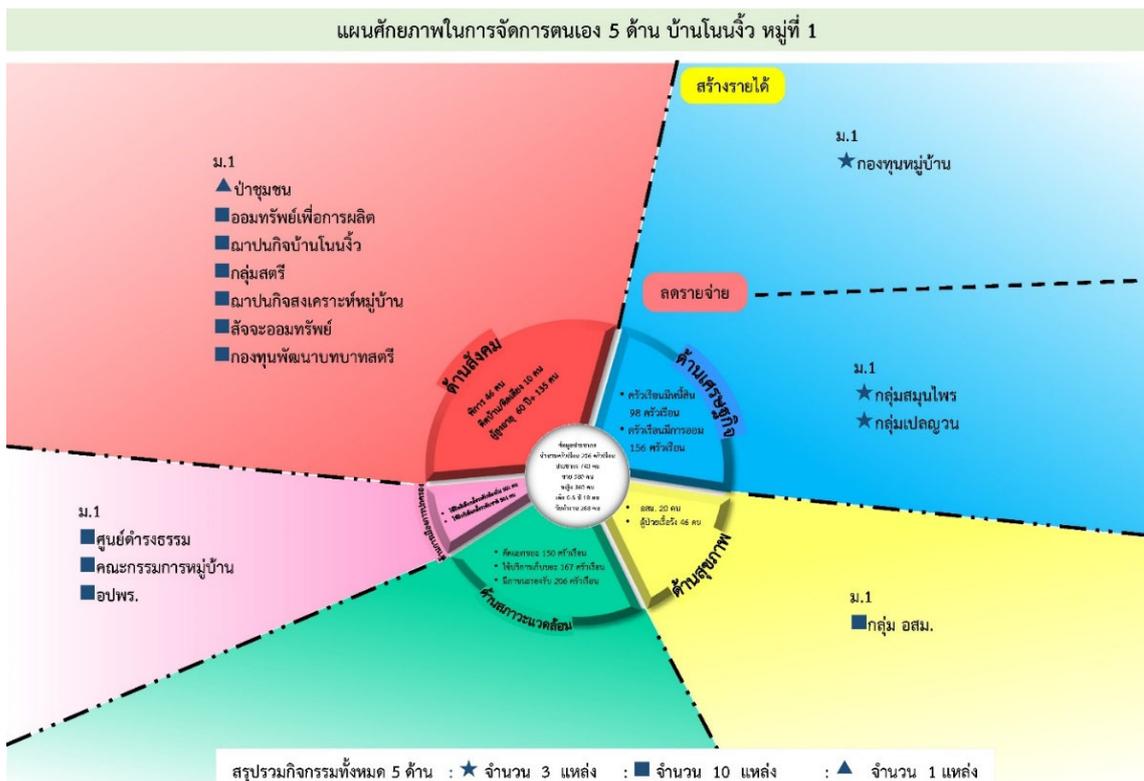
ในส่วนด้านสภาวะแวดล้อมนั้น เป็นการบูรณาการร่วมกัน โดยมีกำนันเป็นแกนนำและ คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการคัดแยกขยะ โดยใช้บริการจัดซื้อผ่านทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม

5.4) ด้านสุขภาพ

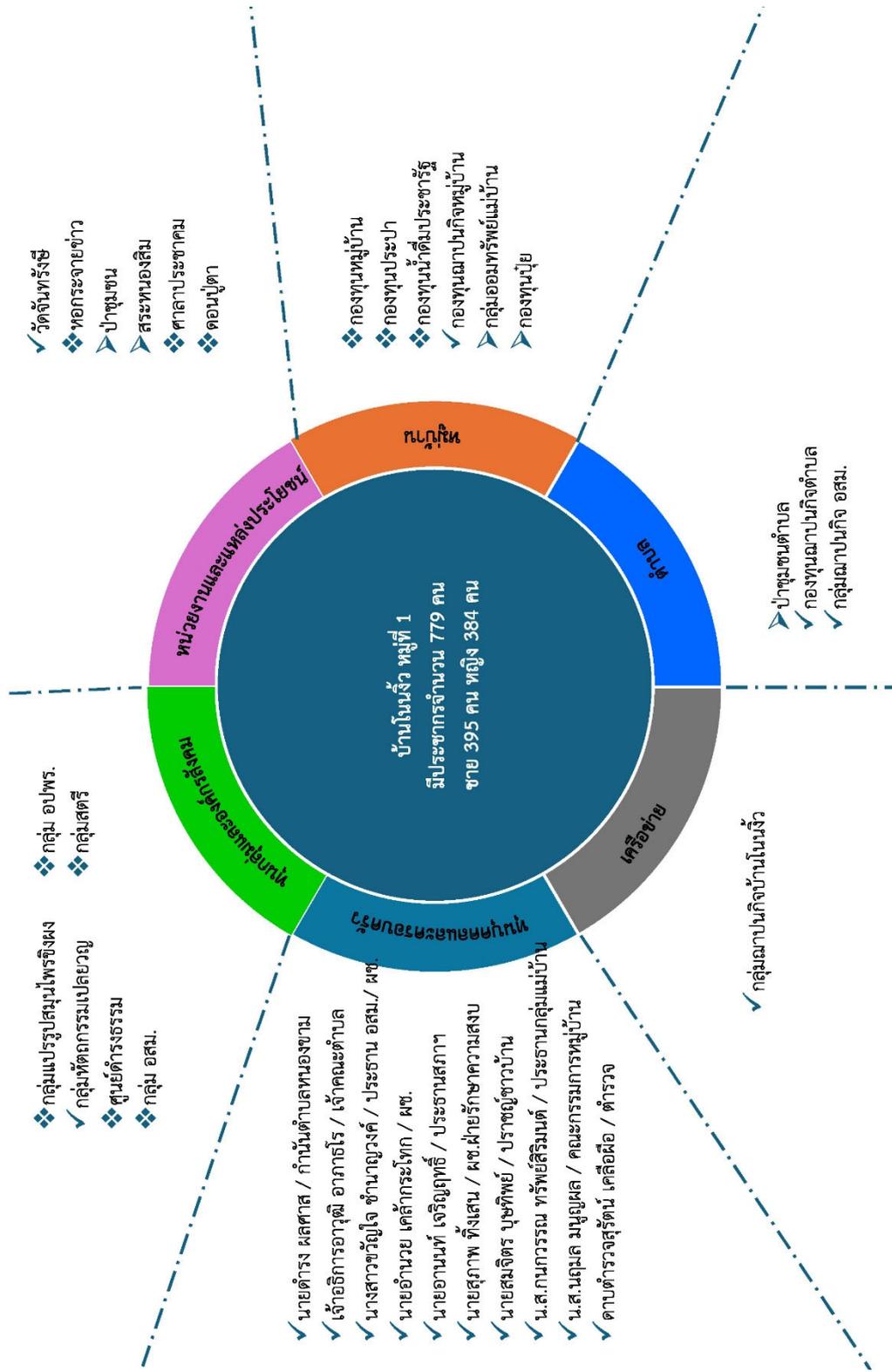
ด้านสุขภาพมี นางสาวขวัญใจ ชำนาญวงศ์ ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและ ทีมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเป็นแกนนำ จัดทำแผนสุขภาพตำบล ส่งเสริม ฟื้นฟู ป้องกันและรักษาสุขภาพ ของประชาชนในเขตพื้นที่ บ้านโนนจิ้ว หมู่ที่ 1

5.5) ด้านการเมืองการปกครอง

นำทีมโดย นายดำรงค์ ผลศาสตร์ กำนันตำบลหนองขามและผู้ช่วย ดำเนินงานในชุมชนเป็นที่ ยอมรับของชุมชน เป็นแกนนำหลักในหมู่บ้าน ที่คอยระดมความคิดเห็นในการวางแผนพัฒนาชุมชน เป็นผู้ที่มิ ีบทบาทในการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพเพิ่มรายได้แก่ประชาชน



แผนภาพแสดงการจัดการตนเองของทางสังคม 6 ระดับ บ้านโนนจิว หมู่ที่ 1



1) ข้อมูลทั่วไป บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2

(1) ประวัติความเป็นมา

บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลหนองขาม อำเภอกำแพงศรี จังหวัดชัยภูมิ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2486 โดยมีความเป็นมาดังนี้ เดิมตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลทรางโจน อำเภอกุฉีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ โดยมีนาย หลอด นายบัวพันธ์ คงเมือง นายโม้ เพ็งปัญญา ซึ่งได้อพยพครอบครัว มาจากอำเภอกอนสวรรค์ ตั้งชื่อหมู่บ้าน หินเหนือ ซึ่งเป็นหมู่บ้านเดียวกันกับบ้านภูดิน ตำบลหลุบคา อำเภอกำแพงศรี จังหวัดชัยภูมิ ต่อมาได้มีผู้คน อพยพอยู่อาศัยมากยิ่งขึ้นกลายเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ จึงได้แบ่งเขตการปกครอง และได้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้าน เป็น บ้านหินกองเหนือ ตำบลหนองขาม อำเภอกำแพงศรี จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีผู้ใหญ่บ้านปกครองหมู่บ้าน ตามลำดับ ดังนี้

- | | |
|---------------------------|---------------------------|
| 1. นายแหม่ม ประหยัดทรัพย์ | - |
| 2. นายสง่า เพ็งปัญญา | - |
| 3. นายคำ หิรัญราย | - |
| 4. นายเนียม อุบลวรรณ | - |
| 5. นายเคน สัมพันธ์ | ดำรงตำแหน่ง 17 ปี |
| 6. นายทอง สัมพันธ์ | ดำรงตำแหน่ง 17 ปี 3 เดือน |
| 7. นายเกล็ดทอง บุญเกื้อ | ดำรงตำแหน่ง 5 ปี |
| 8. นายไสว เกณฑ์พล | ดำรงตำแหน่ง 4 ปี 9 เดือน |
| 9. นางทองเพชร คำดี | ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน |

(2) ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลหนองขาม อำเภอกำแพงศรี จังหวัดชัยภูมิ อยู่ห่างจาก อำเภอกำแพงศรี 9 กิโลเมตร เป็นพื้นที่ราบสลับเนินเตี้ย สภาพดินเป็นดินร่วนผสมลูกรัง เหมาะแก่การเพาะปลูก ประชาชนส่วนใหญ่ทำการเกษตร สภาพภูมิอากาศมี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 มีเนื้อที่ทั้งหมด 1,615 ไร่ ดังนี้ พื้นที่ทำนา 1,501 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัย 85 ไร่ พื้นที่สาธารณประโยชน์ 29 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกันดังนี้

- | | |
|-------------|--|
| ทิศเหนือ | ติดต่อกับ บ้านหนองคัน ตำบลธาตุทอง อำเภอกุฉีชุมพล |
| ทิศตะวันออก | ติดต่อกับ บ้านภูดิน ตำบลหลุบคา อำเภอกำแพงศรี |
| ทิศใต้ | ติดต่อกับ บ้านป่าเสี้ยว ตำบลช่องสามหมอ อำเภอกำแพงศรี |
| ทิศตะวันตก | ติดต่อกับ บ้านธาตุทอง ตำบลธาตุทอง อำเภอกุฉีชุมพล |

(3) จำนวนประชากร การศึกษา และสุขภาพ

บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลหนองขาม มีจำนวนครัวเรือนในทะเบียนอำเภอทั้งหมด 204 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 692 คน แยกเป็น ชาย 344 คน หญิง 348 ด้านการศึกษาบ้านหินกองเหนือ มีโรงเรียนร่วมกับบ้านภูดิน ชื่อโรงเรียน บ้านภูดินหินกอง มีระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผู้สูงอายุ จำนวน 103 คน มีผู้ป่วยติดเตียง จำนวน 3 คน มีผู้ไม่มีที่อยู่อาศัย 2 ครัวเรือน

(4) เศรษฐกิจชุมชน การประกอบอาชีพและรายได้

บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลหนองขาม อำเภอกำแพงศรี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม (ทำนา/ไร่) เลี้ยงสัตว์ อาชีพรอง รับจ้างทั่วไป หัตถกรรม

(5) ประเพณีวัฒนธรรม

ประเพณีวัฒนธรรมของบ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 มีประเพณีที่สำคัญที่สืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น ซึ่งเกิดความสามัคคี ในชุมชน มีประเพณีดังนี้

1. ประเพณีบุญข้าวจี หลังจากที่บ้านเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จและนำข้าวขึ้นยุ้งฉางเรียบร้อยแล้ว จะนำเอาข้าวมาทำอาหารเพื่อถวายเป็นพุทธบูชา โดยการนำข้าวที่ได้ซึ่งเป็นข้าวเหนียวมานึ่งให้สุก แล้วปั้นเป็นก้อนขนาดเท่ากำมือ เสียบไม้ย่างไฟให้สุกแล้วนำไปถวายพระสงฆ์สามเณร

2. ประเพณีสงกรานต์ ในช่วงเทศกาลวันสงกรานต์ ชาวบ้านในพื้นที่บ้านหินกองเหนือจะมีการเล่นน้ำ ปะแป้ง รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ ทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระวันสงกรานต์ ใครที่อยู่ห่างไกลครอบครัว ก็จะเดินทางกลับภูมิลำเนาเพื่อฉลองวันปีใหม่ไทย ร่วมกับผู้ใหญ่ คนแก่และญาติมิตรพี่น้อง

3. ประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นประเพณีทุกปีของชาวบ้านหินกองเหนือ โดยการบูรณาการร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ซึ่งมีความเชื่อว่า ถ้าปีใดไม่จัดงานบุญบั้งไฟ ฟ้าฝนก็จะไม่ตกต้องตามฤดูกาล เกิดความแห้งแล้ง ไม่มีน้ำทำนา แต่ถ้าปีใดจัดงานประเพณีบุญบั้งไฟ ฟ้าฝนก็จะตกต้องตามฤดูกาล เกิดความอุดมสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัย งานบุญบั้งไฟจึงเป็นงานประเพณี ประจำปีที่สำคัญของชาวบ้านหินกองเหนือ

4. บุญเบิกบ้าน (บุญเลี้ยงปูตา) มีพิธีกรรมทั้งทางศาสนาพุทธและไสยศาสตร์ ในวันงานชาวบ้านจะพากันนำภัตตาหารมาถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ และร่วมกันฟังเทศน์ฟังธรรม รวมทั้งมีการเซ่นไหว้ศาลหลักบ้าน เพื่อขอความคุ้มครองให้พ้นจากภัยพิบัติและช่วยขับไล่สิ่งไม่ดีไม่งามออกไปจากหมู่บ้าน ให้บ้านเกิดความเป็นสิริมงคล

5. บุญเข้าพรรษา เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่บ้านหินกองเหนือ ให้ความสำคัญและสืบทอด โดยที่พระสงฆ์จะอธิษฐานจำพรรษา ณ วัดใดวัดหนึ่งตลอดระยะเวลา 3 เดือน ในช่วงฤดูฝน เริ่มตั้งแต่วันที่แรม 1 ค่ำ เดือน 8 จนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ในช่วงเข้าพรรษา พระสงฆ์จะงดการเดินทางเพื่อที่จะได้ศึกษาพระธรรมวินัยและปฏิบัติศาสนกิจอย่างเต็มที่ พุทธศาสนิกชนบ้านหินกองเหนือจะทำบุญตักบาตร ถวายสังฆทาน และร่วมทำกิจกรรมทางศาสนาอื่น ๆ ในวันเข้าพรรษา เพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่ตนเองและครอบครัว

6. ประเพณีบุญข้าวสาก เป็นประเพณีที่จัดในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 เหตุของประเพณีนี้ เพื่อจะทำให้ข้าวกล้าในนาที่ปักดำ งามงามได้ผลบริบูรณ์และเป็นการอุทิศส่วนกุศลถึงญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว รวมถึงเป็นการส่งเปรตหรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้วให้กลับสู่แดนของตนในเดือน 10 พิธีช่วงเข้าญาติโยม ชาวบ้านบ้านหินกองเหนือ จะทำบุญใส่บาตร เมื่อถึงเวลาพระฉันเพล ชาวบ้านจะจัด “พาข้าว” (สำหรับข้าว) ซึ่งบรรจุข้าวเหนียวอาหารแห้ง เช่น ปลาย่าง เนื้อย่าง แจ่วบองหรือน้ำพริกปลาร้าและห่อข้าวเล็ก ๆ อีกห่อหนึ่ง เมื่อทุกคนพร้อมแล้วผู้เป็นหัวหน้ากล่าวนำคำถวายสลากภัต ญาติโยมว่าตามจบแล้วนำไปให้พระเณรจับสลากที่อยู่ในบาตรพระเณรรูปใดจับได้สลากของใคร ผู้เป็นเจ้าของ “พาข้าว” และเครื่องปัจจัยไทยทานก็นำไปประเคนให้พระเณรรูปนั้น ๆ จากนั้นพระเณรจะฉันเพลแล้วให้พรญาติโยมจะพากันรับพรแล้วกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้แก่ญาติพี่น้องผู้ล่วงลับไปแล้ว

7. บุญทอดเทียน เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมานานตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย ซึ่งจะทำในช่วงเข้าพรรษา เหตุผลที่ทำในช่วงนี้เพราะพระสงฆ์จำพรรษาอยู่ที่วัดของตนเอง และพระสงฆ์จะต้องใช้เทียน ในการทำกิจของสงฆ์ช่วงเข้าพรรษาจำนวนมาก จึงมีการนำเทียนที่ได้จากการ “โหม” หรือการร่วมแรงร่วมใจกัน นำเทียนไปถวายเป็นประเพณีของ ชาวบ้านหินกองเหนือ ได้ถือปฏิบัติกันมา

8. บุญออกพรรษา ในเดือนสิบเอ็ด กระทำในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 หลังจากที่บ้านหินกองเหนือได้เข้าพรรษาเป็นเวลา 3 เดือน พระภิกษุสามเณร เหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาปวารณา คือจะแสดงอาบัติและเปิดโอกาสให้มีการว่ากล่าวตักเตือนกันได้ ชาวบ้านหินกองเหนือจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญโดยการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ รับประทาน สวดมนต์ ฟังเทศน์และถวายผ้าจ่านำพรรษา ตอนค่ำมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้าน จุดประทีปโคมไฟประดับประดาตามต้นไม้

9. บุญลอยกระทง เป็นพิธีที่มักจะทำกันในคืนวันเพ็ญ เดือน 12 หรือวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 12 อันเป็นวันพระจันทร์เต็มดวง และเป็นช่วงที่น้ำหลากเต็มตลิ่ง โดยจะมีการนำดอกไม้ ธูป เทียนหรือสิ่งของใส่ลงในสิ่งประดิษฐ์รูปต่าง ๆ ที่ไม่จมน้ำ เช่น กระทง เรือ แพ ดอกบัว ฯลฯ แล้วนำไปลอยตามลำน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบูชาเพื่อแสดงความขอบคุณพระแม่คงคา ซึ่งเป็นแหล่งน้ำให้มนุษย์ได้ใช้ประโยชน์ต่าง ๆ รวมทั้งขอขมาที่ได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงไป และก็จะอธิษฐานขอสิ่งที่ตนปรารถนาไปด้วย

10. บุญกฐิน หรือบุญเดือนสิบสอง มีกำหนดให้ทำได้เฉพาะใน ช่วงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึง 15 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี ชาวบ้านหินกองเหนือเชื่อว่าผู้ใดได้ทำบุญกฐินจะไม่ตกนรกและจะได้รับผลบุญที่ทำในชาตินี้ไว้เก็บกินในชาติหน้า งานบุญกฐินจึงจัดเป็นงานสำคัญ ในส่วนพิธีกรรมนั้นส่วนมากจะเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน มาตั้งวางไว้ในที่เปิดเผยเพื่อให้ญาติพี่น้อง หรือชาวบ้าน ใกล้เคียงนำสิ่งของ เช่น เสื้อ หมอน อาสนสงฆ์ ฯลฯ มาร่วมสทบ ทอนเย็นของวันรวมก็จะนิมนต์ พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ตอนกลางคืน จัดให้มีโหรสพต่าง ๆ รุ่งเช้าเป็นขบวนแห่กฐินจาก บ้านไปถวายพระสงฆ์ที่วัด นำเครื่องกฐินขึ้นตั้งบนศาลาโรงแรม นำข้าวปลาอาหารถวายพระ ถวายตอนเช้าก็เลี้ยงพระตอนฉันจังหัน แต่ถ้าถวายตอนบ่ายก็จะเลี้ยงพระตอนเพล เมื่อพระสงฆ์สามเณรฉันเสร็จแล้วผู้เป็นเจ้าของ กฐินจะจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย นำรับศีลแล้วกล่าวคำถวายกฐินเป็นเสร็จพิธี

(6) การเมืองการปกครอง

บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 ตำบลหนองขาม แบ่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ ดังตำแหน่ง/ศักยภาพ/ความชำนาญเชี่ยวชาญ/ผลงาน ดังนี้

1. นางทองเพชร คำดี ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายไพฑูญย์ รังงาน ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3. นายสุทิน เพ็งปัญจำา ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
4. นายไสว เกณฑ์พล ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม

แบ่งการรับผิดชอบแต่ละคุ้มออกเป็น 7 คุ้ม ดังนี้

1. นายสนั่น แสนหาญ หัวหน้าคุ้ม รุ่งอรุณ
2. นายแสงจันทร์ จันโทสี หัวหน้าคุ้ม ตะวันทองแสง
3. นายวิเชียร หล้าเพชร หัวหน้าคุ้ม ตะวันลับฟ้า
4. นายสงวน คลังตุ้ย หัวหน้าคุ้ม สายกลางสามัคคี
5. นายสงัด เกณฑ์พล หัวหน้าคุ้ม ตะวันสีทอง
6. นายสะอาด สีเขียว หัวหน้าคุ้ม ซอยตันปิ่นสุข
7. นายไสว เกณฑ์พล หัวหน้าคุ้ม เจริญทรัพย์

เพื่อแบ่งหน้าที่ในการรับผิดชอบการบริหาร ระเบียบกฎเกณฑ์ ให้บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 มีความสงบสุข

2) เส้นทางการพัฒนา บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2

พ.ศ. 2486 ก่อตั้งหมู่บ้าน

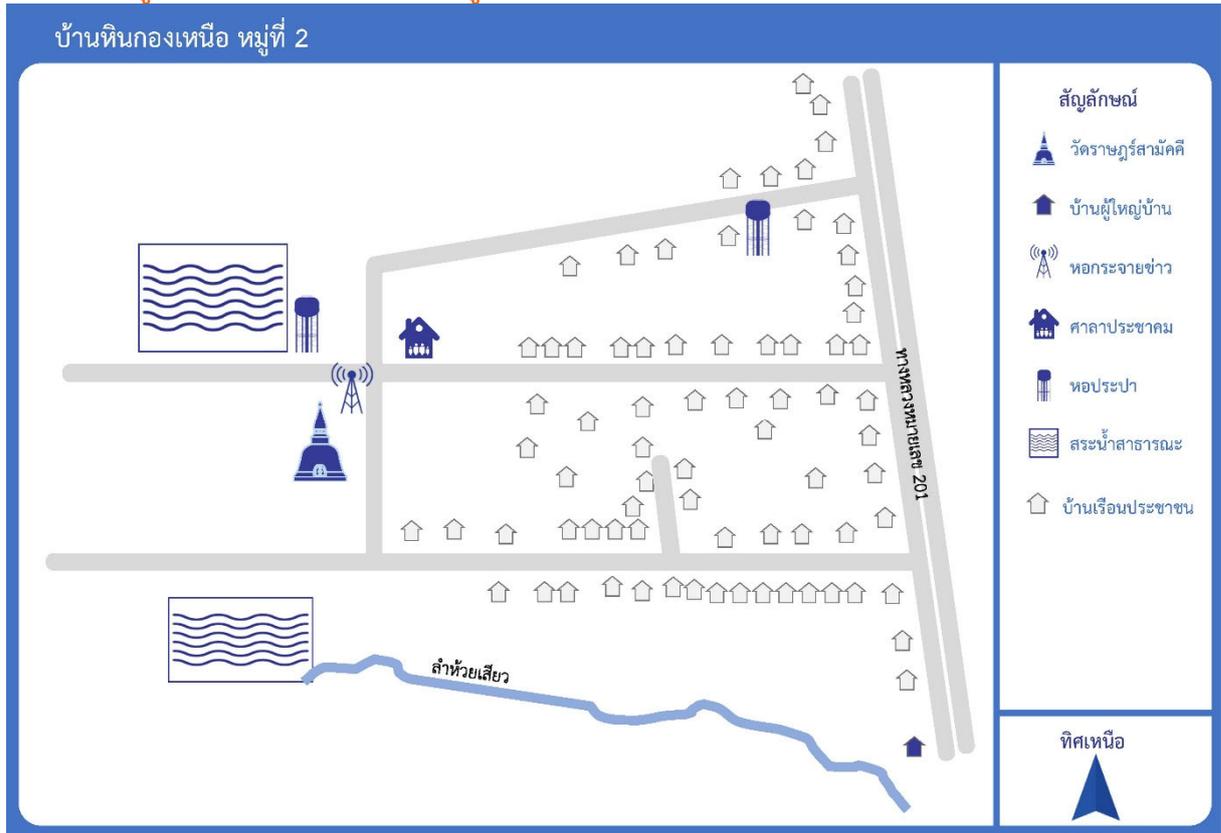
พ.ศ. 2553 จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)

พ.ศ. 2553 จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)

พ.ศ. 2555 ศูนย์ดำรงธรรม มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

พ.ศ. 2557 มีกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน

3) แผนที่หมู่บ้าน บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2



4) ทุนและศักยภาพของชุมชน

ตารางที่ 1 ทุนทางสังคม 6 ระดับ บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์กรรมการและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม (ระบุนรายละเอียด)
1. ระดับบุคคลและครอบครัว	
1) นางทองเพชร คำดี	ผู้ใหญ่บ้าน
2) นายไพฑูรย์ รักงาน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3) นายสุทิน เพ็งปัญจำ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
4) นายไสว เกณฑ์พล	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
5) นายสนั่น หิรัญคำ	ประธานกองทุนหมู่บ้านหินกองเหนือ
6) นางพรรณณี บุตะเขี้ยว	ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน
7) นายจำนงค์ พูลกลิ่น	อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
8) นายสังข์ทอง เกาะสา	ผู้นำผู้สูงอายุ
9) นางนาง คำพันธ์	ต้นแบบด้านการเกษตร
10) นายเฉลียว ผลโภชน์	ปราชญ์ชุมชน
11) นายหนูวัน เพ็งปัญจำ	ผู้นำด้านศาสนาและประเพณี
12) นายเทพ อุดม	ที่ปรึกษาหมู่บ้าน
2. กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน	
1) ศูนย์ดำรงธรรมบ้านหินกองเหนือ	แก้ปัญหาความเดือดร้อนและรับเรื่องราวร้องทุกข์ของชาวบ้าน ช่วยไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาท ไม่ให้เกิดความขัดแย้ง

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประเพณีกิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม (ระบุรายละเอียด)
2) อาสาศักดิ์สาธารณสุขหมู่บ้าน	ช่วยเหลือประชาชนในการจัดสุขภาพภิบาลในชุมชน ออกตรวจโรคประจำตัว หรือผู้ป่วยเรื้อรัง แนะนำการช่วยเหลือผู้ป่วยติดเตียงและผู้ป่วยสูงอายุ
3. ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์	
3.1 หน่วยงาน	
1) วัดราษฎร์สามัคคี	สถานที่ทางศาสนา ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ แหล่งรวมจิตใจของชาวบ้านหินกองเหนือ
3.2 แหล่งประโยชน์	
1) ศาลปู่ตา	ถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในชุมชน ชาวบ้านหินกองเหนือเชื่อว่าดอนปู่ตาเป็นที่อยู่อาศัยของผีบรรพบุรุษของหมู่บ้าน ปู่ตา หมายถึง วิญญาณของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ปู่เป็นวิญญาณทางพ่อตา เป็นวิญญาณทางแม่ คนในชุมชน จึงปลูก ตูบ หรือ ห่อ ให้ผีปู่ตาอาศัยซึ่งมีรูปปั้นแทน ถือว่าเป็นเขตพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์
2) ห้วยเสี้ยว	เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคของชาวบ้านหินกองเหนือ และเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรม ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์
3) หนองหิน	เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ เพื่อทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นแหล่งน้ำอยู่หมู่บ้านหินกองเหนือตั้งแต่ก่อตั้งหมู่บ้าน
4) ประปาหมู่บ้าน	ประปาหมู่บ้าน บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 เป็นพื้นที่สูงมีก้อนหินเป็นจำนวนมาก ทำให้การขุดเจาะน้ำบาดาลเกิดความยากลำบาก ทำให้ชาวบ้านหินกองเหนือขาดแคลนน้ำในช่วงเดือน มีนาคม – พฤษภาคมของทุกปี จึงเป็นสาเหตุให้บ้านหินกองเหนือมีส่วนการรับผิดชอบน้ำบาดาล 2 ส่วน เพื่อบรรเทาความต้องการน้ำในการอุปโภคบริโภคของชุมชน
5) ลานกีฬา	บ้านหินกองเหนือมีลานกีฬา สำหรับชาวบ้านหินกองเหนือเพื่อให้ เด็ก เยาวชน ประชาชนพื้นที่ ได้รวมออกกำลังกายและเล่นกีฬาดูด้วยกัน ซึ่งเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นการสร้างความรักความสามัคคี ให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในพื้นที่
6) ลานตากข้าว	ในพื้นที่ วัดราษฎร์สามัคคี จะมีบริเวณลานปูนเพื่อใช้ตากข้าวหลังการเก็บเกี่ยวที่ไ้รถเกี่ยวแล้ว และเป็นพื้นที่ในการจัดงานประเพณีต่าง ๆ
7) หอกระจายข่าว	ประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางราชการ และเหตุการณ์ในชุมชนและ ประกาศเตือนภัยข้อมูลเพื่อรับมือสถานการณ์ในปัจจุบัน
8) ห้วยงูเหลือม	เป็นแหล่งห้วยเพื่อสาธารณูปโภคร่วมกันในชุมชน เช่น การเกษตร แหล่งอาหารในชุมชน
4. หมู่บ้านหรือชุมชน	
1) กองทุนหมู่บ้าน	มีจำนวนสมาชิก 152 คน เงินทุนปัจจุบัน 3,057,041.72 บาท ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2544
2) ห้างหุ้นส่วนจำกัดสีสาคีจ ชุมชนนาแปลงใหญ่หนองขาม หมู่ 2	มีจำนวนสมาชิก 43 คน เงินทุนหมุนเวียน 284,092.02 บาท ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2560

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์และงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม (ระบุรายละเอียด)
5. ระดับตำบล (ระบุชื่อหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง)	
-ไม่มี-	
6. ระดับเครือข่าย (ระบุชื่อเครือข่าย ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เกี่ยวข้อง)	
-ไม่มี-	

5) การจัดการตนเองของหมู่บ้านในด้านต่างๆ ณ ปัจจุบัน

5.1) ด้านสังคม

จากการวิเคราะห์ทุนทางสังคม 6 ระดับจำแนกตามศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสภาวะแวดล้อม, ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง พบว่า

1.1 การช่วยเหลือดูแลกันเหนียวแน่น

บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างความเข้าใจ ความสามัคคี เอื้ออาทรต่อกัน โดยมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อาสาทำงานในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อมในการทำความสะอาดชุมชนไม่ให้มีหยูร์กทึบ เพื่อป้องกันการเกิดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย ลดการเกิดโรคไข้เลือดออกระบาดในชุมชน การช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส เพื่อการพัฒนา และสนับสนุนชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้ที่ขาดโอกาส เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิต ส่งเสริมความเท่าเทียม เช่น เมื่อครอบครัวใดที่จะมีการจัดงาน ไม่ว่าจะป็น มงคลสมรส หรืองานอุปสมบท ชาวบ้านในชุมชนจะคอยช่วยกันจัดเตรียมงาน จัดเตรียมสถานที่ โดยไม่มีค่าตอบแทนใด ๆ แต่เป็นการช่วยเหลือด้วยการแสดงออกถึงการมีน้ำใจระหว่างคนในชุมชนบ้านหินกองเหนือเองช่วยเหลือผู้ที่ตกอยู่ในสถานการณ์ฉุกเฉิน ไม่ว่าจะป็นภัยพิบัติธรรมชาติ เช่น การเกิดเหตุวาตภัย นอกเหนือจากการได้รับความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขามแล้ว ชาวบ้านหินกองเหนือได้ให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเบื้องต้น เช่นการ ให้ที่พักพิงชั่วคราว การรักษาพยาบาลเบื้องต้นให้กับผู้ได้รับบาดเจ็บ ในเรื่องสุขภาพ จากเหตุการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน ได้ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับเชื้อทั้งการให้คำแนะนำในการดูแลตัวเอง ปฏิบัติตามมาตรการกักตัวของทางสาธารณสุข สนับสนุนทางจิตใจอย่างเต็มที่

1.2 การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

การดูแลช่วยเหลือกันเมื่อยามเกิดภัยพิบัติ บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 เมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ไม่ว่าจะป็นภัยพิบัติธรรมชาติ เช่น การเกิดเหตุวาตภัย เหตุอัคคีภัย ภัยจากความแห้งแล้งนอกเหนือจากการได้รับความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขามแล้ว ชาวบ้านหินกองเหนือได้ให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเบื้องต้นเพื่อแก้ไขผลกระทบจากการเกิดเหตุภัยพิบัติ เช่นการ ให้ที่พักพิงชั่วคราว การรักษาพยาบาลเบื้องต้นให้กับผู้ได้รับบาดเจ็บ

1.3 การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศไทยเริ่มมาตั้งแต่ช่วงเดือนมกราคม 2563 โดยประเทศไทยได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 ซึ่งนับได้ว่าเป็นสถานการณ์ฉุกเฉินที่ทำให้ชาวบ้านบ้านหินกองเหนือต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่เชื้อของไวรัสโคโรนาฯ ซึ่งชาวบ้านบ้านหินกองเหนือได้ให้ความร่วมมือกับมาตรการดังกล่าวได้อย่างเข้มแข็ง และช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ที่ได้รับเชื้อไวรัสฯ ที่มีระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ แสดงให้เห็นถึงความมีน้ำใจของชาวบ้านหินกองเหนือที่พร้อมให้คำปรึกษา ดูแล เช่นการมอบสิ่งของจำเป็น การส่งน้ำและอาหารให้กับผู้ที่กักตัวอยู่ในบ้านพักเพียงลำพัง

5.2) ด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 ประชาชนในพื้นที่บ้านหินกองเหนือจะทำการเกษตรเป็นส่วนมาก และมีเกษตรกรชาวไร่ที่ปลูก อ้อย ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจ เนื่องจากได้ราคาดี เก็บเกี่ยวรวดเร็ว ในพื้นที่บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 มี ฟาร์ม “Buffalo Farm Country Home” ปลูกอินทผลัมผลสด และพัฒนาพันธุ์กรรมควายไทย เป็นฟาร์มเชิงแหล่งท่องเที่ยวและเป็นแหล่งเศรษฐกิจให้ชาวบ้าน หมู่ที่ 2 นอกเหนือจากผู้ที่ทำการเกษตร ชาวบ้านก็จะมีอาชีพรับจ้างทั่วไป ในช่วงวัยทำงานส่วนใหญ่จะทำงานที่ต่างจังหวัด

5.3) ด้านสภาวะแวดล้อม

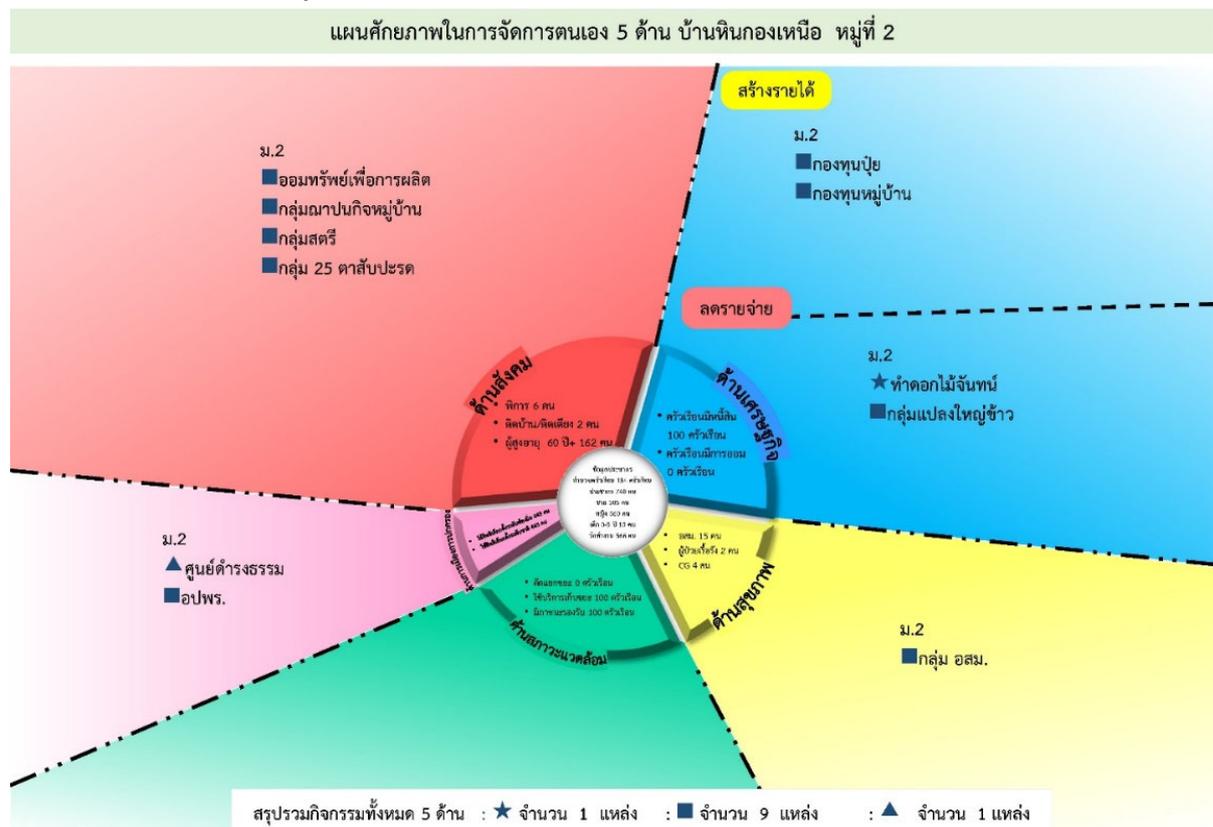
ในส่วนด้านสภาวะแวดล้อม เนื่องจากบ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 มีพื้นที่เนินต่ำ ทำให้ได้รับกระแสนมค่อนข้างดี และจะไม่เกิดอุทกภัย ในสภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาตินั้น จะมีแหล่งน้ำเดิมที่อยู่คู่บ้านหินกองเหนือ และมีพื้นที่ป่าที่ทางชาวบ้านร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขามได้ทำการปลูกป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในชุมชนเพิ่มปริมาณออกซิเจนในอากาศ โดยมีกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ช่วยกันดูแลสภาวะแวดล้อมของชุมชนตลอดเวลา

5.4) ด้านสุขภาพ

ด้านสุขภาพ บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 15 ท่านคอยให้คำแนะนำการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง และเป็นแกนนำสำคัญในการขับเคลื่อนและจัดการสุขภาพของชุมชน การจัดทำแผนสุขภาพชุมชนและเชื่อมประสานงานกับทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อสนับสนุนให้ชาวบ้านหินกองเหนือเกิดการเรียนรู้และเพิ่มความสามารถดูแลสุขภาพตนเอง ในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน

5.5) ด้านการเมืองการปกครอง

บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2 มีผู้ใหญ่บ้านนางทองเพชร คำดี ประธานการปกครอง มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นรองประธาน คณะกรรมการหมู่บ้าน และมีหัวหน้าคุ้ม ทั้ง 7 คุ้มช่วยดูแลรักษาความสงบ และสอดส่องดูแลความปลอดภัยภายในหมู่บ้าน หากมีข้อพิพาทภายในหมู่บ้านหรือระหว่างบุคคลและครอบครัวทางบ้านหินกองเหนือจะมีศูนย์ดำรงธรรมเพื่อไกล่เกลี่ย ให้ทั้งสองฝ่ายได้มีข้อยุติ



แผนภาพแสดงการจัดการตนเองของทุนทางสังคม 6 ระดับ บ้านหินกองเหนือ หมู่ที่ 2



1) ข้อมูลทั่วไป บ้านหนองขามเหนือ หมู่ที่ 3

(1) ประวัติความเป็นมา

บ้านหนองขามเหนือเดิมชื่อ บ้านช่องแมว ปัจจุบันเป็นบ้านร้างเพราะคนมาบุป่าดงอาศัยอยู่ มีทั้งเสือ ช้าง ลิง และสัตว์อื่นๆหลายชนิดเป็นจำนวนมาก หนาแล้วเกิดไฟป่า หน้างฝนเกิดโรคมลาเลียการประกอบอาชีพเป็นปีย่างลำบาก ผู้นำหมู่บ้าน ในสมัยนั้นจึงคิดหาทางช่วยเหลือที่เหมาะสม เพื่อจะอพยพผู้คนไปทำกินใหม่จึงไปพบหนองน้ำแห่งหนึ่ง เป็นหนองน้ำขนาดเล็ก พอที่จะอาศัยอุปโภคได้ตลอดปี หัวหน้าหมู่บ้านจึงอพยพครอบครัวและญาติพี่น้องมาตั้งหมู่บ้านใหม่ใกล้หนองขาม ซึ่งมีต้นมะขามใหญ่ตั้งอยู่ริมน้ำจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านหนองขาม ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาและได้รับการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านเมื่อ ปี 2479 ขึ้นตรงต่อปกครองตำบลกวางโจน อำเภอกุญเชียว จังหวัดชัยภูมิ เป็นหมู่บ้านที่ถูกจัดตั้งก่อน บ้านธาตุ บ้านโคกกุง บ้านโนนจั่ว และหมู่บ้านอื่นๆ ในแถบนั้น มีผู้ใหญ่บ้านดังนี้

- | | |
|----------------------|----------------|
| 1. นายสุบิน เกณฑ์พล | พ.ศ.2479-2487 |
| 2. นายภา แหะชัยภูมิ | พ.ศ. 2487-2494 |
| 3. นายสวัสดิ์ ต่อศรี | พ.ศ. 2494-2504 |
| 4. นายไว สุวรรณดี | พ.ศ. 2504-2517 |

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2510 ทางกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทยได้แยกหมู่บ้านออกเป็นสองหมู่บ้าน บ้านหนองขามเหนือจึงเหลือเพียงตำบลและกลายเป็นบ้านหนองขามเหนือ และบ้านหนองขามใต้ จนถึงปัจจุบันโดยบ้านหนองขามเหนือ มีผู้ใหญ่บ้าน ดังนี้

- | | |
|-------------------------|-------------------|
| 1. นายไว สุวรรณดี | พ.ศ. 2510-2517 |
| 2. นายไสว สุวรรณดี | พ.ศ.2517-2530 |
| 3. นายสัมฤทธิ์ เหม็งกุล | พ.ศ.2530-2535 |
| 4. นายไสว สุวรรณดี | พ.ศ.2535-2545 |
| 5. นายจ้อย ร่วมสิทธิ์ | พ.ศ.2545-2550 |
| 6.นางเหล่า พบพวก | พ.ศ. 2550- 2555 |
| 7.นายสมบูรณ์ เชื้อมโทสง | พ.ศ.2555-2566 |
| 8. นายสุพิเชษฐ พูลผล | พ.ศ.2566-2567 |
| 9.นางประยูร มีภักดี | พ.ศ.2567-ปัจจุบัน |

และบ้านหนองขามเหนือ ได้ประกาศขึ้นเป็นตำบลหนองขาม เมื่อปี พ.ศ.2499 โดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

(2) ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านหนองขามเหนือ ม.3 ห่างจากอำเภอแก้งคร้อ 10 กิโลเมตร มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ลำห้วยยาง (ห้วยใหญ่) พื้นพรรณ อาหารตลอดลำห้วยอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ดินร่วนปนทราย ลักษณะภูมิอากาศทั่วไป มีลักษณะอากาศแบบร้อนชื้น แบ่งลักษณะภูมิอากาศออกเป็น 3 ฤดู คือ 1.ฤดูร้อน ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เดือนพฤษภาคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมที่พัดจากทะเลจีนใต้ อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.5 องศาเซลเซียส 2. ฤดูฝนช่วงเดือนมิถุนายน – เดือนกันยายน โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งตามปกติแล้วฝนจะเริ่มตกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และตกหนักในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน และในบางปีฝนจะทิ้งช่วงในเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม 3. ฤดูหนาวช่วงเดือนตุลาคม – เดือนมกราคม อากาศค่อนข้างหนาวเย็น เนื่องจากเขตพื้นที่มีภูเขาล้อมรอบ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อากาศร้อนถึงร้อนมาก สภาพแห้งแล้งจะยาวมากในช่วงเดือนเมษายน)

(3) จำนวนประชากร การศึกษา และสุขภาพ

บ้านหนองขามเหนือ หมู่ที่ 3 มีครัวเรือนจำนวน 142 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 465 คน แบ่งเป็นเพศชาย 220 คน เพศหญิง 245 คน ประชากรส่วนใหญ่เข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านหนองขาม และด้วยสุขภาพ พบว่ามีผู้สูงอายุจำนวน 83 คน ผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยเรื้อรัง จำนวน 45 คน ผู้มีความพิการจำนวน 24 คน และมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่คอยให้การดูแล จำนวน 13 คน (ข้อมูลจาก TCNAP)

(4) เศรษฐกิจชุมชน การประกอบอาชีพและรายได้

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำไร่ไถนา การทำนาปี เศรษฐกิจชุมชนเป็นแบบครัวเรือน มีการค้าขายในหมู่บ้าน และระแวกบ้านใกล้เคียง รายได้เฉลี่ยต่อปี อยู่ที่ ประมาณ 50,000 บาท/คน/ปี

(5) ประเพณีวัฒนธรรม

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ฮีต 12 คอง 14 ได้แก่ บุญเข้ากรรม บุญคุณลาน บุญข้าวจี บุญผะเหวด (พระเวส) บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญข้าชะ บุญเข้าพรรษา บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสาก บุญออกพรรษา บุญกฐิน และเลี้ยงศาลปู่ตา

(6) การเมืองการปกครอง

บ้านหนองขามเหนือ หมู่ที่ 3 มีกลไกการปกครองที่สำคัญ คือ กลไกผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นำโดย นางประยูร มีภักดี ผู้ใหญ่บ้าน นายบุญธรรม สอยเปาะ และนางมาลา มังคะละมี ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน เป็นแกนนำในการจัดทำแผนชุมชน ดูแลความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชน รับเรื่องราวร้องทุกข์ ขอร้องเรียน โกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดในชุมชน ช่วยเหลือด้านสังคมจิตอาสา ประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลภายในหมู่บ้าน ซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชน การสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาผู้เข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้ การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ การสร้างการมีส่วนร่วม การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุน การมีเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน สร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

2) เส้นทางการพัฒนาหมู่บ้าน

จากกระบวนการวิจัยชุมชน (RECAP) พบเส้นทางการพัฒนาหมู่บ้านตั้งแต่ปี 2510 โดยมีสถานการณ์และผลกระทบต่อคนในพื้นที่

ปี พ.ศ. 2510 แยกหมู่บ้านออกจากบ้านหนองขาม เป็นบ้านหนองขามเหนือ

ปี พ.ศ. 2531 มีกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นผู้ที่มิจิตอาสา มีหน้าที่ดูแลรักษาความสงบในหมู่บ้าน

ปี พ.ศ. 2537 มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เนื่องจากประชาชนอยู่ห่างไกลบริการทางการแพทย์และไม่ได้ได้รับการรักษาทันที่ จึงมีนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่มุ่งเน้นการเข้าบริการสาธารณสุขและการเสริมสร้างสุขภาพของคนในชุมชน ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับการสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

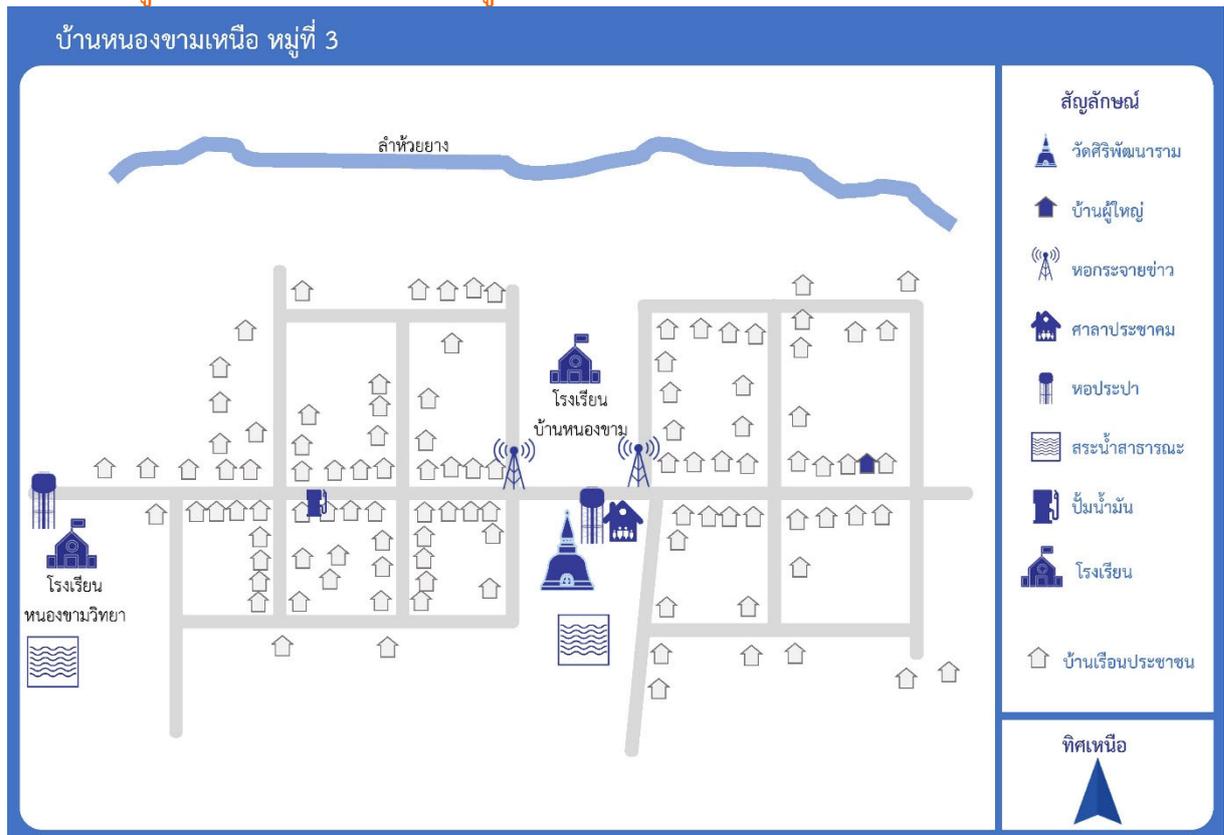
ปี พ.ศ. 2539 มีกลุ่มฅาปนกิจสงเคราะห์ศพหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพ

ปี พ.ศ. 2544 มีกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถ จัดระบบเงินกองทุน เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก เกิดศักยภาพความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้าน

ปี พ.ศ. 2545 ศูนย์ดำรงธรรม มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

ปี พ.ศ. 2555 มีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของการพัฒนาบทบาทสตรี และแก้ไขปัญหาสตรีขององค์กรต่าง ๆ สร้างภาวะผู้นำ พัฒนางค์ความรู้ คุณภาพชีวิต รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของสตรี และเพื่อสนับสนุนโครงการอื่น ๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสตรีตามที่คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแห่งชาติพิจารณาเห็นสมควร มีกลุ่ม 25 ตำบลประสบเนื่องจากโครงการประสานพลังแผ่นดิน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่หมู่บ้าน ชุมชน เพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

3) แผนที่หมู่บ้าน บ้านหนองขามเหนือ หมู่ที่ 3



4) ทุนและศักยภาพของชุมชน

จากการค้นหาทุนทางสังคม 6 ระดับ พบข้อมูล ดังนี้
ตารางที่ 1 ทุนทางสังคม 6 ระดับ หมู่บ้านหนองขามเหนือ หมู่ที่ 3

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์และงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม
1.ระดับบุคคลและครอบครัว	
นางประยูร มีภักดี	ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานกรรมการ/รองประธานกองทุน
นายบุญธรรม สร้อยเปาะ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/ฝ่ายปกครอง/รองกรรมการหมู่บ้าน
นางมาลา มั่งคละมี	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/ฝ่ายปกครอง/รองกรรมการหมู่บ้าน
นางกิตติ แก้วดี	ส.อ.บ.ต./กรรมการหมู่บ้าน/เหรัญญิกกองทุนฯ
นายชาญรงค์ วงกลม	ผู้นำด้านศาสนา/ไวยาจักร
นางแหล พลพวก	กรรมการวัด/กรรมการหมู่บ้าน

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิปรกรมกิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม
นางหนูเกี้ยว แสงศาลาศรี	ประธาน อ.ส.ม.
นางมะลิ สวนหลวง	กรรมการหมู่บ้าน
นางปราณี เพียรสนิท	กรรมการหมู่บ้าน/กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
นางประครอง ประจําเมือง	ผู้นำจิตอาสา /อ.ส.ม.
นายละ ดั่งโพนทอง	กลุ่มผู้นำสูงอายุ/กรรมการหมู่บ้าน
นายประยูร พูลพล	คนต้นแบบด้านการเกษตร/กรรมการหมู่บ้าน
นางบัวแดง เข็มสารจอต	กรรมการกองทุน/กรรมการหมู่บ้าน
นางพรมมา รักษาน	อาสาปศุสัตว์/กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
นายสุภี โหรั้ง	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
นายชุมพล แก้วดี	กรรมการน้ำประปา
นายอุทิศ เพ็งปัญจํา	กรรมการหมู่บ้าน
นายสามารถ ปานจําริญญ	กรรมการหมู่บ้าน
นางสาวกัลยา ศรีนอก	อาสาเกษตรกร
นางสาววาสนา ชัยเพชร	คนทรงเจ้า
นายลิขิต เทียนทิพย์	กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
นายวัชระ ปราชนาม	ประธานสภาเด็กและเยาวชน
2.กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน	
2.1 กลุ่มทางสังคม	
1) กองทุนแม่ของแผ่นดิน	นายสมบุรณ์ เชื่อมไทสง ประธานกองทุน ได้รับเงินสนับสนุนจาก จากชาวนาผู้เสียชีวิตที่บริจาคให้กับกองทุน โดยเงินสมทบทุน ดังกล่าวจะนำมาใช้ในกิจกรรมในชุมชน เช่น การแก้ไขปัญหายาเสพติด โรคระบาด (โควิด 19) มีเงินทุนหมุนเวียนในกลุ่ม 43,259.20 บาท
2) กองทุนเงินล้าน	นายบุญธรรม สร้อยเปาะ ประธานกองทุน/ นางประยูร มีภักดี รอง ประธาน นางมาลา มังคละมี เหมรัญญิก/ น.ส.ปราณี เพียรสนิท เลขาธิการ/ นางสมิตา เชื่อมไทสง ฝ่ายสินเชื่อ /นางพรมมา รักษาน ฝ่ายปฎิคม/ นางบัวแดง เข็มสารจอต ฝ่ายปฎิคม /นายลิขิต เทียนทิพย์ ฝ่ายสินเชื่อ/ นายสุภี โรฬัง ฝ่ายสินเชื่อ/ มีสมาชิก 81 คน เงินทุน ม่วนเวียน 214,192.94 บาท
3) กองทุนกลางพัฒนา หมู่บ้าน	นายสมบุรณ์ เชื่อมไทสง ประธานกองทุน เป็นเงินกองทุนพัฒนา หมู่บ้าน มีไว้สำหรับไว้เพื่อพัฒนาหมู่บ้านและใช้จ่ายฉุกเฉินในภาวะ วิกิตต่างๆมีเงินทุน 2,523 บาท
4) กองทุนกระตุ้นเศรษฐกิจ	นางแหล่ พลพวก ประธานกองทุน มีสมาชิก 64 คน มีเงินทุน หมุนเวียน 248,354.25 บาท เป็นการบริหารเงินทุนให้กับสมาชิก ในฤดูเพาะปลูกเพื่อลงทุนค้าปุ๋ย ยา เป็นต้น
2.2 องค์กรชุมชน	ไม่มี

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์และงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม
3.ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์	
3.1 หน่วยงาน	
1) โรงเรียนบ้านหนองขาม	เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สถานศึกษาสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสาร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และเรียนรู้ ได้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย รวมทั้งผู้สอนก็สามารถสร้างสถานการณ์ จากสถานทีนั้นๆ เพื่อฝึกฝนผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่องได้ในทุกสาระการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษา
2) โรงเรียนหนองขามวิทยา	เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สถานศึกษาสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสาร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และ เรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย รวมทั้งผู้สอนก็สามารถสร้าง สถานการณ์จากสถานทีนั้นๆ เพื่อฝึกฝนผู้เรียนให้เกิดกระบวนการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ในทุกสาระการเรียนรู้ ระดับมัธยมศึกษา
3) วัดศิริพัฒนาราม	เป็นสถานที่ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน ทั้งผู้สูงอายุได้มา พบปะพูดคุย เยาวชนได้มีกิจกรรมร่วมกันทำในช่วงเวลาปิดภาคฤดู ร้อน และยังเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนอีกด้วย
3.2 แหล่งประโยชน์	
1) ศาลปู่ตา	เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพของคนหมู่ 3 และหมู่ 9
2) ลำห้วยยาง	ไว้เป็นพื้นที่ทำเกษตรกรรม
3) ประปาหมู่บ้าน	เป็นน้ำดื่ม นำใช้อุปโภคและบริโภค
4) ลานกีฬา	เป็นสถานที่ร่วมทำกิจกรรมสัมพันธ์ในชุมชน และออกกำลังกาย
5) ลานตากข้าว	ตั้งอยู่ภายในวัด เป็นลานอเนกประสงค์ทั้งจัดกิจกรรม และตาก ผลผลิตในฤดูเก็บเกี่ยว
6) หอกระจายข่าว	แจ้งข่าวสารให้คนในชุมชนทราบ
7) สระน้ำหนองหิน	เพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อเป็นแหล่งอาหาร และไว้สำหรับเลี้ยงสัตว์ สร้างคลังอาหารให้กับชุมชน
4. หมู่บ้านหรือชุมชน	
	ไม่มี
5. ระดับตำบล (ระบุชื่อหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง)	
1) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ หมู่บ้าน	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพ หมู่ 3 และหมู่ 9
6. ระดับเครือข่าย (ระบุชื่อเครือข่าย ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เกี่ยวข้อง)	
1) สมาคมฌาปนกิจ อ.ส.ม. และ ผู้สูงอายุ	เป็นการจัดสวัสดิการให้กับ อ.ส.ม. ทั้งจังหวัด
2) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์สตรี	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ
3) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ ธกส.	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ
4) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ สหกรณ์แก้งคร้อ	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ

5) การจัดการตนเองหมู่บ้าน

จากการวิเคราะห์ทุนทางสังคม 6 ระดับจำแนกตามศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสถานะแวดล้อม, ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง พบว่า

5.1) ด้านสังคม

(1) การช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ

บ้านหนองขามเหนือ มีการช่วยเหลือดูแลแบบเกื้อกูลกัน ทั้งในระดับครัวเรือน เครือญาติ หมู่บ้าน รวมทั้งใช้กฎ กติกา ข้อตกลงของหมู่บ้าน และข้อกฎหมาย สำหรับบังคับใช้ร่วมกันภายในหมู่บ้านเพื่อป้องกันเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น เรื่องยาเสพติด เรื่องเหตุสำคัญต่าง ๆ มีกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีที่เป็นแนวทางในการช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ เช่น การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันช่วงเทศกาลสงกรานต์และมีของขำร่วยไปฝากสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้สูงอายุ มีการตั้งด่านและจุดตรวจ แนะนำการเดินทางของผู้สัญจรไปมา ดูแลป้องกันเหตุอาชญากรรมและการทะเลาะวิวาทภายในหมู่บ้าน มีการออกให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ในดูแลผู้ป่วยและผู้สูงอายุ ให้กับญาติและผู้ป่วยของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การมีกลุ่มอาสาสมัครหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสตรี (กลุ่มแม่บ้าน) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มาทำหน้าที่ดำเนินการทุกเรื่องที่ได้รับการร้องขอจากชุมชนเช่น การจัดกิจกรรม ใน รพ.สต. ในชุมชน ทั้งงานบริการของแต่ละหน่วยงาน และงานประเพณี รวมทั้งกลุ่ม อปพร. ที่ต่างทำภารกิจช่วยเหลือดูแลกันในพื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงการการบำรุงศาสนา โดยใช้การอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ตามจิตศรัทธาของคนในชุมชน เช่น ผ้าป่า กลืน ซึ่งนอกเหนือจากการใช้เงินในกิจกรรมแล้วยังใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ด้วยตามวัตถุประสงค์ของแต่ละครั้งของการดำเนินการ และยังมีกองทุนต่างๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน มีเงินทุนหมุนเวียนประมาณ 214,192.94 บาท มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เช่น ค่าทุนการศึกษา ผู้สูงอายุ กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ กรณีครอบครัวของสมาชิกเสียชีวิตจะได้รับเงิน จากการช่วยเหลือจากสมาชิกครัวเรือนละ 40 บาท มีกองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้าน ใช้ในยามฉุกเฉินในกิจกรรมของชุมชน กองทุนแม่ของแผ่นดิน มีเงินทุนหมุนเวียนประมาณ 43,259 บาท ซึ่งนำมาใช้ในกิจกรรมการต่อต้านยาเสพติด และสุขภาพของพี่น้องประชาชนในหมู่บ้าน

(2) การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ เช่น ภัยพิบัติจากโรคระบาดจากเชื้อไวรัสโควิด 19 เมื่อปี พ.ศ. 2562 จะมีผู้นำชุมชนและประชาชนช่วยกันดูแล และปฏิบัติตามมาตรการที่ทางหน่วยงานภาครัฐกำหนด พร้อมทั้งมีการช่วยเหลือกันโดยการบริจาคสิ่งของ อุปโภค บริโภค ให้กับครอบครัวที่มีการกักตัว ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ในการส่งผู้ป่วยเขากักตัวที่โรงพยาบาลสนาม และการจัดการฆ่าเชื้อไวรัส

การระบาดของโรคไข้เลือดออก มีการดูแล ออกให้ความรู้ และทำความสะอาดให้กับชุมชน โดยกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นผู้ดำเนินการตรวจลูกน้ำยุงลาย มีการหยอดทรายอะเบท การพ่นสเปรย์กำจัดยุง และการออกให้ความรู้ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

(3) การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

ในกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน หรือเกิดเหตุฉุกเฉิน เรื่องสุขภาพ อุบัติเหตุ จุดเสี่ยง จุดอันตราย เหตุไฟไหม้ ไฟฟ้าดับ เหตุอาชญากรรมต่างๆ ประชาชนในหมู่บ้าน สามารถประสานงานกับ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน หรืองานป้องกัน ฯ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม รวมถึงสามารถประสานเพื่อความช่วยเหลือจาก รพ.สต.โนนจิว ในการจัดส่งผู้ป่วยผ่านเบอร์โทร 1669 หรือ เบอร์มือถือที่ไว้ไว้ได้โดยตรง

5.2) ด้านเศรษฐกิจ

บริหารจัดการผู้นำฝ่ายปกครอง ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้านที่มีบทบาทในด้านเศรษฐกิจแล้ว มีสวัสดิการของกลุ่มตามที่สมาชิกตกลงร่วมกัน เช่น กลุ่มกองทุนเงินล้าน กลุ่มกระตุ้นเศรษฐกิจ ในแต่ละกองทุนจะไปช่วยหนุนเสริมอาชีพของคนในชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อเป็นทุน การมีข้อตกลง

เป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

5.3) ด้านสถานะแวดล้อม

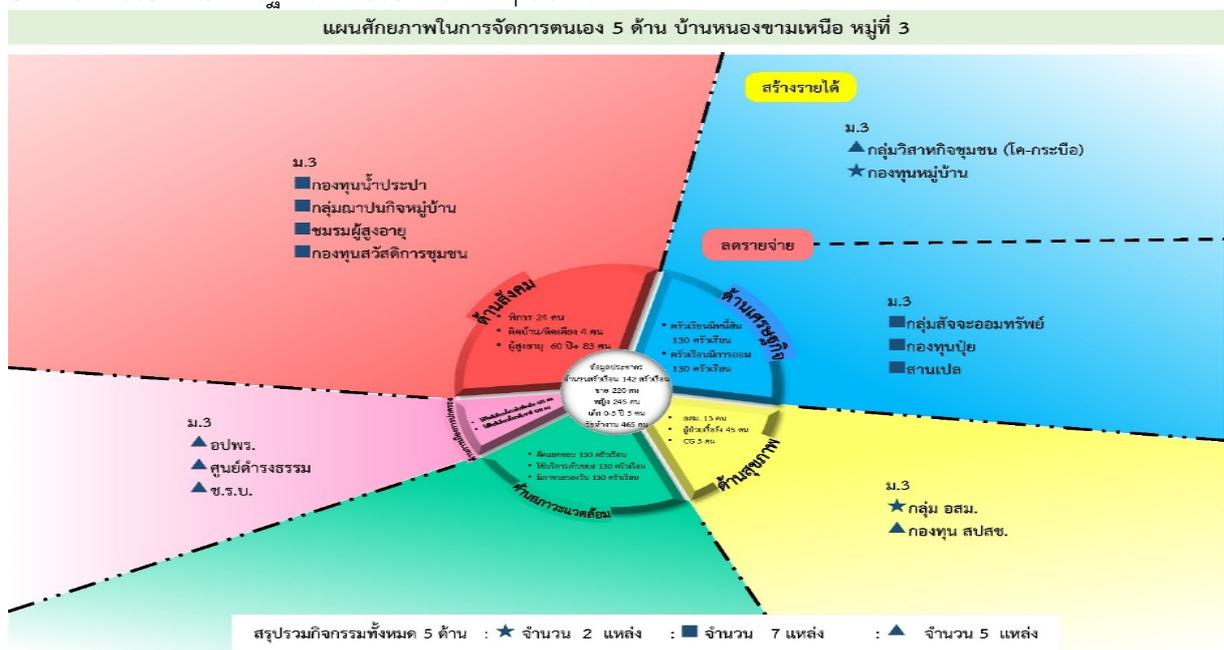
บ้านหนองขามเหนือ ม. 3 ฝ่ายปกครองจะเน้นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ไม้ให้ตัดไม้ทำลายป่า เฝ้าขยะมูลฝอย และให้ชะให้ปลูกไม้ยืนต้น ไม้ผลต่างๆ ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และยังมีสภาเด็กและเยาวชน ตำบลหนองขามที่จัดตั้งชมรมอนุรักษ์ในการขับเคลื่อนเรื่องของสิ่งแวดล้อมภายในตำบลหนองขามอีกด้วย เป็นการบูรณาการร่วมกับหลายฝ่ายในการดำเนินการเรื่องสิ่งแวดล้อม อีกทั้งบ้านหนองขามเหนือ ยังได้เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครป้องกันไฟฟ้กับทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม

5.4) ด้านสุขภาพ

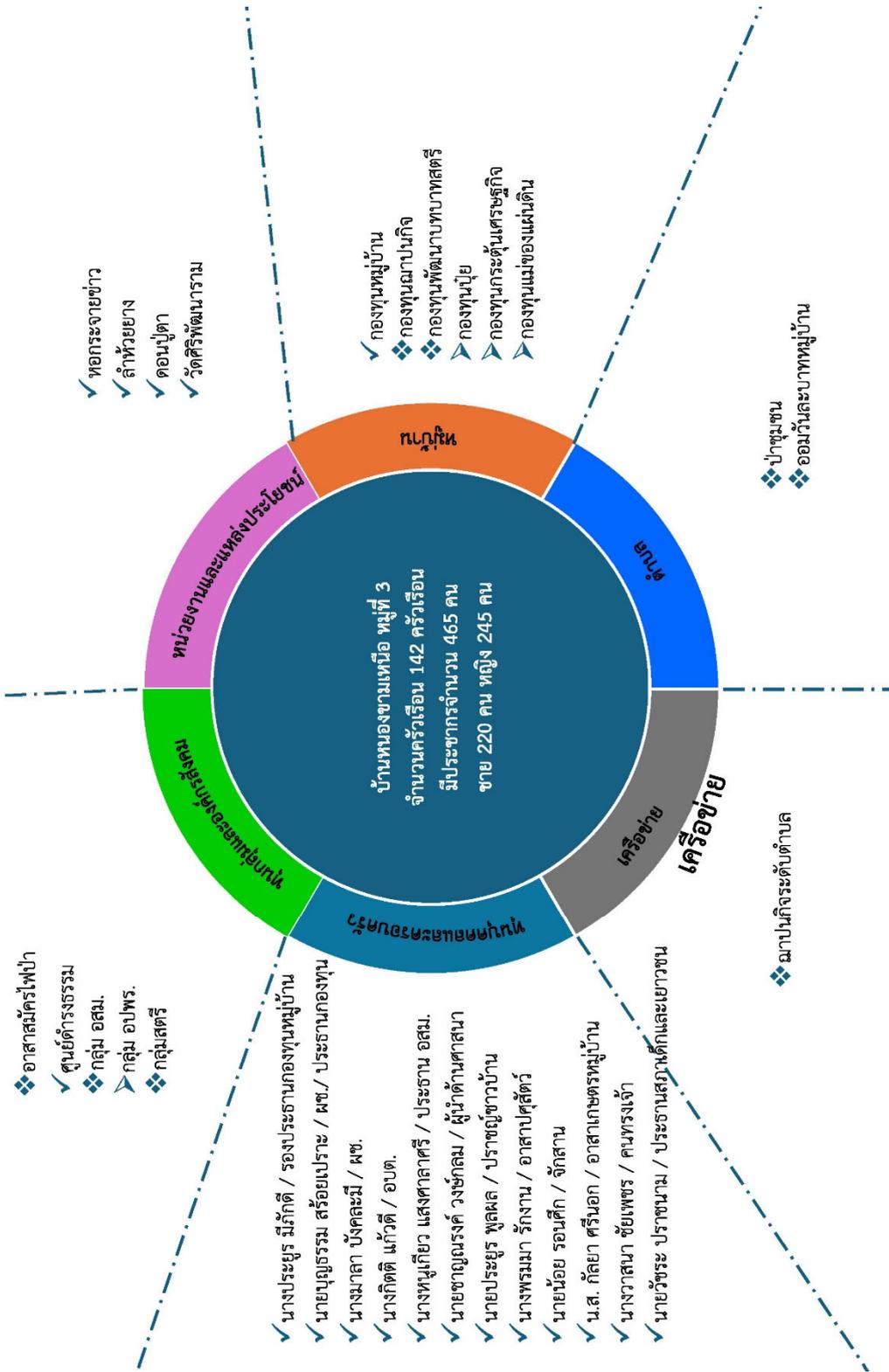
ด้านสุขภาพ นำโดย นางหนูเกรียง แสงศาลาศรี ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และทีม อสม. ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความเด่นในด้านสุขภาพ เป็นผู้เชี่ยวชาญ และเป็นแกนนำในการจัดทำแผนสุขภาพตำบล โดยการส่งเสริม ฟื้นฟู ป้องกัน และรักษาสุขภาพของประชาชนในเขตพื้นที่ เป็นแกนนำรณรงค์เรื่องสุขภาพหลายกิจกรรมในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพในระดับพื้นที่ตำบลหนองขาม และมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านสุขภาพ รวมทั้งสิ้นจำนวน 13 คน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น

5.5) การเมืองการปกครอง

บ้านหนองขามเหนือ หมู่ที่ 3 มีกลไกการปกครองที่สำคัญ คือ กลไกผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นำโดย นางประยูร มีภักดี ผู้ใหญ่บ้าน นายบุญธรรม สอยเปาะ และนางมาลา มังคละ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน เป็นแกนนำในการจัดทำแผนชุมชน ดูแลความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชน รับเรื่องราวร้องทุกข์ ขอร้องเรียน โกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดในชุมชน ช่วยเหลือด้านสังคมจิตอาสา ประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลภายในหมู่บ้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชน การสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาผู้เข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้ การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ การสร้างการมีส่วนร่วม การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุน การมีเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน สร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่



แผนภาพแสดงการจัดกิจกรรมของตนเองของทุนทางสังคม 6 ระดับ บ้านหนองขามเหนือ หมู่ที่ 3



1) ข้อมูลทั่วไป บ้านหนองตانا หมู่ที่ 4

(1) ประวัติความเป็นมา

บ้านหนองตانا หมู่ที่ 4 เดิมเป็นหมู่บ้านใหญ่ แต่มีการแบ่งออกไปตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่ไปเป็นบ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ที่ 10 บ้านปรังค์กู หมู่ที่ 11 บ้านหนองตاناมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 149 ครัวเรือน มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 574 คน แบ่งเป็นชาย 272 คน หญิง 302 คน

(2) ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านหนองตانا ห่างจากอำเภอแก้งคร้อ 6 กิโลเมตร มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ลำห้วยยาง (ห้วยใหญ่) พื้นพรรณ อาหารตลอดลำห้วยอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ดินร่วนปนทราย ลักษณะภูมิอากาศทั่วไป มีลักษณะอากาศแบบร้อนชื้น แบ่งลักษณะภูมิอากาศออกเป็น 3 ฤดู คือ 1. ฤดูร้อนช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เดือนพฤษภาคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมที่พัดจากทะเลจีนใต้ อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.5 องศาเซลเซียส 2. ฤดูฝนช่วงเดือนมิถุนายน – เดือนกันยายน โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งตามปกติแล้วฝนจะเริ่มตกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และตกหนักในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน และในบางปีฝนจะทิ้งช่วงในเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม 3. ฤดูหนาวช่วงเดือนตุลาคม – เดือนมกราคม อากาศค่อนข้างหนาวเย็น เนื่องจากเขตพื้นที่มีภูเขาล้อมรอบ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อากาศร้อนถึงร้อนมาก สภาพแห้งแล้งจะยาวนานในช่วงเดือนเมษายน)

(3) จำนวนประชากร การศึกษา และสุขภาพ

บ้านหนองตانا หมู่ที่ 4 มีครัวเรือนจำนวน 149 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 574 คน แบ่งเป็นเพศชาย 272 คน เพศหญิง 302 คน ประชากรส่วนใหญ่เข้ารับการศึกษาระดับประถมที่โรงเรียนบ้านหนองมะเขือหนองตانا ด้านสุขภาพมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่คอยให้การดูแล จำนวน 30 คน (ข้อมูลจาก TCNAP) และมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองตانا

(4) เศรษฐกิจชุมชน การประกอบอาชีพและรายได้

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำไร่อ้อย การทำนาปี เศรษฐกิจชุมชนเป็นแบบครัวเรือน มีการค้าขายในหมู่บ้าน และระแวกบ้านใกล้เคียง รายได้เฉลี่ยต่อปี อยู่ที่ประมาณ 50,000 บาท/คน/ปี

(5) ประเพณีวัฒนธรรม

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ฮีต 12 คอง 14 ได้แก่ บุญเข้ากรรม บุญคุณลาน บุญข้าวจี บุญพะเวด (พระเวส) บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญข้าชะ บุญเข้าพรรษา บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสาก บุญออกพรรษา บุญกฐิน และเลี้ยงศาลปู่ตา

(6) การเมืองการปกครอง

บ้านหนองตانا หมู่ที่ 4 มีกลไกการปกครองที่สำคัญ คือ กลไกผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นำโดย นายสมยศ เรืองสุข ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน เป็นแกนนำในการจัดทำแผนชุมชน ดูแลความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชน รับเรื่องราวร้องทุกข์ ขอร้องเรียน โกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ช่วยเหลือด้านสังคมจิตอาสา ประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลภายในหมู่บ้าน ซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชน การสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาผู้เข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้ การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ การสร้างการมีส่วนร่วม การระดมเงินและทรัพยากร

เพื่อเป็นทุน การมีเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน สร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

2) เส้นทางการพัฒนาหมู่บ้าน

ปี พ.ศ. 2531 มีกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นผู้ที่มิจิตอาสา มีหน้าที่ดูแลรักษาความสงบในหมู่บ้าน

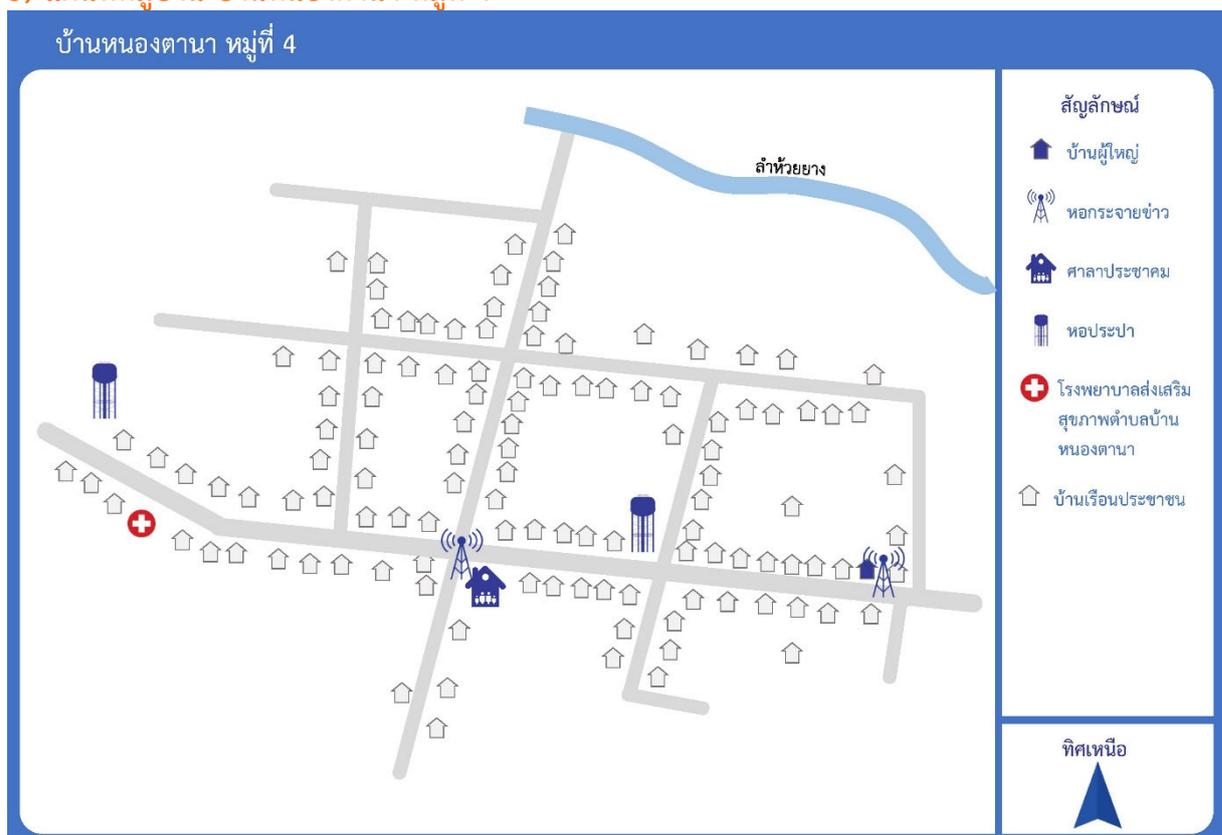
ปี พ.ศ. 2537 มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เนื่องจากประชาชนอยู่ห่างไกลบริการทางการแพทย์และไม่ได้ได้รับการรักษาทันที่ จึงมีนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่มุ่งเน้นการเข้าบริการสาธารณสุขและการเสริมสร้างสุขภาพของคนในชุมชน ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับการสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

ปี พ.ศ. 2539 มีกลุ่มฅาปนกิจสงเคราะห์ศพหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพ

ปี พ.ศ. 2544 มีกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถ จัดระบบเงินกองทุน เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก เกิดศักยภาพความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้าน

ปี พ.ศ. 2545 ศูนย์ดำรงธรรม มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

3) แผนที่หมู่บ้าน บ้านหนองตানা หมู่ที่ 4



4) ทุนและศักยภาพของชุมชน

จากการค้นหาทุนทางสังคม 6 ระดับ พบข้อมูล ดังนี้
ตารางที่ 1 ทุนทางสังคม 6 ระดับ หมู่บ้านหนองตানা หมู่ที่ 4

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์ภูมิธรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม
1.ระดับบุคคลและครอบครัว	
นายสมยศ เรืองสุข	ผู้ใหญ่บ้าน / อปพร.
นางอารยา ทิรัญคำ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/อสม.
นางนรินทร์ เทือกสม	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/อสม.
นางสาววิภาษณีย์ งามณี	สารวัตรกำนัน/อสม.
นางสมภาร ผาสุก	ส.อบต./ ประธาน อสม.
นายแสวง บุตะเขียว	มัคทายก/ อสม.
นายสำราญ งามณี	ประธานวัฒนธรรมตำบลหนองขาม /ปราชญ์ชาวบ้าน
นางสุชาภา ชัยมูล	CG / อสม.
นายน้อย รอนศึก	ปราชญ์ชาวบ้านด้านจักสาน
นางสังคม แปงปวน	ปราชญ์ชาวบ้านด้านแปรรูปอาหาร
พระเมิ่ง กุลจันทร์	เจ้าอาวาสวัดปรางค์กู๋
2.กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน	
2.1 กลุ่มทางสังคม	
(1) กองทุนหมู่บ้าน	เป็นแหล่งเงินทุนให้กับคนในหมู่บ้าน
(2) กลุ่มทอผ้า	เป็นแหล่งฝึกอาชีพด้านการทอผ้า
2.2 องค์กรชุมชน	
ไม่มี	
3.ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์	
3.1 หน่วยงาน	
(1) โรงเรียนบ้านหนองมะเขือหนองตানা	เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สถานศึกษาสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย รวมทั้งผู้สอนก็สามารถสร้างสถานการณ์จากสถานที่นั้นๆ เพื่อฝึกฝนผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ในทุกสาระการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษา
(2) วัดปรางค์กู๋	เป็นสถานที่ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน ทั้งผู้สูงอายุได้มาพบปะพูดคุย เยียวชนได้มีกิจกรรมร่วมกันทำในช่วงเวลาปิดภาคฤดูร้อน และยังเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนอีกด้วย
(3) รพ.สต.หนองตানা	ดูแลด้านสุขภาพอนามัยคนในหมู่บ้าน
3.2 แหล่งประโยชน์	
(1) โบราณสถานปรางค์กู๋	เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพของคนในตำบลหนองขาม
(2) ลำห้วยยาง	ไว้เป็นพื้นที่ทำเกษตรกรรม
(3) ประปาหมู่บ้าน	เป็นน้ำดื่ม นำใช้อุปโภคและบริโภค
(4) หอกระจายข่าว	แจ้งข่าวสารให้คนในหมู่บ้านทราบ

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์และงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม
4. หมู่บ้านหรือชุมชน	
	ไม่มี
5. ระดับตำบล (ระบุชื่อหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง)	
1) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์หมู่บ้าน	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพ หมู่ 11 และหมู่ 5
6. ระดับเครือข่าย (ระบุชื่อเครือข่าย ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เกี่ยวข้อง)	
1) สมาคมฌาปนกิจ อ.ส.ม. และผู้สูงอายุ	เป็นการจัดสวัสดิการให้กับ อ.ส.ม. ทั้งจังหวัด
2) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์สตรี	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ
3) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ ธกส	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ
4) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์สหกรณ์แก้งคร้อ	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ

5) การจัดการตนเองหมู่บ้าน

จากการวิเคราะห์ทุนทางสังคม 6 ระดับจำแนกตามศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสภาวะแวดล้อม, ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง พบว่า

5.1) ด้านสังคม

(1) การช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ

บ้านหนองตานา มีการช่วยเหลือดูแลแบบเกื้อกูลกัน ทั้งในระดับครัวเรือน เครือญาติ หมู่บ้าน รวมทั้งใช้กฎ กติกา ข้อตกลงของหมู่บ้าน และข้อกฎหมาย สำหรับบังคับใช้ร่วมกันภายในหมู่บ้านเพื่อป้องกันเหตุการณ์ ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น เรื่องยาเสพติด เรื่องเหตุสำคัญต่าง ๆ มีกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีที่เป็นแนวทางในการช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ เช่น การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันช่วงเทศกาลสงกรานต์และมีของขำร่วยไปฝากสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้สูงอายุ มีการตั้งด่านและจุดตรวจ แนะนำการเดินทางของผู้สัญจรไปมา ดูแลป้องกันเหตุอาชญากรรมและการทะเลาะวิวาทภายในหมู่บ้าน มีการออกให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ในดูแลผู้ป่วยและผู้สูงอายุ ให้กับญาติและผู้ป่วยของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การมีกลุ่มอาสาสมัครหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสตรี (กลุ่มแม่บ้าน) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มาทำหน้าที่ดำเนินการทุกเรื่องที่ได้รับการร้องขอจากชุมชนเช่น การจัดกิจกรรม ในรพ.สต. ในชุมชน ทั้งงานบริการของแต่ละหน่วยงานและงานประเพณี รวมทั้งกลุ่ม อปพร. ที่ต่างทำภารกิจช่วยเหลือดูแลกันในพื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงการการทำการบำรุงศาสนา โดยใช้การอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ตามจิตศรัทธาของคนในชุมชน เช่น ผ้าป่า กลี้น ซึ่งนอกเหนือจากการใช้เงินในกิจกรรมแล้วยังใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ด้วยตามวัตถุประสงค์ของแต่ละครั้งของการดำเนินการ และยังมีกองทุนต่างๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เช่น ค่าทุนการศึกษา ผู้สูงอายุ กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์

(2) การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ เช่น ภัยพิบัติจากโรคระบาดจากเชื้อไวรัสโควิด 19 เมื่อปี พ.ศ. 2562 จะมีผู้นำชุมชนและประชาชนช่วยกันดูแล และปฏิบัติตามมาตรการที่ทางหน่วยงานภาครัฐ กำหนด พร้อมทั้งมีการช่วยเหลือกันโดยการบริจาคสิ่งของ อุปกรณ์ บริโภค ให้กับครอบครัวที่มีการกักตัวประสานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ในการส่งผู้ป่วยเขากักตัวที่โรงพยาบาลสนาม และการจัดการฆ่าเชื้อไวรัส

การระบาดของโรคไข้เลือดออก มีการดูแล ออกให้ความรู้ และทำความสะอาดให้กับชุมชน โดยกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นผู้ดำเนินการตรวจลูกน้ำยุงลาย มีการหยอดทรายอะเบท การพ่นสเปรย์กำจัดยุง และการออกให้ความรู้ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

(3) การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

ในกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน หรือเกิดเหตุฉุกเฉิน เรื่องสุขภาพ อุบัติเหตุ จุดเสี่ยง จุดอันตราย เหตุไฟไหม้ ไฟฟ้าดับ เหตุอาชญากรรมต่างๆ ประชาชนในหมู่บ้าน สามารถประสานงานกับ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน หรืองานป้องกัน ฯ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม รวมถึงสามารถประสานเพื่อความช่วยเหลือจาก รพ.สต.หนองตানা ในการจัดส่งผู้ป่วยผ่านเบอร์โทร 1669 หรือ เบอร์มือถือที่ให้ไว้ได้โดยตรง

5.2) ด้านเศรษฐกิจ

บริหารจัดการผู้นำฝ่ายปกครอง ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้านที่มีบทบาทในด้านเศรษฐกิจแล้ว มีสวัสดิการของกลุ่มตามที่สมาชิกตกลงร่วมกัน เช่นกลุ่มกองทุนเงินล้าน กลุ่มกระตุ้นเศรษฐกิจ ในแต่ละกองทุนจะไปช่วยหนุนเสริมอาชีพของคนในชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อเป็นทุน การมีข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

5.3) ด้านสถานะแวดล้อม

บ้านหนองตانا ฝ่ายปกครองจะเน้นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับไม่เผาขยะมูลฝอย ร่วมกันปรับปรุงภูมิทัศน์รอบๆ หมู่บ้านเป็นประจำ

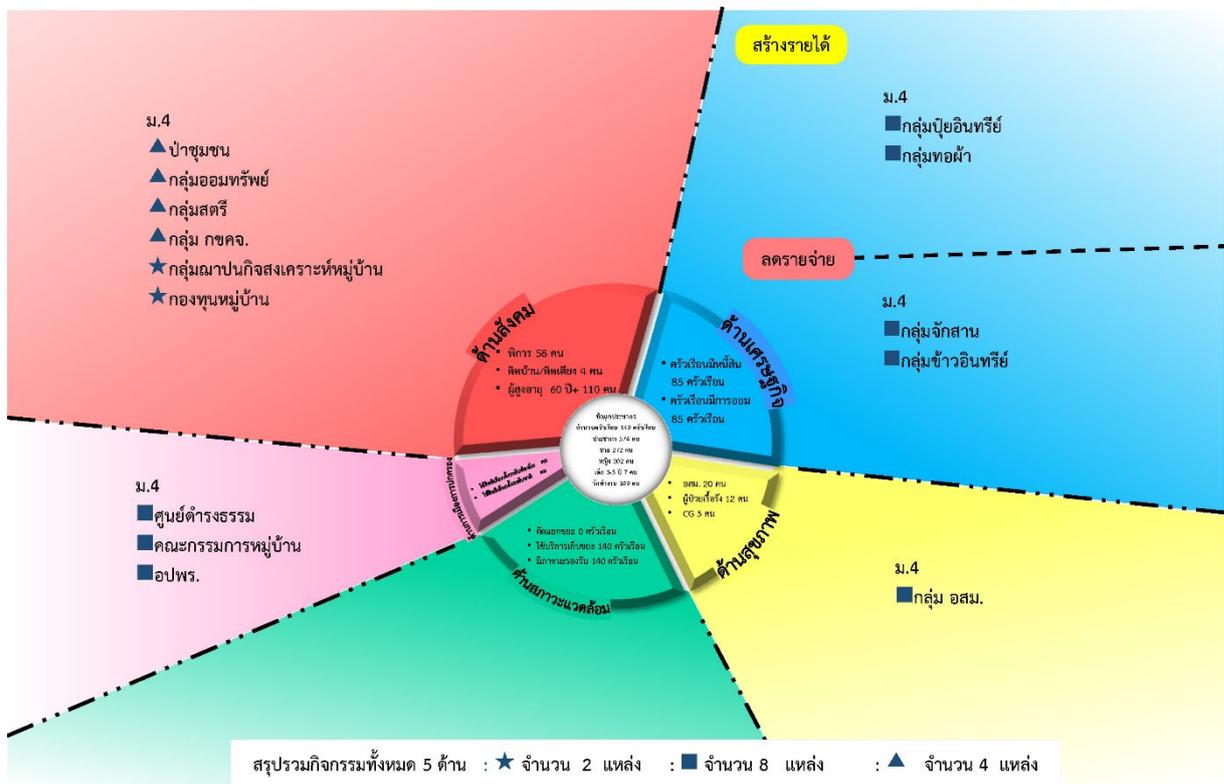
5.4) ด้านสุขภาพ

ด้านสุขภาพ มีนางสมภาร ผาสุก ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และทีม อสม. เป็นแกนนำในการจัดทำแผนสุขภาพตำบล โดยการส่งเสริม ฟันฟู ป้องกัน และรักษาสุขภาพของประชาชนในเขตพื้นที่ เป็นแกนนำรณรงค์เรื่องสุขภาพหลายกิจกรรมในพื้นที่ และมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองตانا

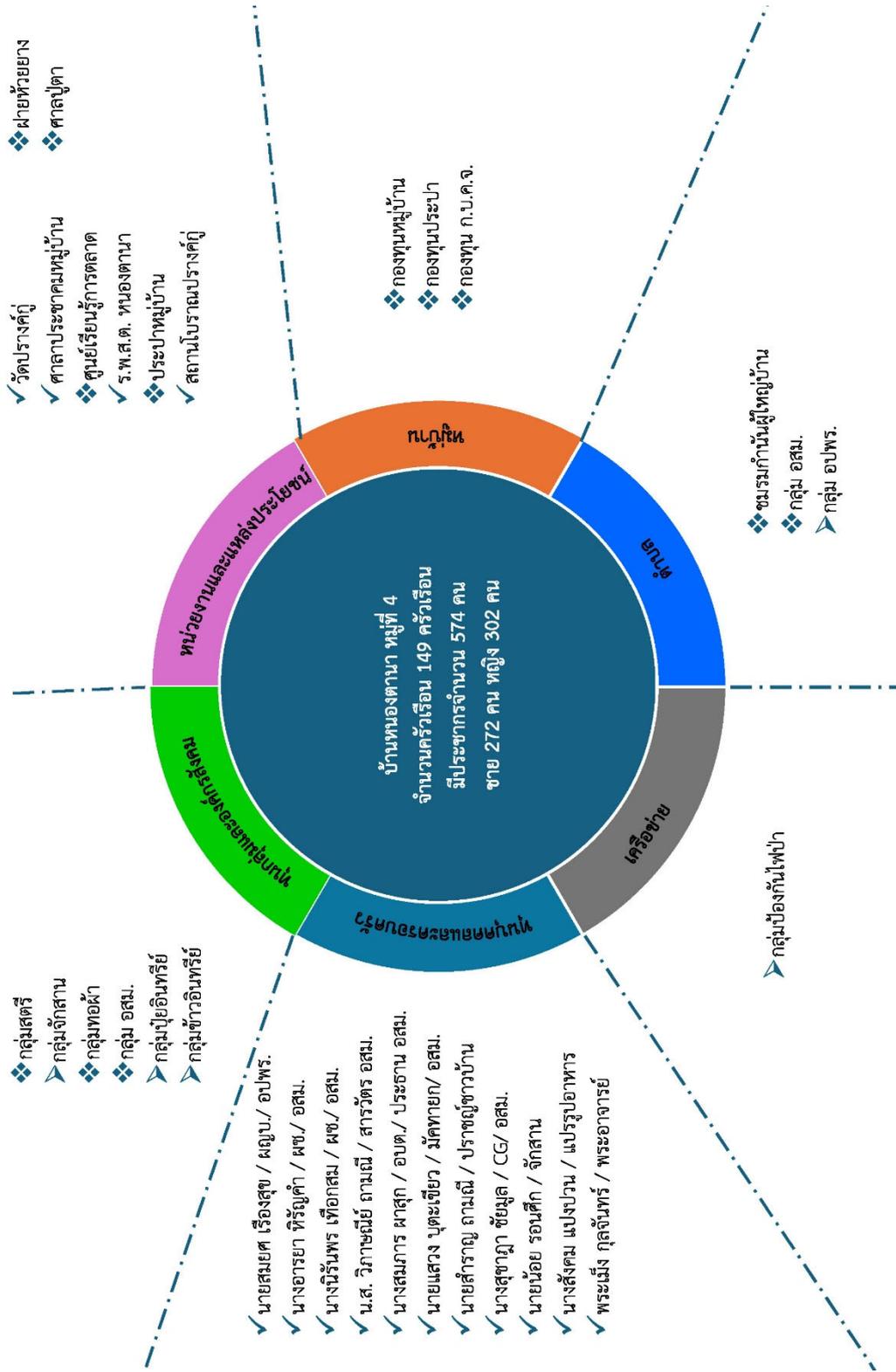
5.5) การเมืองการปกครอง

บ้านหนองตانا มีกลไกการปกครองที่สำคัญ คือ กลไกผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน เป็นแกนนำในการจัดทำแผนชุมชน ดูแลความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชน รับเรื่องราวร้องทุกข์ ข้อร้องเรียน ไกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดในชุมชน ช่วยเหลือด้านสังคมจิตอาสา ประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลภายในหมู่บ้าน ซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชน การสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาผู้เข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้ การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกรู้เป็นเจ้าของ การสร้างการมีส่วนร่วม การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุน การมีเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน สร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

แผนศักยภาพในการจัดการตนเอง 5 ด้าน บ้านหนองตนา หมู่ที่ 4



แผนภาพแสดงการจัดการตนเองของชุมชน 6 ระดับ บ้านหนองดงนา หมู่ที่ 4



1) ข้อมูลทั่วไป บ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5

(1) ประวัติความเป็นมา

บ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5 เป็นหนึ่งใน 13 หมู่บ้านในตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ห่างจากอำเภอ 4 กิโลเมตร จัดตั้งเป็นหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2479 ได้มีนายจ้อ หล้าเสี้ยว และนายบัว ตาปราบ ย้ายถิ่นฐานมาจากบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ได้สร้างบ้านอยู่ข้าง ลิมหนองน้ำ โดยมีมะเขือเกิดอยู่บริเวณหนองน้ำเป็นจำนวนมาก เลขตั้งชื่อ บ้านหนองมะเขือ มีผู้ใหญ่บ้านจนถึงปัจจุบันจำนวน 9 คน ดังนี้ 1.นายตา วงษ์ชาติ 2.ส.ต.วิเลิศ พินิตมนตรี 3.นายแก้ว พรมมานอก 4.นายสุริ สมเหล็ก 5.นายเสียน ชนะชัย 6.นายสมเพ็ชร งามชัด 7.นายสุนทร ดงแสง 8. นายอนุชา งามสวัสดิ์ 9. นายสรรชัย ทองแสง (คนปัจจุบัน)

(2) ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5 มีเนื้อที่ทั้งหมด 1,310 ไร่ แยกเป็นพื้นที่ทำการเกษตร 1,030 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัย 385 ไร่ พื้นที่สาธารณะประโยชน์ 12 ไร่ ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านสระเต้ ต.ช่องสามหมอ อ.แก้งคร้อ ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านโนนสมบูรณ์ ต.หนองขาม อ.แก้งคร้อ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านหนองมะเขือใหม่ ต.หนองขาม อ.แก้งคร้อ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านหนองตานา ต.หนองขาม อ.แก้งคร้อ ลักษณะภูมิประเทศ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสลับเนินเตี้ย สภาพดินเป็นร่วนผสมลูกรัง เหมาะแก่การเพาะปลูก สภาพอากาศโดยทั่วไปอุณหภูมิ เฉลี่ยอยู่ที่ 25-37 องศา ในฤดูฝนมีปริมาณน้ำฝนน้อย ส่งผลกระทบกับภาคการเกษตรเป็นอย่างมาก

(3) จำนวนประชากร การศึกษาและสุขภาพ

บ้านหนองมะเขือ จำนวนประชากร จำนวน 603 คน แยกเป็นชาย 295 คน หญิง 307 คน มีครัวเรือน จำนวน 138 ครัวเรือน (ข้อมูลจาก TCNAP) มีผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป) รวม 253 คน แยกเป็นชาย 123 คน หญิง 130 คน ผู้ป่วยเอดส์ 1 คน ผู้ป่วยจิตเวช 5 คน ผู้ป่วยเรื้อรัง (เบาหวาน ความดันฯ อัมพฤต อัมพาต มะเร็ง หัวใจ) 151 คน ผู้ป่วยติดเตียง 3 คน มีจำนวนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่คอยให้การดูแลจำนวน 17 คน (ข้อมูลจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองตานา)

(4) เศรษฐกิจชุมชน การประกอบอาชีพและรายได้

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักเกษตรกรกรรม (ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์) อาชีพรับจ้างทั่วไป หัตถกรรม อัตราการจ้างแรงงานในหมู่บ้าน 300 บาท รายได้เฉลี่ยของประชากร 40,000.-บาท/คน/ปี

(5) ประเพณีวัฒนธรรม

บ้านหนองมะเขือมีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีประเพณีทำบุญเข้าพรรษา ทำบุญออกพรรษา ถวายเทียนพรรษา บุญกฐิน บุญผะเหวด ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์น้ำพระธาตุ เป็นประเพณีประจำปีของชาวบ้านตามความศรัทธาของประชาชนในหมู่บ้าน กิจกรรมส่วนใหญ่เพื่อสร้างความรักสามัคคีและเอื้ออาทรต่อกัน

(6) การเมืองการปกครอง

บ้านหนองมะเขือ ม.5 มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำ มีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ให้การสนับสนุนในด้านต่างๆของหมู่บ้าน มีหัวหน้าคุ้มแต่ละคุ้มคอยสอดส่องดูแลมีกฎกติกาของหมู่บ้านให้คนในชุมชนปฏิบัติตามซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชนการสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้ได้การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองด้วยการสามารถทำเป็นและมี ความรู้สึกเป็นเจ้าของการสร้างการมีส่วนร่วมการระดมเงิน และทรัพยากรเพื่อเป็นทุนการมีข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน การจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่

2) เส้นทางการพัฒนาหมู่บ้าน

จากกระบวนการวิจัยชุมชน (RECAP) พบเส้นทางการพัฒนาหมู่บ้านตั้งแต่ปี 2479 โดยมีสถานการณ์และผลกระทบต่อคนในพื้นที่ดังนี้

ปี พ.ศ. 2479 นายตา วงชาติ ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก

ปี พ.ศ. 2531 มีกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นผู้ที่มิจิตอาสา มีหน้าที่ดูแลรักษาความสงบในหมู่บ้าน

ปี พ.ศ. 2537 มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เนื่องจากประชาชนอยู่ห่างไกลบริการทางการแพทย์และไม่ได้รับการรักษาทันทั่วทั้งที่ จึงมีนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่มุ่งเน้นการเข้าบริการสาธารณสุขและการเสริมสร้างสุขภาพของคนในชุมชน ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับการสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

ปี พ.ศ. 2539 มีกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์หมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพ

ปี พ.ศ. 2545 ศูนย์ดำรงธรรม มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

ปี พ.ศ. 2546 มีกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถ จัดระบบเงินกองทุน เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก เกิดศักยภาพความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้าน ส่งเสริมสร้างงานสร้างอาชีพให้กับคนในหมู่บ้าน

ปี พ.ศ. 2555 มีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของการพัฒนาบทบาทสตรี และแก้ไขปัญหาสตรีขององค์กรต่าง ๆ สร้างภาวะผู้นำ พัฒนาองค์ความรู้ คุณภาพชีวิต รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของสตรี และเพื่อสนับสนุนโครงการอื่น ๆ

3) แผนที่หมู่บ้าน บ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5



4) **ทุนและศักยภาพของชุมชน** จากการค้นหาทุนทางสังคม 6 ระดับ พบข้อมูล ดังนี้

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประเพณีกิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม
1.ระดับบุคคลและครอบครัว	
นายสรชัย ทองแสง	ผู้ใหญ่บ้าน
นายไตรรัตน์ ศิริวิชัย	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
นายอำนาจ ยูผง	อสม. และ อปพร.
นางอรุณ ชมนาวัง,นางสุภาพร ทวยมาตร	อสม.
นางสมพร โชติชุม	ประธานกองทุน
นายสมศักดิ์ ตาปราน	ปราชญ์ชุมชน
นายเวิน พระไตรยะ	ผู้นำด้านศาสนาประเพณี
นายทนาลิน ตาปราน	ต้นแบบด้านการเกษตร
นางจุฬาลักษณ์ ไตรกำง	ผู้นำจิตอาสา
นายสมพงษ์ พลสุวรรณ	ผู้นำกลุ่มผู้สูงอายุ
2.กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน	
2.1 กลุ่มทางสังคม	
(1) กองทุนหมู่บ้าน	เพื่อให้สมาชิกกู้ยืม เป็นทุนประกอบอาชีพ
(2) กลุ่มเย็บมุ้งกางนอน	เป็นการสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน
(3) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	เป็นการรวมกลุ่มเพื่อมีเงินทุนในการทำเกษตร
(4) กองทุนน้ำประปา	เพื่อให้ประชาชนมีแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคที่เพียงพอ
(5) อสม.	มีการสื่อสารเรื่องสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน
(6) กองทุนแก้ไขปัญหาคความยากจน	เป็นแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำให้กับผู้มีรายได้น้อย
(7) กองทุนข้าวหมู่บ้าน	แหล่งเมล็ดพันธุ์ข้าวให้กับเกษตรกร
(8) กองทุนสงเคราะห์ประจำหมู่บ้าน	เป็นเงินกองทุนที่ใช้เพื่อช่วยเหลือสมาชิกเมื่อยามเสียชีวิต
2.2 องค์กรชุมชน	ไม่มี
3.ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์	
3.1 หน่วยงาน	
(1) รร. บ้านหนองมะเขือหนองตานา	เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ของคนในชุมชน
3.2 แหล่งประโยชน์	
(1) ศาลาประชาคม	เป็นสถานที่ใช้จัดกิจกรรมต่างๆของประชากรในหมู่บ้าน
(2) วัดชัยศิริวัฒนาราม	สถานที่ทางพระพุทธศาสนา ซึ่งปกติมีพระอุโบสถ พระวิหาร พระเจดีย์ รวมทั้งมีพระภิกษุสงฆ์อยู่อาศัย
(3) หอกระจายข่าว	เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ชาวบ้านได้รับรู้
(4) ศาลปู่ตา	เพื่อเป็นที่สักการบูชาให้คุ้มครอง
(5) ประปาหมู่บ้าน	เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านมีน้ำใช้
(6) ลำห้วยยาง	เพื่อใช้ในการเกษตร
4. หมู่บ้านหรือชุมชน	
(1) กองทุนแม่ของแผ่นดิน	เป็นเงินกองทุนที่สร้างรายได้ให้กับสตรีในหมู่บ้าน
(2) กองทุนหมู่บ้าน	เพื่อให้สมาชิกกู้ยืม เป็นทุนประกอบอาชีพ

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์และงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม
(3) กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	สร้างความเข้มแข็งของสตรีในหมู่บ้าน เพิ่มบทบาทให้กับสตรี
(4) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ศพ หมู่บ้าน	เป็นเงินกองทุนที่ใช้เพื่อช่วยเหลือสมาชิกเมื่อยามเสียชีวิต
(5) กองทุนหมู่บ้าน	เพื่อให้สมาชิกกู้ยืม เป็นทุนประกอบอาชีพ
(6) น้ำดื่มประชารัฐชุมชน	แหล่งผลิตน้ำดื่มที่สำคัญของหมู่บ้าน
5. ระดับตำบล (ระบุชื่อหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง)	
-	-
6. ระดับเครือข่าย (ระบุชื่อเครือข่าย ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เกี่ยวข้อง)	
(1) สมาคมฌาปนกิจ อ.ส.ม. และผู้สูงอายุ	เป็นการจัดสวัสดิการให้กับ อ.ส.ม. ทั้งจังหวัด
(2) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์สตรี	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ
(3) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ ธกส.	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ
(4) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ สหกรณ์แก้งคร้อ	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ

5) การจัดการตนเองหมู่บ้าน

จากการวิเคราะห์ทุนทางสังคม 6 ระดับจำแนกตามศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสถานะแวดล้อม, ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง พบว่า

5.1) ด้านสังคม

ศักยภาพชุมชนด้านสังคมของบ้านตาตูกทอง หมู่ที่ 12 ปรากฏในรูปแบบการช่วยเหลือดูแลกันของประชาชนในพื้นที่เกิดขึ้นหลายลักษณะทั้งในภาวะปกติ ภาวะพิบัติภัย และภาวะฉุกเฉิน ดังนี้

1.1 การช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ

หมู่บ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5 ช่วยเหลือดูแลกัน รวมทั้งใช้กฎ กติกา ข้อตกลงของหมู่บ้าน และข้อกฎหมาย สำหรับบังคับใช้ร่วมกันภายในหมู่บ้านเพื่อป้องกันเหตุการณ์ ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น การทะเลาะวิวาท เรื่องยาเสพติด มีกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีที่เป็นแนวทางในการช่วยเหลือดูแลกันในยาม มีการออกให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ในดูแลผู้ป่วยและผู้สูงอายุ ให้กับญาติและผู้ป่วยของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ทั้งงานบริการของแต่ละหน่วยงานและงานประเพณี รวมทั้งกลุ่ม อปพร. ที่ต่างทำภารกิจช่วยเหลือดูแลกันในพื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงการการทํานุบำรุงศาสนา โดยใช้การอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ตามจิตศรัทธาของคนในชุมชน เช่น ผ้าป่า กลี้น ซึ่งนอกเหนือจากการใช้เงินในกิจกรรมแล้วยังใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ด้วยตามวัตถุประสงค์ของแต่ละครั้งของการดำเนินการ รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ที่ได้ทำภารกิจช่วยเหลือดูแลกันในพื้นที่รับผิดชอบ กองทุนหมู่บ้าน มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เช่น การเกิด การเจ็บป่วย และเสียชีวิต โดยจ่ายเป็นค่าคลอดบุตร ค่าเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล ค่าสงเคราะห์ศพกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ ระดับหมู่บ้านและระดับเครือข่าย

1.2 การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

ภัยพิบัติที่เกิดในหมู่บ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5 คือ โรคระบาดจากเชื้อไวรัสโควิด 19 เมื่อปี พ.ศ. 2562 ผู้นำชุมชนและประชาชนช่วยกันดูแลและปฏิบัติตามมาตรการที่ทางหน่วยงานภาครัฐกำหนด พร้อมทั้งมีการช่วยเหลือกันโดยการบริจาคสิ่งของ อุปโภค บริโภค ให้กับครอบครัวที่มีการกักตัว เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจและลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และการระบาดของโรคไข้เลือดออก มีการดูแล ออกให้ความรู้ และทำความสะอาด ให้กับชุมชน โดยกลุ่ม อสม. เป็นผู้ดำเนินการตรวจลูกน้ำยุงลาย มีการหยอดทรายอะเบท การพ่นสเปรย์กำจัดยุง และการออกให้ความรู้ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก มีการจัดคณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิก อปพร. และคนในชุมชน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัย อาสาสมัคร ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในเหตุต่างๆ ตั้งแต่การขนย้ายทรัพย์สินในช่วงภัยพิบัติ การซ่อมแซมบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายหลังภัยพิบัติ การนำสิ่งของ เครื่องใช้

อาหาร ยารักษาโรค ให้ครอบครัวที่ประสบภัยซึ่งที่ผ่านมาได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน

1.3 การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

หนองมะเขือ หมู่ที่ 5 มีการช่วยเหลือในกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน หรือเกิดเหตุฉุกเฉิน เรื่องสุขภาพ อุบัติเหตุ จุดเสี่ยง จุดอันตราย เหตุไฟไหม้ ไฟฟ้าดับ เหตุอาชญากรรมต่างๆ ประชาชนในหมู่บ้าน สามารถประสานงานกับ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน หรือทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม รวมถึงสามารถประสานเพื่อความช่วยเหลือจาก รพสต.หนองตানা ในการจัดส่งผู้ป่วยเพื่อรับการรักษาได้ ด้วยรถกู้ชีพฉุกเฉินของโรงพยาบาลแก้งคร้อ โทร.1669

5.2) ด้านเศรษฐกิจ

หมู่บ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5 ได้รวมตัวกันทำงานของกลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอาชีพ ทั้งที่เป็นอาชีพหลัก และอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเอง รวมถึงเป็นการส่งเสริมอาชีพ และสร้างเศรษฐกิจที่ดีในชุมชน เช่น กลุ่มเย็บมุ้งกางนอน กลุ่มข้าวโป่ง รวมไปถึงกองทุนต่างๆ ที่สร้างรายได้ให้กับประชากรในหมู่บ้าน

5.3) ด้านสภาวะแวดล้อม

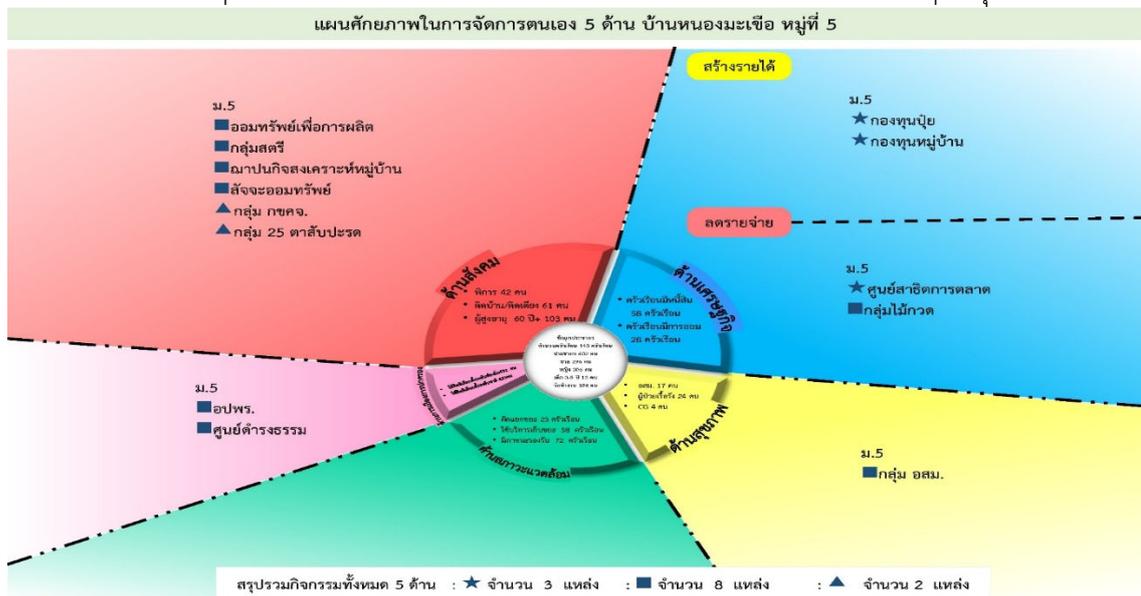
หมู่บ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5 มีการบูรณาการร่วมกันหลายภาคส่วน โดยนายสรราชย์ ทองแสง ผู้ใหญ่บ้าน เป็นแกนนำและคณะกรรมการหมู่บ้านคอยช่วยเหลือ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการป่าชุมชนตำบล และอาสาสมัครป้องกันไฟป่า เป็นกลุ่มคอยสนับสนุนในการดูแลทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และป้องกันหมอกควันในพื้นที่ตำบลหนองขาม

5.4) ด้านสุขภาพ

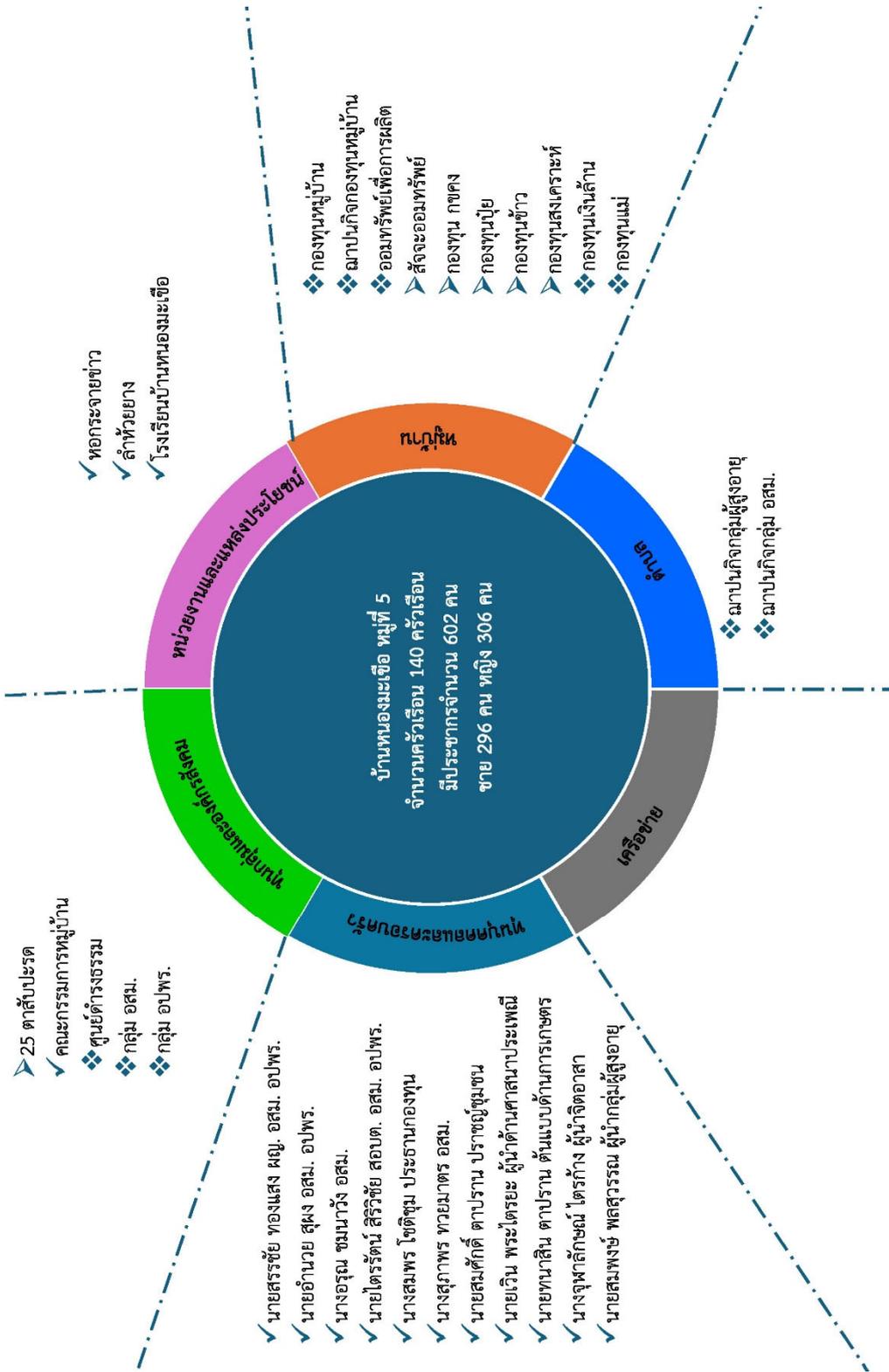
หมู่บ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5 ประชากรมีความแข็งแรงสมบูรณ์ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดการได้รับการดูแลสุขภาพจากกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ม.5 และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองตاناแพทย์ทางเลือก อีกทั้งยังมีงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ที่คอยให้การสนับสนุน เช่น จากกองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลหนองขาม เพื่อจัดโครงการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ทำให้ประชากรมีความสุข พร้อมทั้งสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง

5.5) ด้านการเมืองการปกครอง

ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 นายสรราชย์ ทองแสง บริหารจัดการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจของชุมชนให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดระเบียบชุมชนและสังคม โดยการทำงานของ ชมรมกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลหนองขาม ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์ประสานงานระหว่างประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ ที่จะคอยอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน อำนวยความสะดวกด้านการจราจรในงานบุญประเพณี และดูแลความสงบเรียบร้อยในชุมชนป้องกันและป้องปราม อบายมุข รวมถึงการโจรกรรมต่างๆ ในพื้นที่ ยังมีความโดดเด่นในเรื่องของการไกล่เกลี่ย หรือพิพาทต่างๆ ในชุมชน



แผนภาพแสดงการจัดกิจกรรมตนเองของทุนทางสังคม 6 ระดับ บ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5



1) ข้อมูลทั่วไป บ้านหนองแ้ว หมู่ที่ 6

(1) ประวัติความเป็นมา

บ้านหนองแ้ว หมู่ที่ 6 เดิมเป็นหมู่บ้านใหญ่ แต่มีการแบ่งออกไปตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่ไปเป็นบ้านปรางค์กู หมู่ที่ 11 มีจำนวนครัวเรือนอยู่จริงทั้งสิ้น 141 ครัวเรือน มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 454 คน แบ่งเป็นชาย 231 คน หญิง 223 คน (ข้อมูลจาก TCNAP) โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลช่องสามหมอ อำเภอแก้งคร้อ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ บ้านโนนสมบุรณ์ ตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ
ทิศใต้	ติดต่อกับ บ้านปรางค์กู ตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ บ้านหนองขามใต้ ตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ

(2) ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านหนองแ้ว ห่างจากอำเภอแก้งคร้อ 8 กิโลเมตร มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ลำห้วยยาง (ห้วยใหญ่) พันพรรณ อาหารตลอดลำห้วยอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ดินร่วนปนทราย ลักษณะภูมิอากาศทั่วไป มีลักษณะอากาศแบบร้อนชื้น แบ่งลักษณะภูมิอากาศออกเป็น 3 ฤดู คือ 1. ฤดูร้อนช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เดือนพฤษภาคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมที่พัดจากทะเลจีนใต้ อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 37.5 องศาเซลเซียส 2. ฤดูฝนช่วงเดือนมิถุนายน – เดือนกันยายน โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งตามปกติแล้วฝนจะเริ่มตกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และตกหนักในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน และในบางปีฝนจะทิ้งช่วงในเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม 3. ฤดูหนาวช่วงเดือนตุลาคม – เดือนมกราคม อากาศค่อนข้างหนาวเย็น เนื่องจากเขตพื้นที่มีภูเขาล้อมรอบ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อากาศร้อนถึงร้อนมาก สภาพแห้งแล้งจะยาวมากในช่วงเดือนเมษายน)

(3) จำนวนประชากร การศึกษา และสุขภาพ

บ้านหนองแ้ว หมู่ที่ 6 ครัวเรือนอยู่จริงทั้งสิ้น 141 ครัวเรือน มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 454 คน แบ่งเป็นชาย 231 คน หญิง 223 คน ประชากรส่วนใหญ่เข้ารับการศึกษาระดับประถมที่โรงเรียนบ้านหนองแ้วปรางค์กู ด้านสุขภาพมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่คอยให้การดูแล จำนวน 22 คน (ข้อมูลจาก TCNAP) และมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองตานา ในการดูแลผู้ป่วย

(4) เศรษฐกิจชุมชน การประกอบอาชีพและรายได้

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำไร่อ้อย การทำนาปี เศรษฐกิจชุมชนเป็นแบบครัวเรือน มีการค้าขายในหมู่บ้าน และระแวกบ้านใกล้เคียง รายได้เฉลี่ยต่อปี อยู่ที่ ประมาณ 60,000 บาท/คน/ปี

(5) ประเพณีวัฒนธรรม

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ฮีต 12 คอง 14 ได้แก่ บุญเข้ากรรม บุญคุณลาน บุญข้าวจี บุญผะเหวด (พระเวส) บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟ บุญข้าสยะ บุญเข้าพรรษา บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสาก บุญออกพรรษา บุญกฐิน และเลี้ยงศาลปู่ตา

(6) การเมืองการปกครอง

บ้านหนองแ้ว หมู่ที่ 6 มีกลไกการปกครองที่สำคัญ คือ กลไกผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นำโดย นายเกรียงไกร ภาชี ผู้ใหญ่บ้าน นางลุน คำชมพู สออบต. และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน เป็นแกนนำในการจัดทำแผนชุมชน ดูแลความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชน รับเรื่องราวร้องทุกข์ ขอร้องเรียน โกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิด

ในชุมชน ช่วยเหลือด้านสังคมจิตอาสา ประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลภายในหมู่บ้าน ซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชน การสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาผู้เข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้ การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ การสร้างการมีส่วนร่วม การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุน การมีเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน สร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

2) เส้นทางการพัฒนาหมู่บ้าน

ปี พ.ศ. 2531 มีกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นผู้ที่มิจิตอาสา มีหน้าที่ดูแลรักษาความสงบในหมู่บ้าน

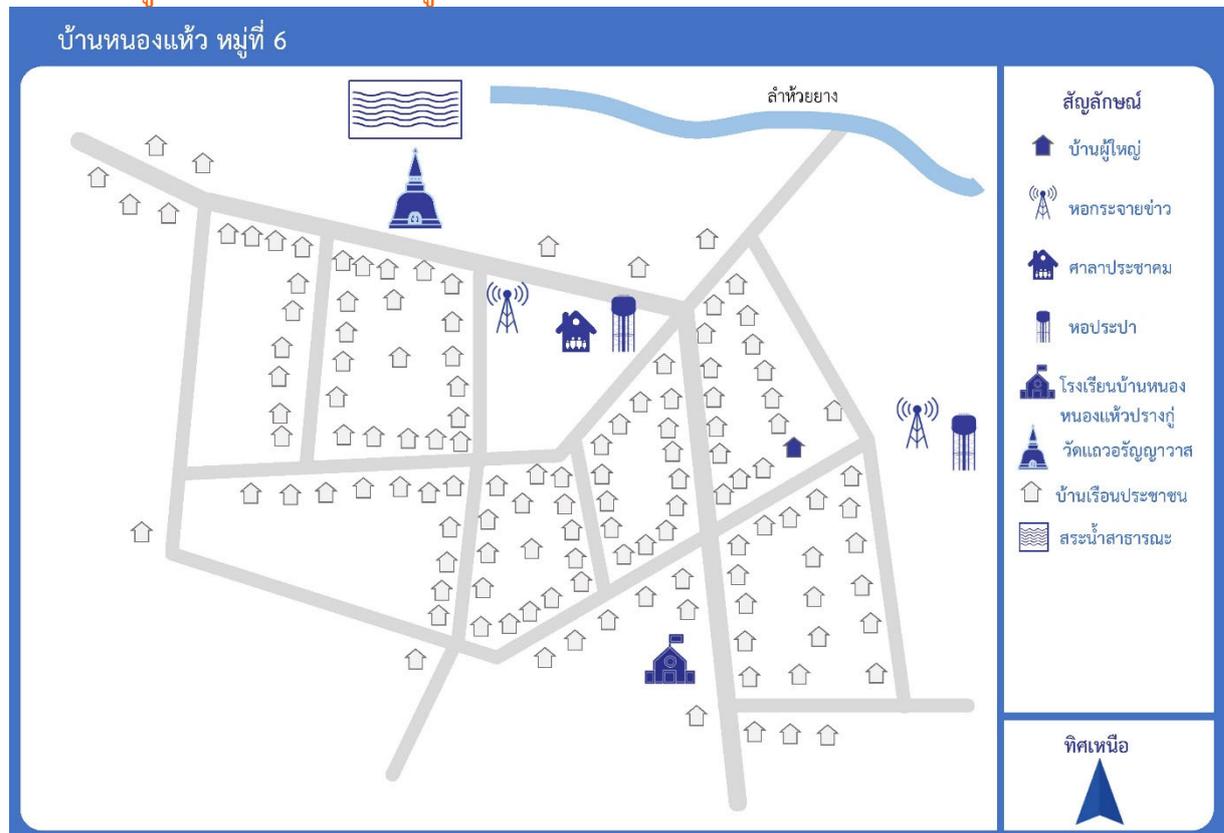
ปี พ.ศ. 2537 มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เนื่องจากประชาชนอยู่ห่างไกลบริการทางการแพทย์และไม่ได้ได้รับการรักษาทันทั่วทั้งที่ จึงมีนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่มุ่งเน้นการเข้าบริการสาธารณสุขและการเสริมสร้างสุขภาพของคนในชุมชน ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับบริการสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

ปี พ.ศ. 2539 มีกลุ่มฅาปนกิจสงเคราะห์ศพหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพ

ปี พ.ศ. 2544 มีกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถ จัดระบบเงินกองทุน เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก เกิดศักยภาพความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้าน

ปี พ.ศ. 2545 ศูนย์ดำรงธรรม มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

3) แผนที่หมู่บ้าน บ้านหนองแห้ว หมู่ที่ 6



4) ทุนและศักยภาพของชุมชน

จากการค้นหาทุนทางสังคม 6 ระดับ พบข้อมูล ดังนี้
ตารางที่ 1 ทุนทางสังคม 6 ระดับ หมู่บ้านหนองแ้ว หมู่ที่ 6

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิปัญญา กิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม
1.ระดับบุคคลและครอบครัว	
นายเกรียงไกร ภาชี	ผู้ใหญ่บ้าน / ประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน
นางกฤษณา ปัชชาเขียว	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/อสม.
นางเย็นจิต ประกั้งลำภู	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
นายสังวาล บังจำ	พรส.
ร.ต.ท.วีระ ประณีตย์	รองสารวัตรปราบปราม
นางลุน คำชมพู่	ส.อบต.
นายชนะ แสนชัย	ประธาน อสม.
นางเมย์ชาวลัย โคตา	ประธานกองทุนหมู่บ้าน
นายบุญมา ปราชนาม	พ่อจ๋า
นายวิชัย ลอดทอน	ไวยาวัจกร
นายแสง ชนะชัย	ไวยาวัจกร
นางพิกุล ปราณิต	ไวยาวัจกร
นางหนูไพร ปราณิต	ไวยาวัจกร
2.กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน	
2.1 กลุ่มทางสังคม	
(1) กลุ่ม อสม.	ดูแลสุขภาพคนในหมู่บ้าน ให้คำแนะนำด้านสุขภาพ ป้องกันโรคติดต่อ
(2) กองทุนบทบาทสตรี	ให้ความช่วยเหลือแก่สตรีในหมู่บ้าน
(3) กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน	เป็นกลุ่มดูแลป่าชุมชนในพื้นที่
(4) ศูนย์ดำรงธรรม	ศูนย์สำหรับไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของคนหมู่บ้าน
2.2 องค์กรชุมชน	
ไม่มี	
3.ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์	
3.1 หน่วยงาน	
(1) โรงเรียนบ้านหนองแ้วปรางค์กู่	เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สถานศึกษาสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย รวมทั้งผู้สอนก็สามารถสร้างสถานการณ์จากสถานที่นั้นๆ เพื่อฝึกฝนผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ในทุกสาระการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษา
(2) วัดแก้วราษฎร์วารุราษฎร์	เป็นสถานที่ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน ทั้งผู้สูงอายุได้มาพบปะพูดคุย เยียวชนได้มีกิจกรรมร่วมกันทำในช่วงเวลาปิดภาคฤดูร้อน และยังเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนอีกด้วย

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์และงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม
3.2 แหล่งประโยชน์	
(1) ลำห้วยยาง	เป็นแหล่งน้ำสำหรับพื้นที่ทำเกษตรกรรม
(2) ประปาหมู่บ้าน	เป็นแหล่งน้ำอุปโภคของคนในหมู่บ้าน
(3) หอกระจายข่าว	แจ้งข่าวสารให้คนในหมู่บ้านทราบ
(4) ลานอเนกประสงค์	ใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน
(5) สระหนองจอก	เป็นแหล่งน้ำสำหรับพื้นที่ทำเกษตรกรรม
(6) ป่าช้าสาธารณประโยชน์	เป็นป่าชุมชนของหมู่บ้าน
(7) ศาลาประชาคม	เป็นพื้นที่ในการร่วมกันปรึกษาหารือต่างๆ ของหมู่บ้าน
4. หมู่บ้านหรือชุมชน	
(1) กลุ่มประมงหมู่บ้าน	เป็นกลุ่มช่วยเหลือดูแลการเลี้ยงสัตว์น้ำ
(2) กองทุนเงินล้าน	เป็นกลุ่มสนับสนุนเงินลงทุนในการประกอบอาชีพ
(3) กองทุนประปาหมู่บ้าน	เป็นกลุ่มในการบริหารจัดการจัดหาแหล่งน้ำอุปโภค
(4) กลุ่มสัจจะออมทรัพย์	เป็นกลุ่มส่งเสริมการออมเงิน
5. ระดับตำบล (ระบุชื่อหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง)	
1. กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์หมู่บ้าน	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพ หมู่ 11, 4 และหมู่ 6
6. ระดับเครือข่าย (ระบุชื่อเครือข่าย ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เกี่ยวข้อง)	
1. สมาคมฌาปนกิจ อ.ส.ม. และ ผู้สูงอายุ	เป็นการจัดสวัสดิการให้กับ อ.ส.ม. ทั้งจังหวัด
2. กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์สตรี	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ
3. กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ ธกส	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ
4. กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ สหกรณ์แก้งคร้อ	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ

5) การจัดการตนเองหมู่บ้าน

จากการวิเคราะห์ทุนทางสังคม 6 ระดับจำแนกตามศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสภาวะแวดล้อม, ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง พบว่า

5.1) ด้านสังคม

(1) การช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ

บ้านหนองแห้ว หมู่ที่ 6 มีการช่วยเหลือดูแลแบบเกื้อกูลกัน ทั้งในระดับครัวเรือน เครือญาติ หมู่บ้าน รวมทั้งใช้กฎ กติกา ข้อตกลงของหมู่บ้าน และข้อกฎหมาย สำหรับบังคับใช้ร่วมกันภายในหมู่บ้านเพื่อ ป้องกันเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น เรื่องยาเสพติด เรื่องเหตุสำคัญต่าง ๆ มีกิจกรรมทางศาสนาและ ประเพณีที่เป็นแนวทางในการช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ เช่น การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันช่วงเทศกาล สงกรานต์และมีของชำร่วยไปฝากสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้สูงอายุ มีการตั้งด่านและจุดตรวจ แนะนำการ เดินทางของผู้สัญจรไปมา ดูแลป้องกันเหตุอาชญากรรมและการทะเลาะวิวาทภายในหมู่บ้าน มีการออกให้ คำแนะนำ ให้ความรู้ ในดูแลผู้ป่วยและผู้สูงอายุ ให้กับญาติและผู้ป่วยของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้าน การมีกลุ่มอาสาสมัครหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสตรี (กลุ่มแม่บ้าน) กลุ่มอาสาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มาทำหน้าที่ดำเนินการทุกเรื่องที่ได้รับการร้องขอจากชุมชนเช่น การจัดกิจกรรม ใน รพ.สต. ในชุมชน ทำงาน

บริการของแต่ละหน่วยงานและงานประเพณี รวมทั้งกลุ่ม อปพร. ที่ต่างทำภารกิจช่วยเหลือดูแลกันในพื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงการการบำรุงศาสนา โดยใช้การอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ตามจิตศรัทธาของคนในชุมชน เช่น ผ้าป่า กลืน ซึ่งนอกเหนือจากการใช้เงินในกิจกรรมแล้วยังใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ด้วยตามวัตถุประสงค์ของแต่ละครั้งของการดำเนินการ และยังมีกองทุนต่างๆ เช่น กองทุนหมู่บ้าน มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เช่น ค่าทุนการศึกษา ผู้สูงอายุ กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์

(2) การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ เช่น ภัยพิบัติจากโรคระบาดจากเชื้อไวรัสโควิด 19 เมื่อปี พ.ศ. 2562 จะมีผู้นำชุมชนและประชาชนช่วยกันดูแล และปฏิบัติตามมาตรการที่ทางหน่วยงานภาครัฐกำหนด พร้อมทั้งมีการช่วยเหลือกันโดยการบริจาคสิ่งของ อุปโภค บริโภค ให้กับครอบครัวที่มีการกักตัวประสานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ในการส่งผู้ป่วยเขากักตัวที่โรงพยาบาลสนาม และการจัดการฆ่าเชื้อไวรัส

การระบาดของโรคใช้เชื้อดื้อยา มีการดูแล ออกให้ความรู้ และทำความสะอาดให้กับชุมชน โดยกลุ่ม อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นผู้ดำเนินการตรวจลูกน้ำยุงลาย มีการหยอดทรายอะเบท การพ่นสเปรย์กำจัดยุง และการออกให้ความรู้ในการป้องกันโรคใช้เชื้อดื้อยา

(3) การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

ในกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน หรือเกิดเหตุฉุกเฉิน เรื่องสุขภาพ อุบัติเหตุ จุดเสี่ยง จุดอันตราย เหตุไฟไหม้ ไฟฟ้าดับ เหตุอาชญากรรมต่างๆ ประชาชนในหมู่บ้าน สามารถประสานงานกับ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน หรืองานป้องกัน ฯ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม รวมถึงสามารถประสานเพื่อความช่วยเหลือจาก รพสต.หนองตานา ในการจัดส่งผู้ป่วยผ่านเบอร์โทร 1669 หรือ เบอร์มือถือที่ให้ไว้ได้โดยตรง

5.2) ด้านเศรษฐกิจ

บริหารจัดการผู้นำฝ่ายปกครอง ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้านที่มีบทบาทในด้านเศรษฐกิจแล้ว มีสวัสดิการของกลุ่มตามที่สมาชิกตกลงร่วมกัน เช่นกลุ่มกองทุนเงินล้าน กลุ่มกระตุ้นเศรษฐกิจ ในแต่ละกองทุนจะไปช่วยหนุนเสริมอาชีพของคนในชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อเป็นทุน การมีข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

5.3) ด้านสถานะแวดล้อม

หนองแห้ว หมู่ที่ 6 จะมีการร่วมกันปรับปรุงภูมิทัศน์รอบๆ หมู่บ้านเป็นประจำ พร้อมทั้งมีการรณรงค์ไม่เผาตอซังข้าว ร่วมกันทำกิจกรรมอนุรักษ์ป่าชุมชน ในโอกาสต่างๆ

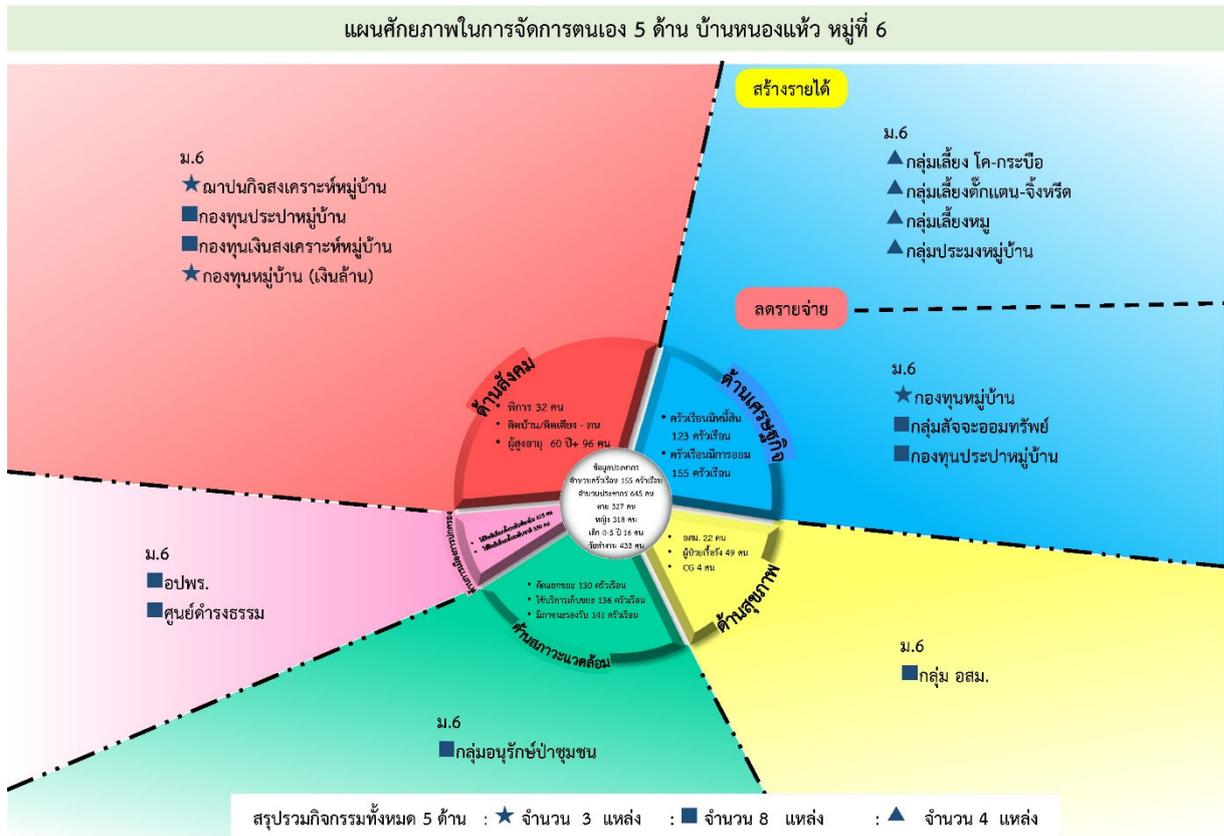
5.4) ด้านสุขภาพ

ด้านสุขภาพ มีนายชนะ แสนชัย ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และทีม อสม. เป็นแกนนำในการจัดทำแผนสุขภาพตำบล โดยการส่งเสริม ฟันฟุ ป้องกัน และรักษาสุขภาพของประชาชนในเขตพื้นที่ เป็นแกนนำรณรงค์เรื่องสุขภาพหลายกิจกรรมในพื้นที่ และมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองตานา

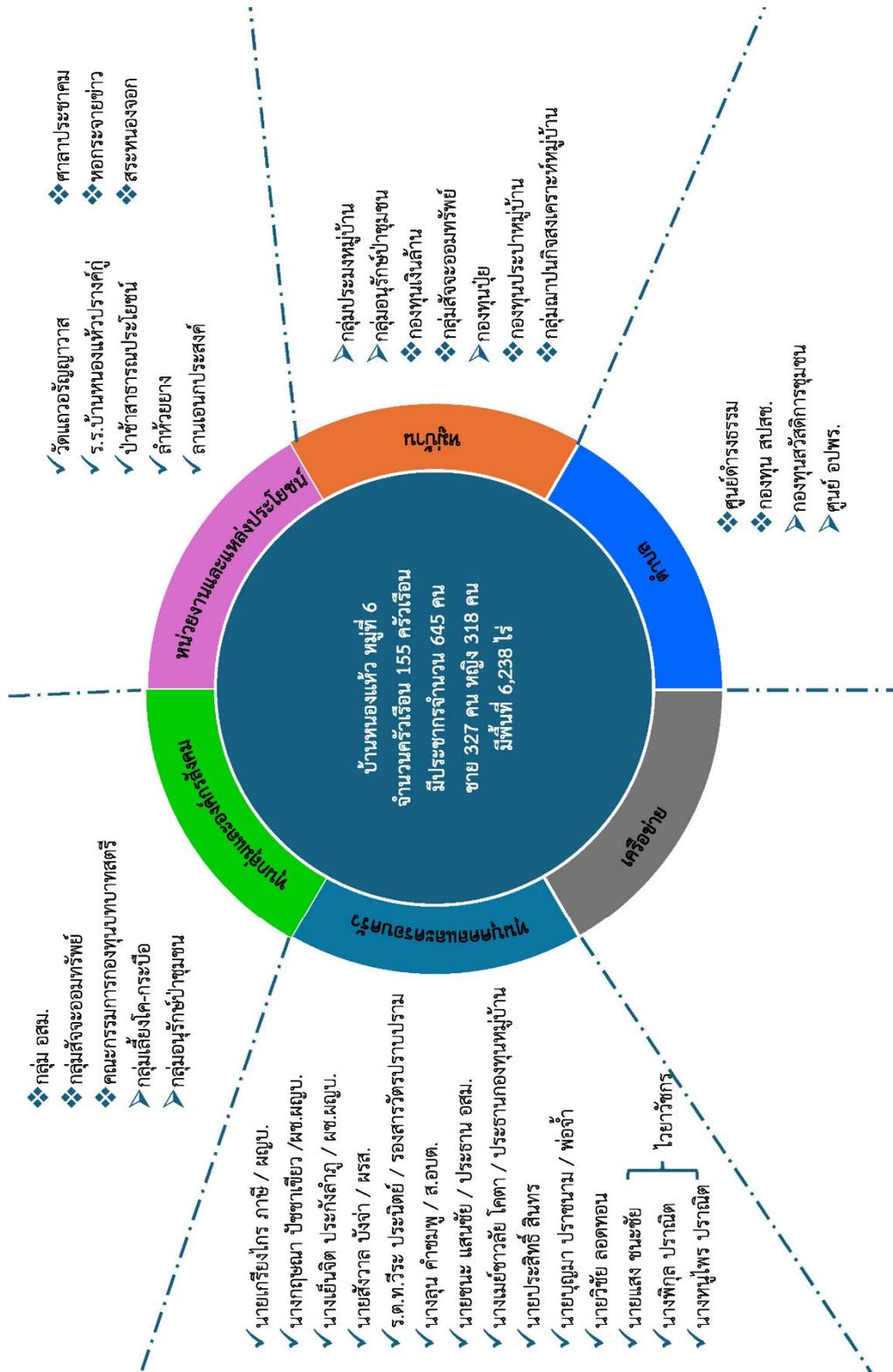
5.5) การเมืองการปกครอง

บ้านหนองแห้ว หมู่ที่ 6 มีกลไกการปกครองที่สำคัญ คือ กลไกผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน เป็นแกนนำในการจัดทำแผนชุมชน ดูแลความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชน รับเรื่องราวร้องทุกข์ ข้อร้องเรียน โกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดในชุมชน ช่วยเหลือด้านสังคมจิตอาสา ประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลภายในหมู่บ้าน ซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้

ปัญหาและความต้องการของชุมชน การสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาผู้เข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้ การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ การสร้างการมีส่วนร่วม การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุน การมีเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน สร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่



แผนภาพแสดงการจัดการตนเองของทางสังคม 6 ระดับ บ้านหนองแก้ว หมู่ที่ 6



1) ข้อมูลทั่วไปบ้านหินกองใต้ หมู่ที่ 7

(1) ประวัติความเป็นมา

จากคำบอกเล่าว่า เดิมบ้านหินกองใต้ ชื่อเดิม ว่า บ้านช่องแมว ซึ่งมี ครัวเรือน 80 ครัวเรือน และมีประชากร ประมาณ 800 คน สมัยนั้นเกิดไฟป่าทุกแประกอบกับทำเลไม่เหมาะกับการประกอบอาชีพจึงพากันอพยพมาตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่บริเวณบ้านที่ตั้ง ณ ปัจจุบันส่วนอื่นก็ย้ายไปเป็น บ้านหนองขาม บ้านหินกองเหนือ และ หนองบัวแดงบ้างเป็นบางส่วน ซึ่งที่ตั้ง ณ ปัจจุบัน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นหินก้อนเยอะมาก จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านหินกองใต้ เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2460 (เป็นเวลา 107 ปี) ซึ่งมีผู้ใหญ่บ้าน ดังนี้

1. นายหิน ปานจำรูญ ย้ายมาจากอำเภอกุเชียว
2. นายฮ้อย ไม่ทราบนามสกุล
3. นายบุญมา ประหยัดทรัพย์
4. นายสง่า เฟ็งปัญญา
5. นายชูรี ปานจำรูญ
6. นายสมบุรณ์ เสาวรธ
7. นายสมพวง ผลโกชน์ พ.ศ. 2535-2549
8. นายยอดตอง ศรีครไทย พ.ศ. 2549-2563
9. นางผาสุก เหม็งกุล พ.ศ. 2563-2564
10. นางบุญมีทรัพย์ มีภักดี พ.ศ. 2564-ปัจจุบัน

(2) ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่บ้านหินกองใต้ เป็นพื้นที่ราบสูง มีที่นาล้อมรอบ ทิศตะวันออก ติดกับบ้านป่าเสี้ยว ตำบลช่องสามหมอ อำเภอกำแพงศรี ทิศตะวันตก ติดกับบ้านธาตุทอง ม.1 เทศบาลธาตุทอง อำเภอกุเชียว ทิศใต้ ติดกับบ้านหนองขามเหนือ ตำบลหนองขาม อำเภอกำแพงศรี ทิศเหนือ ติดกับบ้านหินกองเหนือ ตำบลหนองขาม อำเภอกำแพงศรี ลักษณะอากาศเป็นแบบร้อนชื้น แบ่งออกเป็น 3 ฤดู ฤดูร้อน ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ฤดูฝน ช่วงเดือนมิถุนายน - กันยายน ฤดูหนาว ช่วงเดือนตุลาคม - มกราคม

(3) จำนวนประชากร การศึกษา และสุขภาพ

บ้านหินกองใต้ ม.7 มีครัวเรือนจำนวน 39 ครัวเรือน อาศัยอยู่จริง 35 ครอบครัว ประชากรทั้งหมด จำนวน 175 คน แบ่งเป็น เพศชาย 83 คน เพศหญิง 92 คน ส่วนใหญ่เข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านภูดิน หินกอง ด้านสุขภาพมีผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน มีผู้พิการจำนวน 1 คน และมีจำนวนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่คอยให้การดูแล จำนวน 4 คน

(4) เศรษฐกิจชุมชน การประกอบอาชีพและรายได้

บ้านหินกองใต้ ม.7 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนาคิดเป็นร้อยละ 80% และทำไร่อ้อย เศรษฐกิจชุมชนเป็นแบบครัวเรือน มีการค้าขายภายในหมู่บ้าน และลูกหลานออกไปทำงานต่างจังหวัด

(5) ประเพณีวัฒนธรรม

ประเพณีวัฒนธรรมของ บ้านหินกองใต้ ม.7 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีประเพณีทำบุญเข้าพรรษา ทำบุญออกพรรษา บุญกฐิน บุญผะเหวด มีความเชื่อทางด้านพราหมณ์และความเชื่อการไหว้ผี เช่น บุญบังไฟ บุญเลี้ยงศาลปู่แสงจันทร์ ยาแสงทอง ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง และอื่นๆ ตามความศรัทธาของประชาชนในหมู่บ้าน

(6) การเมืองการปกครอง

บ้านหินกองใต้ ม.7 ใช้กลไกปกครองที่สำคัญ คือ กอกลไก ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านในการปกครอง นำโดย นางบุญมีทรัพย์ มีภักดี ผู้ใหญ่บ้าน รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน เป็นแกนนำในการจัดทำแผนชุมชน คอยดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้าน เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการและชุมชน และมีคณะกรรมการหมู่บ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความสามารถ สร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานต่างๆในพื้นที่

2) เส้นทางการพัฒนาหมู่บ้านหินกองใต้ หมู่ที่ 7

จากกระบวนการวิจัยชุมชน (RECAP) พบเส้นทางการพัฒนาหมู่บ้านตั้งแต่ปี 2535 โดยมีสถานการณ์และผลกระทบต่อคนในพื้นที่ดังนี้

ปี พ.ศ. 2535 มีกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เป็นผู้ที่มีจิตอาสา มีหน้าที่ดูแลรักษาความสงบในหมู่บ้าน

ปี พ.ศ. 2535 มีระบบน้ำประปาหมู่บ้านใช้

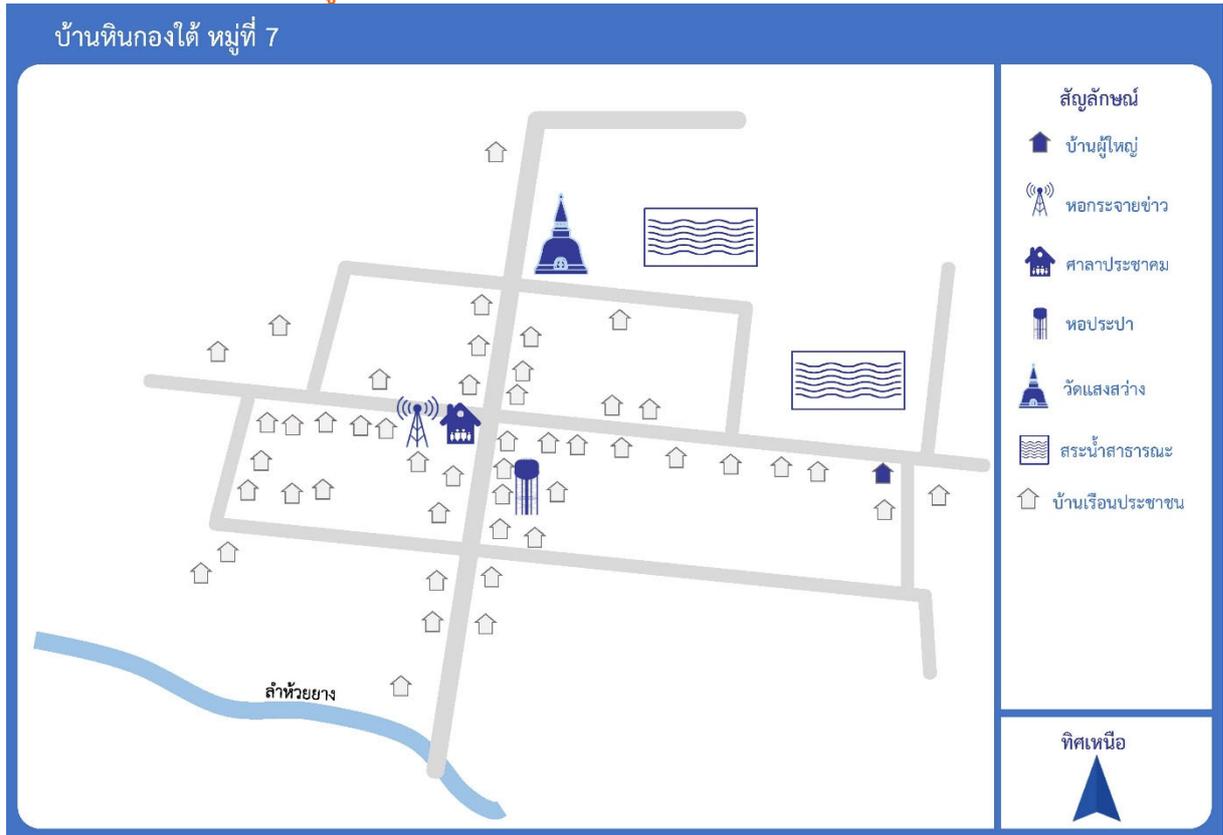
ปี พ.ศ. 2537 มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เนื่องจากประชาชนอยู่ห่างไกลบริการทางการแพทย์และไม่ได้รับการรักษาทันทั่วถึง จึงมีนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่มุ่งเน้นการเข้าบริการสาธารณสุขและการเสริมสร้างสุขภาพของคนในชุมชน ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับบริการสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

ปี พ.ศ. 2540 โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) เป็นการสนับสนุนเงินทุนให้ระดับหมู่บ้านแล้วมอบอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบให้องค์กรประชาชนในหมู่บ้านเป็นผู้บริหารจัดการเงินทุนให้หมุนเวียนอยู่ในหมู่บ้านตลอดไป โดยสนับสนุนเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพแก่ครัวเรือนเป้าหมาย หมู่บ้านละ 280,000 บาท โดยไม่มีดอกเบี้ย

ปี พ.ศ. 2544 มีกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถ จัดระบบเงินกองทุน เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก เกิดศักยภาพความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มทอผ้า กลุ่มทอเสื่อกก กลุ่มจักสาน กลุ่มสัมมาชีพ เพื่อส่งเสริมสร้างงานสร้างอาชีพให้กับคนในหมู่บ้าน

ปี พ.ศ. 2545 ศูนย์ดำรงธรรม มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

3) แผนที่ บ้านหินกองใต้ หมู่ที่ 7



4) ทุนและศักยภาพของชุมชน

ตารางที่ 1 ทุนทางสังคม 6 ระดับ หมู่บ้านหินกองใต้ หมู่ที่ 7

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์กรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม
1.ระดับบุคคลและครอบครัว	
นางบุญมีทรัพย์ มีภักดี	ผู้ใหญ่บ้าน
นายสำรอง เกณฑ์พล	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
นายวรวิฑูมิ บุญไชย	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
นางผาสุก เหม็งกุล	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
นางสกุล ดงเทียมศรี	ประธาน อ.ส.ม.
นายวิวัฒน์ เกณฑ์พล	ไวยากรณ์วัด
นายเย็น ปานจำรูญ	ผู้นำด้านศาสนาประเพณี
นายยอดดอง ศรีศรีไทย	คณะกรรมการหมู่บ้าน
2.กลุ่มทางสังคม องค์การชุมชน	
2.1 กลุ่มทางสังคม	
กองทุนหมู่บ้าน	นายบุญมีทรัพย์ มีภักดี ประธาน ก่อตั้งเมื่อ ปี พ.ศ.2544 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้าน มีเงินทุนหมุนเวียน 1,544,000 บาท
กองทุน ก.ข.ค.จ.	เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้าน ก่อตั้งเมื่อปี 2540 ปัจจุบันมีเงินทุน 308,000 บาท

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์และงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม
2.2 องค์กรชุมชน	ไม่มี
3.ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์	
3.1 หน่วยงาน	
วัดแสงสว่าง	เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจใช้ประกอบงานพิธีกรรมต่างๆ ตาม วัฒนธรรม ประเพณี การบวช การทำบุญในวาระต่างๆ ตลอดจน พิธีฌาปนกิจ
กองทุนหมู่บ้าน	ใช้ปล่อยเงินกู้ให้ชาวบ้านที่ต้องการกู้ยืมภายในหมู่บ้าน
3.2 แหล่งประโยชน์	
ศาลปู่ตาเมืองพล	เป็นศาลหลักบ้านประจำหมู่บ้าน
ปู่ต่าง ย่าดี	เป็นที่เคารพ สักการะนับถือของชาวบ้าน ซึ่งในปัจจุบันชาวบ้าน หินกองใต้ ยังมีประเพณีความเชื่อสืบทอดต่อเนื่องกันมา
ประปาหมู่บ้าน	ใช้อุปโภคให้แก่ชาวบ้าน
หอกระจายข่าว	ใช้สำหรับประกาศรายงานต่างๆให้กับชาวบ้านได้รับรู้รับทราบได้ ทั่วกัน
ห้วยฮ่องแจ้ง	ใช้เพื่อสำหรับสูบน้ำในการเกษตร ไว้สำหรับเป็นแหล่งอาหาร
4. หมู่บ้านหรือชุมชน	
ไม่มี	
5. ระดับตำบล (ระบุชื่อหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง)	
(1) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ หมู่บ้าน	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพ บ้านภูดิน ม.5 ต.หลุบคา / บ้านหินกองเหนือ ม.2 ต.หนองขาม/บ้านหินกองใต้ ม.9 ต.หนองขาม
6. ระดับเครือข่าย (ระบุชื่อเครือข่าย ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เกี่ยวข้อง)	
(1) สมาคมฌาปนกิจ อ.ส.ม. และ ผู้สูงอายุ	เป็นการจัดสวัสดิการให้กับ อ.ส.ม. ทั้งจังหวัด
(2) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์สตรี	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้ง อำเภอ
(3) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ ธกส	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้ง อำเภอ
(4) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ สหกรณ์แก่งคร้อ	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้ง อำเภอ

5) การจัดการตนเองหมู่บ้าน

จากการวิเคราะห์ทุนทางสังคม 6 ระดับจำแนกตามศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสภาวะแวดล้อม, ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง พบว่า

5.1) ด้านสังคม

ศักยภาพชุมชนด้านสังคมของบ้านหินกองใต้ หมู่ที่ 9 ปรากฏในรูปแบบการช่วยเหลือดูแลกัน
ของประชาชนในพื้นที่เกิดขึ้นหลายลักษณะทั้งในภาวะปกติ ภาวะพิบัติภัย และภาวะฉุกเฉิน ดังนี้

1.1 การช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ

บ้านหินกองใต้ ม.7 เป็นหมู่บ้านขนาดเล็กที่มีการช่วยเหลือแบบพึ่งพากันแบบญาติพี่น้องช่วยเหลือดูแลกัน รวมทั้งใช้กฎ กติกา ข้อตกลงของหมู่บ้าน และข้อกฎหมาย สำหรับบังคับใช้ร่วมกันภายในหมู่บ้านเพื่อป้องกันเหตุการณ์ ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น การทะเลาะวิวาท เรื่องยาเสพติด มีกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีที่เป็นแนวทางในการช่วยเหลือดูแลกัน ในยาม มีการออกให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ในดูแลผู้ป่วยและผู้สูงอายุ ให้กับญาติและผู้ป่วยของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ทั้งงานบริการของแต่ละหน่วยงานและงานประเพณี รวมทั้งกลุ่ม อปพร. ที่ต่างทำภารกิจช่วยเหลือดูแลกันในพื้นที่รับผิดชอบ กองทุนหมู่บ้าน มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก เช่น การเกิด การเจ็บป่วย และเสียชีวิต โดยจ่ายเป็นค่าคลอดบุตร ค่าเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล ค่าสงเคราะห์ศพกองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ ระดับหมู่บ้านและระดับเครือข่าย

1.2 การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

ภัยพิบัติที่เกิดในหมู่บ้านหินกองใต้ หมู่ที่ 7 การระบาดของโรคไข้เลือดออก มีการดูแล ออกให้ความรู้ และทำความสะอาดให้กับชุมชน โดยกลุ่ม อสม. เป็นผู้ดำเนินการตรวจลูกน้ำยุงลาย มีการหยุดทรายอะเบท การพ่นสเปรย์กำจัดยุง และการออกให้ความรู้ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก มีการจัดคณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิก อปพร. และคนในชุมชน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัย อาสาสมัคร ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในเหตุต่างๆ ตั้งแต่การขนย้ายทรัพย์สินในช่วงภัยพิบัติ การซ่อมแซมบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายหลังภัยพิบัติ การนำสิ่งของ เครื่องใช้ อาหาร ยารักษาโรค ให้ครอบครัวที่ประสบภัยซึ่งที่ผ่านมาได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจาก หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน

1.3 การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

มีการช่วยเหลือในกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน หรือเกิดเหตุฉุกเฉิน เรื่องสุขภาพ อุบัติเหตุ จุดเสี่ยง จุดอันตราย เหตุไฟไหม้ ไฟฟ้าดับ เหตุอาชญากรรมต่างๆ ประชาชนในหมู่บ้าน สามารถประสานงานกับผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน หรือทางเทศบาล รวมถึงสามารถประสานเพื่อความช่วยเหลือจาก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนจิว ในการจัดส่งผู้ป่วยเพื่อรับการรักษาได้ ด้วยรถกู้ชีพฉุกเฉินของเทศบาลตำบลธาตุทอง โทร.1669

5.2) ด้านเศรษฐกิจ

หมู่บ้านหินกองใต้ หมู่ที่ 7 มีการส่งเสริมการปลูกพืชผสมผสาน การเลี้ยงสัตว์ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างแหล่งอาหารปลอดภัย และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

5.3) ด้านสภาวะแวดล้อม

ในส่วนของด้านสภาวะแวดล้อมนั้นเป็นการบูรณาการร่วมกัน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นแกนนำ และคณะกรรมการหมู่บ้าน และทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ช่วยส่งเสริม แนะนำและกระจายข้อมูลด้านสภาวะแวดล้อมในเรื่องการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง การทำถังขยะเปียกลดโลกร้อนตามนโยบายของทางภาครัฐ โดยเน้นให้ทุกคนทุกครัวเรือนนั้นมีส่วนร่วม การรณรงค์ให้ปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อเป็นการลดการใช้สารเคมีเป็นการรักษาสภาวะแวดล้อม รวมถึงยังมีกฎ กติกา ข้อตกลง ในการใช้แหล่งน้ำสาธารณะร่วม ได้แก่ สระสองแจ้ง ลำห้วยยาง เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ ที่คนในชุมชน ไม่ว่าจะป็นด้านการเพาะปลูก เกษตรกรรมตามฤดูกาล เลี้ยงสัตว์น้ำตามธรรมชาติ

5.4) ด้านสุขภาพ

มีนางสกุล ดงเทียมศรี ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นผู้นำด้านสุขภาพในชุมชน และมีการตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านขึ้นมาเพื่อการเข้าถึงการดูแลสุขภาพชุมชนให้ทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็น การดูแลตรวจลูกน้ำยุงลายประจำหมู่บ้านในช่วงฤดูฝน และที่มีการระบาด เป็น หัวหน้าทีมจิตอาสาออกเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง การเข้าถึงการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพจิต มีการทำกิจกรรมร่วมกันสมาชิกจำนวน 4 คน มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพ สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพใน

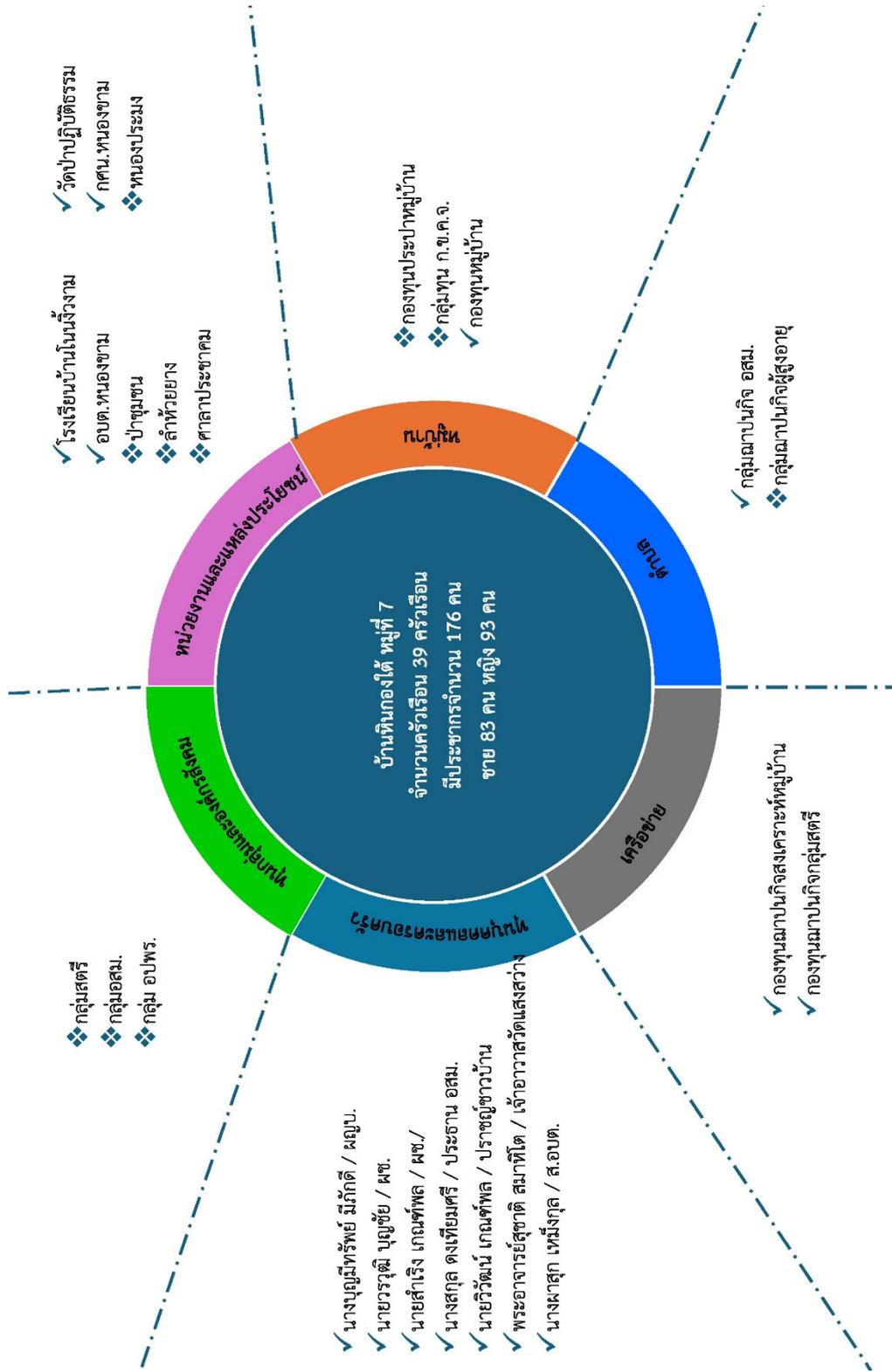
ระดับพื้นที่ตำบลหนองขาม และนอกจากนี้ยังมี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านสุขภาพ ซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชนการสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้ได้การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองด้วยการสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการสร้างการมีส่วนร่วม การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุนการมีข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

5.5) ด้านการเมืองการปกครอง

มี นางบุญมีทรัพย์ มีภักดี ผู้ใหญ่บ้าน พร้อมผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นแกนนำหลักในหมู่บ้านที่ช่วยระดมความคิดเห็นในการวางแผนพัฒนาชุมชน เป็นผู้ที่มีรู้ถึงบริบทของชุมชนเป็นอย่างดี เป็นผู้ที่มีบทบาทในการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ และเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญของหมู่บ้าน และมีบทบาทสำคัญในการนำพาคนในชุมชนพัฒนาพื้นที่ให้ดีขึ้น มีบทบาทในการดูแลประชาชนทุกคนในเขตพื้นที่บ้านหินกองใต้ ให้อยู่ดีมีสุข ลดความขัดแย้งในพื้นที่ และยังมีการประสานงานกับสมาชิกสภา อบต. ในเขตของตนเองในการให้ข้อมูลเพื่อการพัฒนา และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อประสานงานความเชี่ยวชาญด้านการเมืองการปกครองซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชนการสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้ได้การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองด้วยการสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการสร้างการมีส่วนร่วมการระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุนการมีข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ



แผนภาพแสดงการจัดการตนเองของทางสังคม 6 ระดับ บ้านหินกองใต้ หมู่ที่ 7



1) ข้อมูลทั่วไป บ้านหนองข้างแอก หมู่ที่ 8

(1) ประวัติความเป็นมา

บ้านหนองข้างแอก ม.8 ตำบลหนองขาม อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ เดิมชื่อว่าบ้านบักแอก เดิมเป็นป่าดงดิบมีอาณาเขตติดกับเทือกเขาภูแล่นคำมีหนองน้ำล้อมรอบด้วยป่าไผ่ มีพื้นที่ 5 ไร่ เป็นที่อาศัยดั้งเดิมของสัตว์นานชนิดจากการบอกเล่าของนายพรานเล่าว่าเดิมมีโขลงช้างป่าลงมาเล่นน้ำที่หนองน้ำเป็นประจำหัวหน้าโขลงช้างเป็นตัวผู้มีมาเดี่ยวต่อมาหัวโขลงช้างมีอาการป่วยล้มตายลงบริเวณหนองน้ำแห่งนี้จึงตั้งชื่อว่าหนองบักแอก ต่อมา นายดี แดงนอก ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้กับหนองขามแห่งนี้ประมาณปี 2497 มีครอบครัว นายเพ็ง จันทะหะ นายคุณ สร้างเสาร์ อพยพมาจากบ้านหนองขมได้มาก่อสร้างกระท่อมอยู่ตามหัวไร่ปลายนา กระทั่งเมื่อมีราษฎรอพยพเข้ามาอยู่เพิ่มมากขึ้นประมาณปี 2510 ทางราชการจึงได้ประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน และได้เปลี่ยนชื่อหมู่บ้านเป็น บ้านหนองข้างแอก จนถึงปัจจุบัน มีผู้ใหญ่บ้านดังนี้

1. นายเล็ด ปานอี่มั่ง ระหว่างปี 2510 – 2531
2. นายนิพนธ์ จันทะหะ ระหว่างปี 2531-2552
3. นายบุญมี จันทะหะ ระหว่างปี 2552 – 2560
4. นายไพโรวัน ทองลุน ระหว่างปี 2560 - ปัจจุบัน

(2) ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านหนองข้างแอก สภาพภูมิอากาศ 3 ฤดู และในฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวเย็นกว่าปกติ เพราะมีพื้นที่ติดกับเทือกเขาภูแล่นคำ สภาพพื้นที่ราบเชิงเขา ด้านการคมนาคมอยู่ห่างจากอำเภอแก้งคร้อ 17 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดชัยภูมิ 66 กิโลเมตร ทางคมนาคมไม่สะดวก มีถนนหลวงชนบทที่อยู่ในความดูแลของ อบจ. จำนวน 1 เส้น 4 กิโลเมตร ทิศเหนือติดกับบ้านธาตุทอง เทศบาลธาตุทอง อำเภอภูเขียว ทิศใต้ติดกับบ้านโคกกุง ตำบลโคกกุง อำเภอแก้งคร้อ ทิศตะวันออกติดกับบ้านจิ้งจาม ม.12 ต.หนองขาม อ.แก้งคร้อ ทิศตะวันตกติดกับเทือกเขาภูแล่นคำ

(3) จำนวนประชากร การศึกษา และสุขภาพ

บ้านหนองข้างแอก มีประชากรทั้งหมด 564 คน แยกเป็น ชาย 269 คน หญิง 295 คน จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด 129 หลังคาเรือน มีพื้นที่ทั้งหมดในหมู่บ้าน 3,030 ไร่ แยกเป็นที่อยู่อาศัย 65 ไร่ ที่ทำนา 1,675 ไร่ ที่ทำไร่ 1,000 ไร่ ที่สาธารณะ 290 ไร่ ด้านการศึกษาเด็กได้รับการศึกษาระดับประถมที่โรงเรียนบ้านหนองข้างแอก จำนวน 35 คน ครู 6 คน มีการอาสาสมัครประจำบ้าน (อ.ส.ม) จำนวน 17 คน

(4) เศรษฐกิจชุมชน การประกอบอาชีพและรายได้

การประกอบอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน อาชีพหลักการทำนา/ทำไร่ อาชีพรอง การเลี้ยงสัตว์ และรับจ้างทั่วไป กลุ่มอาชีพเลี้ยงโค มีสมาชิกทั้งหมด 9 คน เงินทุน 60,000.-บาท กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสมาชิกทั้งหมด 119 คน เงินทุน 285,000.-บาท กลุ่มกองทุนเงินล้าน มีเงินทุน 2300,000.-บาท กลุ่มแก้ไขปัญหาคความยากจน(กขคจ) เงินทุน 28,0000.-บาท

(5) ประเพณีวัฒนธรรม

ประเพณีวัฒนธรรมของ บ้านหนองข้างแอก หมู่ที่ 8 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีประเพณีทำบุญเข้าพรรษา ทำบุญออกพรรษา ถวายเทียนพรรษา บุญกฐิน บุญผะเหวด ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง บุญทอดหัวย บุญเลี้ยงบ้านเลี้ยงนา และอื่น ๆ ตามความศรัทธาของประชาชนในหมู่บ้าน

(6) การเมืองการปกครอง

การเมืองการปกครองบ้านหนองข้างแอก ใช้กลไกการปกครองสำคัญผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านในการปกครอง นำโดย นายไพโรวัน ทองลุน พร้อมผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการ

หมู่บ้าน เป็นแกนนำหลักในหมู่บ้านที่ช่วยระดมความคิดเป็นในการวางแผนพัฒนาชุมชน เป็นผู้รู้ถึงบริบทของชุมชนเป็นอย่างดี เป็นผู้มีส่วนบทบาทในการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ และเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญของหมู่บ้าน และมีบทบาทสำคัญในการนำพาคนในชุมชนพัฒนาพื้นที่ให้ดีขึ้น มีบทบาทในการดูแลประชาชนทุกคนในเขตพื้นที่บ้านหนองข้างเอ็ก ให้อยู่ดีมีสุข ลดความขัดแย้งในพื้นที่ และยังมีประสานงานกับสมาชิกสภา อบต. ในเขตของตนเองในการให้ข้อมูลเพื่อการพัฒนา และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อประสานงานความเชี่ยวชาญด้านการเมืองการปกครองซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชนการสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้ได้การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองด้วยการสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการสร้างการมีส่วนร่วมการระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุนการมีข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ

2) เส้นทางการพัฒนาบ้านหนองข้างเอ็ก หมู่ที่ 8

จากกระบวนการวิจัยชุมชน (RECAP) พบเส้นทางการพัฒนาหมู่บ้าน ปี 2510 โดยมีสถานการณ์และผลกระทบต่อคนในพื้นที่ดังนี้

ปี พ.ศ. 2510 บ้านหนองข้างเอ็กเป็นพื้นที่ป่าไม่มีถนนเข้าหมู่บ้านต้องเดินไปขึ้นรถเพื่อจะเข้าไปในตัวอำเภอที่บ้านโนนงิ้ว มีผู้อาศัยอยู่แค่ 44 ครัวเรือน

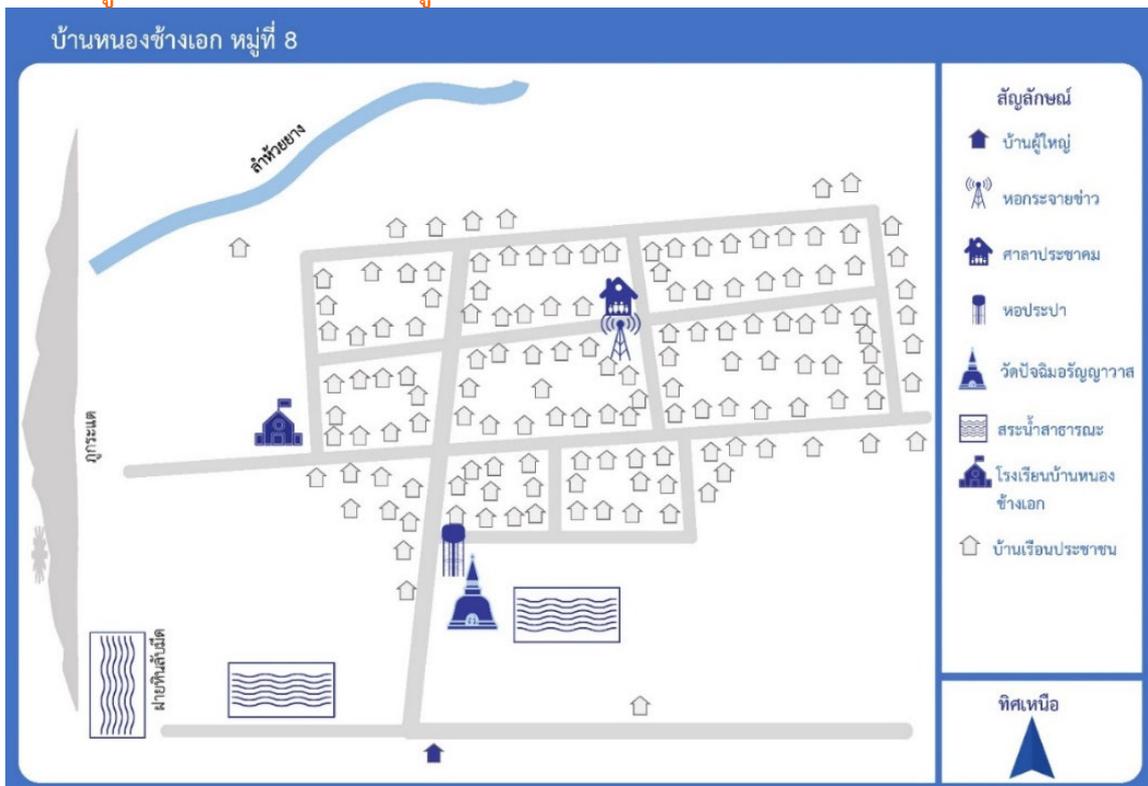
ปี พ.ศ. 2510 ได้เลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านคนแรก นายเล็ด ปานอีเม้ง เมื่อเริ่มมีผู้ใหญ่บ้านก็มีการถนนเชื่อมต่อกับบ้านโนนงิ้ว เพื่อความสะดวกในการเดินทางเข้าเมือง

ปี พ.ศ. 2531 นายเล็ด ปานอีเม้ง หมดวาระได้เลือกผู้นำคนใหม่ได้แก่นายนิพนธ์ จันทะหะ เป็นผู้ใหญ่บ้าน ได้มีการขุดบประมาณขุดแหล่งน้ำ และถนนพื้นที่ทำการเกษตร และไฟฟ้าให้กับประชาชนได้สะดวกสบายยิ่งขึ้น

ปี พ.ศ. 2552 เลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านคนที่ 3 นายบุญมี จันทะหะ

ปี พ.ศ. 2560 เลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน นายไพรวิน ทองลุน

3) แผนที่หมู่บ้าน บ้านหนองข้างเอ็ก หมู่ที่ 8



4) ทุนและศักยภาพของชุมชน

ตารางที่ 1 ทุนทางสังคม 6 ระดับ หมู่บ้านหนองข้างเอ็ก หมู่ที่ 8

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ธุรกรรมกิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม
1.ระดับบุคคลและครอบครัว	
นายไพรวิน ทองลุน	ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานกองทุนเงินล้าน /ประธานกลุ่ม กข.คจ.
นายสมาน พันธุ์สิงสอน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
นายหนูกาย พรหมแพน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
นายบุญช่วย ทักซิณ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ/ประธานกลุ่มเลี้ยงโค
นางบัวเรียน พรหมแพน	ประธาน อ.ส.ม.
นางหนูจิ้น เชื้อสกุล	ประธานกลุ่มสตรี
2.กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน	
2.1 กลุ่มทางสังคม	
กลุ่มสตรี	จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาและช่วยเหลือกันและกันของสตรี
กลุ่มจักสาน	เป็นการรวมกลุ่มเพื่อรับงบประมาณตั้งต้นจากภาครัฐและดำเนินการต่อเหมืองมีผู้ที่สามารถผู้ที่จักสานผลิตภัณฑ์ไว้ใช้และจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้เช่น สานหวด ตระกร้า เป็นต้น
กลุ่ม อสม.	เป็นกลุ่มที่ดำเนินงานภายใต้นโยบายของรัฐให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยในชุมชนและการเฝ้าระวังโรคระบาดในพื้นที่เป็นต้น
กลุ่มเลี้ยงวัว	รวมกลุ่มเพื่อเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตโค กระบือ ปรับปรุงพันธุ์โค กระบือ คุณภาพดีที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดสร้างความมั่นคงในอาชีพการเลี้ยงโคและยั่งยืน
2.2 องค์กรชุมชน	
ไม่มี	
3.ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์	
3.1 หน่วยงาน	
โรงเรียนบ้านหนองข้างเอ็ก	เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้
วัดปัจฉิมอัญญาवास	เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจใช้ประกอบงานพิธีกรรมต่างๆ ตามวัฒนธรรม ประเพณี การบวช การทำบุญในวาระต่างๆ ตลอดจนพิธีฌาปนกิจ
3.2 แหล่งประโยชน์	
ศาลาประชาคม	เป็นสถานที่จุดรวมพล เวลาเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ประชุม จัดกิจกรรม ประเพณี
ประปาหมู่บ้าน	เป็นแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้ร่วมกันเป็นแหล่งน้ำกินน้ำใช้
วัดปัจฉิมอัญญาवास	เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจใช้ประกอบงานพิธีกรรมต่างๆ ตาม วัฒนธรรม ประเพณี การบวช การทำบุญในวาระต่างๆ ตลอดจนพิธี ฌาปนกิจ
ฝายหินลับมีด	เป็นแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร และเป็นแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า ดื่มน้ำ

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์กรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม
4. หมู่บ้านหรือชุมชน	
กองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพ
กองทุนประปาหมู่บ้าน	เป็นการอนุรักษ์สัตว์น้ำในชุมชน และช่วยสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกในกลุ่ม มีความรู้เพิ่มขึ้นในการเพาะเลี้ยงปลาที่เหมาะสมกับพื้นที่
กองทุนหมู่บ้าน	แรกเริ่มเป็นการระดมทุนของกลุ่มสมาชิก ในข้อตกลงหุ้นสัจจะออมทรัพย์ และช่วยให้สมาชิกมีทุนหมุนเวียน ลดภาระหนี้สินที่เกิดขึ้นนอกระบบ และยังมีการศึกษาพัฒนาดูงานนอกพื้นที่ มีการจัดระบบกรรมการทำงานอย่างเป็นระบบ และสมาชิกมีประโยชน์ร่วมกัน
กองทุน กข.คจ.	เป็นเงินกองทุนช่วยเหลือผู้ยากจน
กองทุนคณะกรรมการ	เป็นเงินกองทุนฉุกเฉิน
5. ระดับตำบล (ระบุชื่อหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง)	
ไม่มี	
6. ระดับเครือข่าย (ระบุชื่อเครือข่าย ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เกี่ยวข้อง)	
คณะกรรมการป่าชุมชน	เป็นการทำงานร่วมกัน ทั้ง 13 หมู่บ้าน เทศบาลธาตุทอง กรมป่าไม้ มูลนิธิไทรกษป้าส่วนโครงการ 3
สมาคมฌาปนกิจ อ.ส.ม. และผู้สูงอายุ	เป็นการจัดสวัสดิการให้กับ อ.ส.ม. ทั้งจังหวัด
กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์สตรี	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ
กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ ธกส	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ
กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ สหกรณ์ แก้งคร้อ	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ

5) การจัดการตนเองหมู่บ้าน

จากการวิเคราะห์ทุนทางสังคม 6 ระดับจำแนกตามศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม, ด้านเศรษฐกิจ ด้านสภาวะแวดล้อม, ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง พบว่า

5.1) ด้านสังคม

ศักยภาพชุมชนด้านสังคมของบ้านหนองข้างเอก หมู่ที่ 8 ปรากฏในรูปแบบการช่วยเหลือดูแลกันของประชาชนในพื้นที่เกิดขึ้นหลายลักษณะทั้งในภาวะปกติ ภาวะพิบัติภัย และภาวะฉุกเฉิน ดังนี้

1.1 การช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ

บ้านหนองข้างเอกดูแลช่วยเหลือกันแบบเกื้อกูลกันทั้งในระดับครัวเรือนญาติ หมู่บ้าน ทั้งนี้ใช้กฎกติกาข้อตกลงของหมู่บ้านรวมถึงกฎหมาย กิจกรรมทางศาสนาและประเพณีเป็นแนวทางในการช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ เช่น การรดน้ำผู้สูงอายุในช่วงเทศกาลสงกรานต์และมีของขำร่วยไปฝากสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้สูงอายุ มีการตั้งด่านและจุดตรวจและปันนำการเดินทางของผู้สัญจรไปมาดูแลป้องกันเหตุอาชญากรรมและการทะเลาะวิวาทภายในหมู่บ้านการออกให้คำแนะนำให้ความรู้ดูแลผู้ป่วยและผู้สูงอายุให้กับญาติและผู้ป่วยของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และตั้งกฎกติกาและข้อตกลงเพื่อบังคับให้ร่วมกันภายในหมู่บ้านเพื่อป้องกันเหตุการณ์ต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตไม่ว่าจะเป็นเรื่องยาเสพติดหรือเหตุราคาญต่างๆ

1.2 การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

ลักษณะภัยพิบัติที่เกิดขึ้น เช่น ภัยพิบัติจากโรคระบาดจากเชื้อไวรัสโควิด 19 เมื่อปี พ.ศ. 2562 จะมีผู้นำชุมชนและประชาชนช่วยกันดูแล และปฏิบัติตามมาตรการที่ทางหน่วยงานภาครัฐกำหนด พร้อมทั้งมีการช่วยเหลือกันโดยการบริจาคสิ่งของ อุปโภค บริโภค ให้กับครอบครัวที่มีการกักตัว ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ในการส่งผู้ป่วยเขากักตัวที่โรงพยาบาลสนาม และการจัดการฆ่าเชื้อไวรัส การระบาดของโรคไข้เลือดออก มีการดูแล ออกให้ความรู้ และทำความสะอาดให้กับชุมชน โดยกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นผู้ดำเนินการตรวจลูกน้ำยุงลาย มีการหยุดทรายอะเบท การพ่นสเปรย์กำจัดยุง และการออกให้ความรู้ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

1.3 การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

ในการณ้เจ็บป่วยฉุกเฉิน เรื่องสุขภาพการอนุมัติเหตุจุดเสี่ยงจุดอันตรายเหตุไฟไหม้ ไฟฟ้าดับเหตุอาชกรรมต่างๆ ประชาชนในหมู่บ้านสามารถประสานงานผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน หรือ อบต. รวมสามารถประสานเพื่อความช่วยเหลือ รพ.สต.บ้านโนนจิว สามารถจัดส่งผู้ป่วยเพื่อรับการรักษาได้ด้วยกรร่วมมือของทุกๆฝ่าย

5.2) ด้านเศรษฐกิจ

มีคณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่

1. คอยสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินการแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน
2. การพัฒนาส่งเสริมการประกอบอาชีพการผลิตและการตลาดเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับราษฎรในหมู่บ้าน
3. งานอื่นใดตามที่ประธานคณะกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการมอบหมาย

5.3) ด้านสภาวะแวดล้อม

ประกอบไปด้วยคณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม งานอื่นๆใดตามที่ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะทำงานมอบหมาย มีทีมอาสาสมัครป้องกันไฟป่า ช่วยกันดูแลพื้นที่ป่าชุมชน ป่าอนุรักษ์เทือกเขาภูแลนคา ร่วมกับ อบต.หนองขาม เทศบาลธาตุทอง มูลนิธิไทรักษ์ป่า ชย.8 อบต.ท่ามะไฟหวาน และ อบต.โคกกุง มีความสอดคล้องในการดูแลพื้นที่ดังกล่าว กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชน การสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้ได้ การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองด้วยการสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการสร้างการมีส่วนร่วม การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุนการมีข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์ แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กรหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ

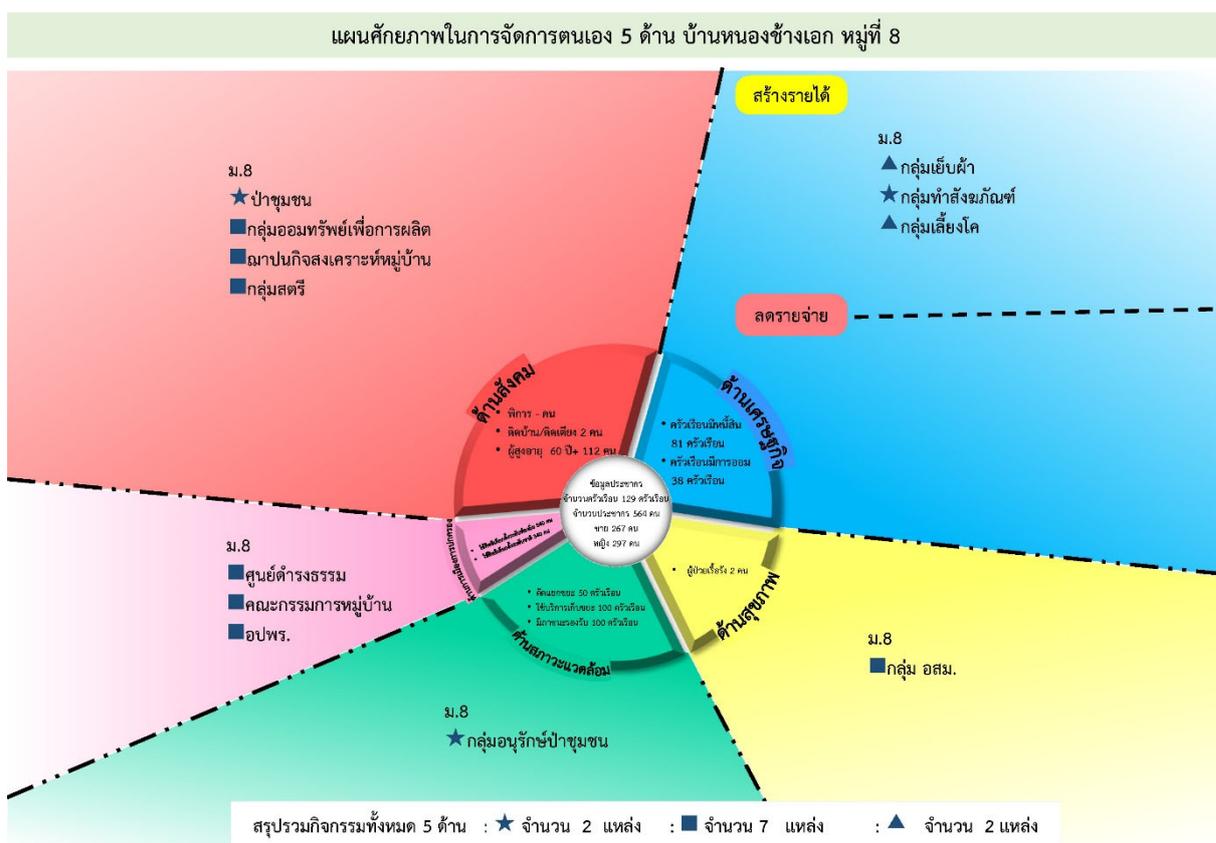
5.4) ด้านสุขภาพ

นางบัวเรียน พรหมแพน ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำบ้านและทีมงานอีก 17 คน ในการสุขภาพในชุมชน และมีการตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านขึ้นมาเพื่อการเข้าถึงการดูแลสุขภาพชุมชนให้ทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็น การดูแลตรวจลูกน้ำยุงลายประจำหมู่บ้านในช่วงฤดูฝน และที่มีการระบาด เป็นหัวหน้าทีมจิตอาสาออกเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง การเข้าถึงการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพจิต มีการทำกิจกรรมร่วมกันสมาชิกจำนวน 4 คน มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพ สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพในระดับพื้นที่ตำบลหนองขาม และนอกจากนี้ยังมี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านสุขภาพ ซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชน การสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้ได้ การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองด้วยการสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการสร้างการมีส่วนร่วม การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุนการมีข้อตกลง

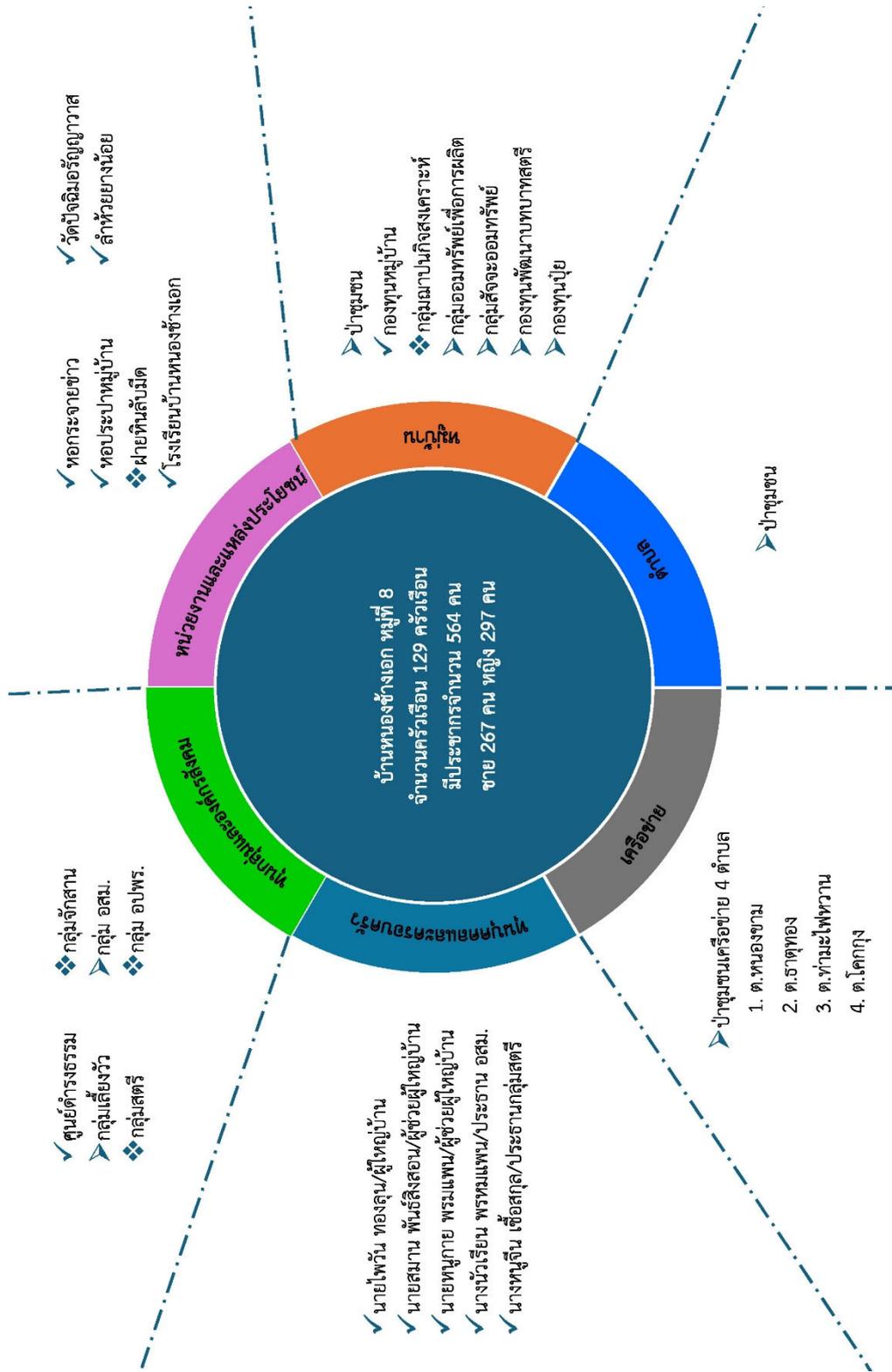
เป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์แนบแน่น อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

5.5) ด้านการเมืองการปกครอง

มี นายไพรวิน ทองลุน ผู้ใหญ่บ้าน พร้อมผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน หัวหน้าคณะทำงานต่างๆ เป็นแกนนำหลักในหมู่บ้านที่ช่วยระดมความคิดเห็นเป็นในการวางแผนพัฒนาชุมชน เป็นผู้ที่มีบุคลิกของชุมชนเป็นอย่างดี เป็นผู้มีความสามารถในการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ และเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญของหมู่บ้าน และมีบทบาทสำคัญในการนำพาคนในชุมชนพัฒนาพื้นที่ให้ดีขึ้น มีบทบาทในการดูแลประชาชนทุกคนในเขตพื้นที่บ้านหินกองใต้ ให้อยู่ดีมีสุข ลดความขัดแย้งในพื้นที่ และยังมี การประสานงานกับสมาชิกสภา อบต. ในเขตของตนเองในการให้ข้อมูลเพื่อการพัฒนา และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อประสานงานความเชี่ยวชาญด้านการเมืองการปกครองซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชน การสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้ได้ การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองด้วยการสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการสร้างการมีส่วนร่วม การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุนการมีข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์แนบแน่น อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ



แผนภาพแสดงการจัดการตนเองของทางสังคม 6 ระดับ บ้านหนองช้างเอ แ หมู่ที่ 8



1) ข้อมูลทั่วไป บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9

(1) ประวัติความเป็นมา

จากการบอกเล่าประวัติความเป็นมาบ้านหนองขามใต้ เดิมรวมกับบ้านหนองขามเหนือแต่ก่อนชื่อเดิมว่า "บ้านช่องแมว" เมื่อเกิดโรคระบาดและประกอบกับทำเลไม่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ จึงพากันอพยพมาตั้งเป็นบ้านใหม่บริเวณพื้นที่ตั้งปัจจุบัน ซึ่งอยู่ใกล้กับหนองน้ำและมีต้นมะขามใหญ่อยู่ต้นหนึ่งจึงได้ตั้งชื่อว่า บ้านหนองขาม เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2579 (เป็นเวลา 81 ปี) โดยได้ขึ้นการปกครองกับตำบลทรางโจน อำเภอกุฉินารายณ์ และต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2510 (50 ปีที่ผ่านมา) กระทรวงมหาดไทยจึงได้แยกการปกครองจาก อำเภอกุฉินารายณ์ เป็น อำเภอกันทรวิชัย พร้อมทั้งได้แยกเป็นตำบลหนองขาม และมีการแยกบ้านหนองขามเป็น 2 หมู่บ้าน คือบ้านหนองขามเหนือ หมู่ที่ 3 และหนองขามใต้ หมู่ที่ 9 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีผู้ใหญ่บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9 คนแรกชื่อว่า นายธูป ครอบรู้ (พ.ศ. 2510 – 2535) อยู่ในตำแหน่งเป็นเวลา 25 ปี คนที่สอง คือ นายสุจิต ดาวโนนโพธิ์ (พ.ศ. 2535 - 2553) อยู่ในตำแหน่งเป็นเวลา 18 ปีและคนปัจจุบันชื่อ นายสุริยนต์ ฉายแสง (พ.ศ. 2553 - จนถึงปัจจุบัน) อยู่ในตำแหน่งเป็นเวลา 15 ปี

(2) ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองขาม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดชัยภูมิ ตั้งอยู่ทิศตะวันตกของที่ว่าการอำเภอกันทรวิชัยและอยู่ทางทิศตะวันตกของศาลากลางจังหวัดชัยภูมิ ห่างจากจังหวัดชัยภูมิ ประมาณ 57 กิโลเมตร การเดินทางจากที่ว่าการอำเภอกันทรวิชัย และจากทางแยก บ้านหนองมะเขือ – หนองขามใต้ ระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร

- ทิศเหนือ ติดต่อกับเขต บ้านหนองขามเหนือ ตำบลหนองขาม
- ทิศใต้ ติดต่อกับเขต บ้านโคกกุง ตำบลโคกกุง
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขต บ้านหนองแห้ว ตำบลหนองขาม
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขต บ้านโนนจิว ตำบลหนองขาม

บ้านหนองขามใต้ มีพื้นที่ประมาณ 2.30 ตารางกิโลเมตรหรือ ประมาณ 1,137 ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่เกษตรกรรมประมาณ 1,176 ไร่ /พื้นที่สาธารณะประโยชน์ ประมาณ 140 ไร่/พื้นที่อยู่อาศัย ประมาณ 120 ไร่ บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองขาม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดชัยภูมิ ตั้งที่อยู่ ที่พิกัด GPS ละติจูด (X) 16.1584 และลองจิจูด (Y) 102.190248

ลักษณะภูมิประเทศ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะดินเหมาะสมกับการเพาะปลูก สภาพอากาศโดยทั่วไปเย็นสบาย ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นท้องทุ่งนา ป่าอ้อย น้ำท่าอุดมสมบูรณ์ บ้านเรือนน่าอยู่น่าอาศัย การคมนาคมค่อนข้างสะดวก มีความสงบร่มเย็นเยือกใส

(3) จำนวนประชากร การศึกษา และสุขภาพ

จำนวนครัวเรือน 131 ครัวเรือน 507

จำนวนประชากร 507 คน แยกเป็น ชาย 253 คน หญิง 254 คน

การศึกษา ประชากรส่วนใหญ่เข้าการศึกษาในระดับ ประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านหนองขาม มัธยมศึกษาที่โรงเรียนหนองขามวิทยา

สุขภาพ ผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) รวมทั้งสิ้น 71 คน แยกเป็น ชาย 28 คน หญิง 34

คนพิการ รวมทั้งสิ้น 14 คน แยกเป็น ชาย 6 คน หญิง 8 คน

ผู้ป่วยติดเตียง 2 คน เป็นหญิง 2 คน

ผู้ป่วยสุขภาพจิต 4 คน แยกเป็น ชาย 3 คน หญิง 1 คน

(4) เศรษฐกิจชุมชน การประกอบอาชีพและรายได้

อาชีพหลักของครัวเรือน

1. อาชีพ ทำนา จำนวน 91 ครัวเรือน
2. อาชีพ รับจ้างทั่วไป จำนวน 40 ครัวเรือน

อาชีพเสริมหรืออาชีพรอง

1. อาชีพ ทำอ้อย จำนวน 45 ครัวเรือน
2. อาชีพ ค้าขาย จำนวน 12 ครัวเรือน
3. อาชีพ รับจ้างทั่วไป จำนวน 63 ครัวเรือน
4. อาชีพ ปลูกผักขาย จำนวน 11 ครัวเรือน

ว่างงาน จำนวน 52 คน

1. กลุ่มอายุ 13 – 18 ปี จำนวน 9 คน
2. กลุ่มอายุ 15 – 24 ปี จำนวน 15 คน
3. กลุ่มอายุ 25 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน

รายได้เฉลี่ยของประชากร จำนวน 50,000 บาท/คน/ปี

(5) ประเพณีวัฒนธรรม

ประเพณีวัฒนธรรมของบ้านหนองขามใต้ มีเสาหลักบ้าน/มีศาลปู่ตา ที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของทุกคน ซึ่งชาวบ้านหนองขามใต้ มีการทำบุญอยู่เป็นประจำ

ประเพณีบุญข้าวจี จัดขึ้นในวันเพ็ญเดือน 3 โดยใช้ข้าวเหนียวปั้นเป็นก้อนขนาดเท่ากำปั้น แล้วนำไปปิ้งไฟพอมีสีเหลืองชุบด้วยไข่ไก่หรือไข่เป็ดให้สุก แล้วนำไปวัดเพื่อถวายพระสงฆ์

ประเพณีบุญมหาชาติ บุญมหาชาติ บุญมหาชาติจะจัดขึ้นในเดือน ๔ ซึ่งสะท้อนให้เป็นถึงความศรัทธาอันแรงกล้าในพระศาสนา คือพระพุทธเจ้า ซึ่งยึดถือและปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน

ประเพณีสงกรานต์ เป็นประเพณีที่ชาวบ้านเชื่อกันว่าการนำน้ำที่ผสมด้วยน้ำอบน้ำหอมไปรดน้ำพระพุทธรูปที่เป็นสิ่งที่เป็นตัวแทนพระพุทธเจ้า เพื่อเป็นการบูชาและนำไปสรงน้ำพระสงฆ์ เพื่อเป็นการขอขมาที่ได้ทำการล่วงเกินท่านและขอพรพระเพื่อสิริมงคล ทั้งนำไปรดมิดของผู้เฒ่าผู้แก่ (การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ) เป็นการขอขมาที่คนได้ล่วงเกินและขอพรจากผู้ใหญ่เพื่อ เป็นสิริมงคลแก่ตนเอง

ประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นประเพณีทุกปี โดยจะขบวนแห่บั้งไฟอันยิ่งใหญ่ ในเดือนหกของทุกปี

ประเพณีเข้าพรรษา เป็นประเพณีที่จัดขึ้นในวันแรม 1 ค่ำเดือนแปด (เดือนพฤษภาคม - ถึงเดือนมิถุนายน) เป็นประเพณีที่สำคัญที่พระสงฆ์จะมีการจำพรรษาที่วัดโดยไม่เดินทางไปไหน โดยสมัยพุทธกาลพระภิกษุสงฆ์ มีหน้าที่จะต้องจาริกโปรดสัตว์ และเผยแพร่พระธรรมคำสอนให้แก่ประชาชน ไม่จำเป็นที่จะต้องมีที่อยู่ประจำ แม้ในฤดูฝนชาวบ้านจึงกำหนดว่าไปเหยียบข้าวกล้าและพืชอื่น ๆ จนเสียหาย พระพุทธเจ้าจึงทรงกำหนดการพรรษา คือเริ่มตั้งวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 และได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

ประเพณีทอดเทียน เป็นประเพณีที่จัดขึ้นในช่วงเดือนกันยายน โดยมีการจัดทอดเทียนเข้าพรรษาตามวัดต่าง ๆ ในแต่ละหมู่บ้านเป็นประจำทุกปี

ประเพณีบุญข้าวสาก เป็นประเพณีที่จัดขึ้นในขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 โดยคนในหมู่บ้าน มีความเชื่อว่าเป็นวันที่พระยายมบาล เปิดขุมนรกให้สัตว์นรกได้มารับส่วนบุญส่วนกุศลจากญาติพี่น้องที่อยู่ในมนุษยโลก ตั้งแต่เที่ยงคืนวันขึ้น 14 ค่ำ ไปจนถึงคืนวันขึ้น 15 ค่ำ เมื่อพวกเปรตหรือสัตว์นรกเหล่านั้นมารับส่วนบุญจากญาติพี่น้องที่อยู่ในมนุษยโลก พวกที่ได้รับบุญกุศลจากการทำบุญข้าวสากก็จะอวยพรให้ลูกหลานอยู่เย็นเป็นสุขในทางตรงกันข้าม ถ้าเกิดไม่ได้เอาใจใส่ เมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 10 ประชาชนจึงนิยมทำข้าวสากไปทำบุญที่วัด

ประเพณีลอยกระทง เป็นประเพณีที่จัดขึ้นในวันเพ็ญเดือนสิบสอง ที่ถือว่าเป็นช่วงเดือนที่มีน้ำอยู่เต็มตามแหล่งน้ำต่าง ๆ เป็นประเพณีหนึ่งที่ชาวบ้านให้พระแม่คงคาและปลดปล่อย สิ่งชั่วร้ายและสิ่งที่ไม่ดีของตนเองให้ไหลไปกับสายน้ำซึ่งได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านานแล้ว

(6) การเมืองการปกครอง

ด้านการปกครอง แบ่งออกเป็น 7 คຸ້ມ ดังนี้

คຸ້ມที่ 1 คຸ້มรุ่งอรุณ มีหัวหน้าคຸ້มชื่อ นายเคน สารผล มี 19 คร้วเรือน

คຸ້ມที่ 2 คຸ້มตะวันยอแสง มีหัวหน้าคຸ້มชื่อ นางบานเย็น ชาสมบัติ มี 16 คร้วเรือน

คຸ້ມที่ 3 คຸ້มสวรรค์บนดิน มีหัวหน้าคຸ້มชื่อ นางทองสุข พูนผล มี 15 คร้วเรือน

คຸ້ມที่ 4 คຸ້มตะวันบูรพา มีหัวหน้าคຸ້มชื่อ นายสมจิตร ทวีขวัญ มี 21 คร้วเรือน

คຸ້ມที่ 5 คຸ້มสวรรค์กลางเมือง มีหัวหน้าคຸ້มชื่อ นายสุระ โสภารัตน์ มี 19 คร้วเรือน

คຸ້ມที่ 6 คຸ້มเกษตรพัฒนา มีหัวหน้าคຸ້มชื่อ นายสำรวย จันทะดวง มี 18 คร้วเรือน

คຸ້ມที่ 7 คຸ້มทรัพย์มงคล มีหัวหน้าคຸ້มชื่อ นางประไพ รอบรู้ มี 23 คร้วเรือน

โดยการมอบหมายงานในแต่ละคຸ້ม จากผู้ใหญ่บ้าน บ้านหนองขามใต้ ให้ดูแลรับผิดชอบในแต่ละคຸ້มเพื่อเป็นการบริหารจัดการชุมชนที่ทั่วถึงทุกคร้วเรือน

กฎระเบียบหมู่บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9 ตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

กฎเหล็กบ้านหนองขามใต้ มีจำนวน 9 ข้อ ดังนี้

1. ครอบครัวยุติขาดประชุมโดยไม่มีเหตุอันควร ปรับไม่เกิน 20 บาท
2. สมาชิกในครอบครัวเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ปรับไม่เกิน 1,000 บาท
3. ผู้ใดยิงปืนในหมู่บ้านโดยไม่มีเหตุอันควร ปรับไม่เกิน 100 บาท
4. ผู้ใดเมาสุราประพฤติดินวุ่นวาย สร้างความรำคาญแก่ผู้อื่น ปรับไม่เกิน 200 บาท
5. ผู้ใดก่อเหตุทะเลาะวิวาท สร้างความรำคาญแก่ผู้อื่น ปรับไม่เกิน 200 บาท
6. ผู้ใดขับซิ่งรถจักรยานยนต์เสียงดัง เกินกฎหมายกำหนด ปรับไม่เกิน 500 บาท
7. ผู้ใดเปิดเครื่องขยายเสียงสร้างความรำคาญแก่ผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาตปรับไม่เกิน 300 บาท
8. ผู้ใดมั่วสุมเล่นการพนันในหมู่บ้าน หลังจากการดำเนินคดีแล้ว ปรับไม่เกิน 200 บาท
9. ผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายของหมู่บ้านให้กรรมการ มีมติลงโทษทางสังคมแก่ผู้ฝ่าฝืน ดังนี้
ฝ่าฝืนครั้งที่ 1 ให้กรรมการหมู่บ้านมีมติลงให้กักเงินกองทุนหมู่บ้าน
ฝ่าฝืนครั้งที่ 2 ให้คณะกรรมการหมู่บ้านมีมติลงให้พ้นจากการเป็นสมาชิกสงเคราะห์ที่
ฝ่าฝืนครั้งที่ 3 ให้คณะกรรมการหมู่บ้านพิจารณา ตัดน้ำ ตัดไฟ

2) เส้นทางการพัฒนา บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9

พ.ศ. 2510 ได้แยกบ้านหนองขามเหนือ ออกมาเป็นบ้านหนองขามใต้ ม. 9

พ.ศ. 2555 ผ่านการรับรองตามระเบียบระบบมาตรฐานแผนชุมชน ประจำปี งบประมาณ 2555

พ.ศ. 2557 พัฒนาชุมชน อำเภอแก้งคร้อ ได้จัดตั้งบ้านหนองขามเหนือหมู่ที่ 9 เป็นหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

พ.ศ. 2558 บ้านหนองขามใต้ได้พัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบมาเรื่อย ๆ ตามแนวทางพระราชดำริ

พ.ศ. 2559 ได้รับเป็นหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน

พ.ศ. 2560 ได้รับรางวัลชนะเลิศหมู่บ้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “หมู่บ้านชุมชนสะอาดระดับตำบล”

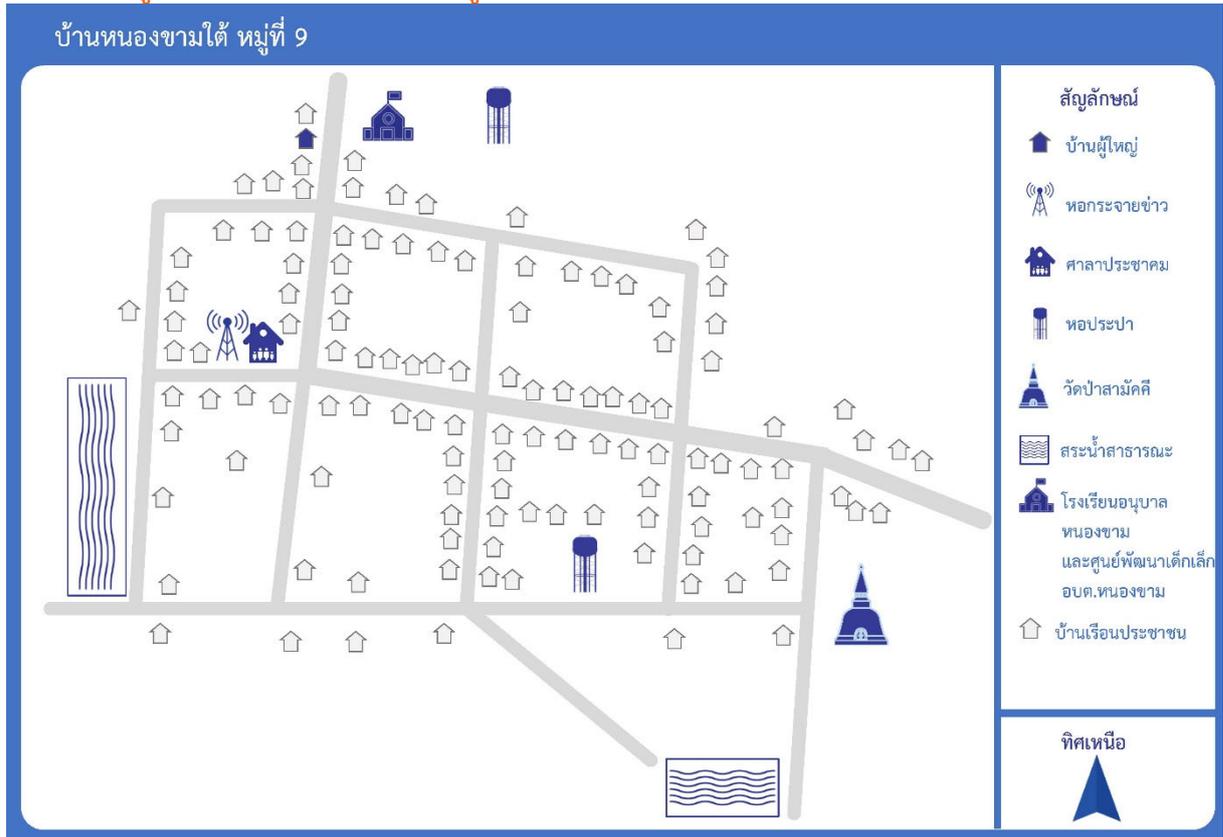
พ.ศ. 2560 ได้รับรางวัลชนะเลิศหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็นเป็นสุข ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด

พ.ศ. 2561 ได้รับรางวัลชนะเลิศ หมู่บ้าน “บ้านสวย เมืองสุข” ชนะเลิศระดับจังหวัด (ชมเชย ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

พ.ศ. 2564 ได้รับโครงการ “คูโบต้าร่วมมือ เกษตรร่วมใจ”

พ.ศ. 2567 ได้จัดตั้งธนาคารขยะ บ้านหนองขามใต้ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม

3) แผนที่หมู่บ้าน บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9



4) ทุนและศักยภาพของชุมชน

ตารางที่ 1 ทุนทางสังคม 6 ระดับ บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์และงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม (ระบุรายละเอียด)
1. ระดับบุคคลและครอบครัว	
1) นางทองสิน วรรณพงศ์	ปราชญ์แม่เจ้าประจำบ้านหนองขามใต้
2) นางพาณีภัก ทักโกสุม	ปราชญ์หมอนวดแผนโบราณ
3) นางบุญถม แหะชัยภูมิ	ปราชญ์การทอเสื่อจากต้นกก
4) นางทองลา รอปู้	ปราชญ์การถักไหมพรม
5) นางสาว รัตมัยัน	ปราชญ์การจักสาน
6) นายทก นาทันนีก	ปราชญ์การจักสาน
7) นางบานเย็น ชาสมบัติ,	ปราชญ์การแปรรูปอาหาร
8) นางสาวนวลจันทร์ ศรีภูเวียง	ปราชญ์การแปรรูปอาหาร
9) นายบุญมา รัตมัยัน	ปราชญ์การทอแห
10) นางต่อม งามเมืองปักษ์	ปราชญ์การทอผ้าไหม
11) นางสมพร ทวีขวัญ	ปราชญ์การทอผ้าไหม
12) นายสุริยนต์ ฉายแสง	ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน
13) นายบุญมา รัตมัยัน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/รองประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน
14) นายไผ่สีทอง สารีเป้	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/เลขานุการฯ

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิปรกรมกิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม (ระบรูายละเอียด)
15) นางสาวนงค์รัก อินอ้อย	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม/ประธานกองทุนหมู่บ้าน/ผู้ทรงคุณวุฒิ
16) นายวิโรจน์ สิทธิโคตร	กรรมการหมู่บ้าน
17) นายสมจิตร ทวีชัย	อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน/หัวหน้าคุ้มตะวันบูรพา
18) นางประไพ จำปาเทศ	ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน/หัวหน้าคุ้มทรัพย์มงคล/ผู้ทรงคุณวุฒิ
19) นายชัชชนันท์ พรสีมา	ผู้ทรงคุณวุฒิ
20) นางหล้า สารีเป้	ผู้ทรงคุณวุฒิ
21) นางนวยนาด เชื้อหอม	กรรมการหมู่บ้าน/อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน
22) นายทองม้วน ศรีภูเขียว	กรรมการหมู่บ้าน/ปราชญ์หมอดิน
23) นายสุระ โสภารัตน์	กรรมการหมู่บ้าน/ผู้ทรงคุณวุฒิ/หัวหน้าคุ้มสวรรค์กลางเมือง
24) นางสาวประนอม วามะสุน	กรรมการหมู่บ้าน/ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
25) นายสำรวย จันทะดวง	กรรมการหมู่บ้าน/หัวหน้าคุ้มเกษตรพัฒนา
26) นายคำดี นาทันนิก	กรรมการหมู่บ้าน/ปราชญ์การจักสาน
27) นางอำพร ชินเฮือง	กรรมการหมู่บ้าน
28) นางทองลา รอบรู้	อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน/ผู้ทรงคุณวุฒิ
29) นางบานเย็น ชาสมบัติ	อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน/หัวหน้าคุ้มตะวันขอแสง/ผู้ทรงคุณวุฒิ
30) นายวิวัฒน์ ฉายแสง	ผู้ทรงคุณวุฒิ/กรรมการหมู่บ้าน
31) นายเคน สาระผล	กรรมการหมู่บ้าน/หัวหน้าคุ้มรุ่งอรุณ
32) นางทองสุข พูนผล	กรรมการหมู่บ้าน/อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน/หัวหน้าคุ้มสวรรค์บนดิน
33) นางสมยงค์ ดาวโนนโพธิ์	กรรมการหมู่บ้าน/อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน
34) นางทองสิน วรรณพงษ์	กรรมการหมู่บ้าน/อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน
35) นางบัวทอง ชาติขยัน	ผู้ทรงคุณวุฒิ
36) นางอำไพ นาทันนิก	กรรมการหมู่บ้าน/อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน
2. กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน	
1) กลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน	- ดำเนินการกำหนดกติกาต่าง ๆ ของหมู่บ้าน วางแผน เตรียมการในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน
2) กลุ่มทำลูกประคบเพื่อสุขภาพ	- ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 24 มีนาคม 2555 มีสมาชิก 8 คน ส่วนใหญ่จะเป็นการทำบุญ โดยการมอบให้ผู้เฒ่าผู้แก่ นำไปประคบเพื่อให้มีสุขภาพที่ดีขึ้น
3. ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์	
3.2 หน่วยงาน	
1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม	- เป็นสถานศึกษาระดับปฐมวัย
2) วัดป่าสามัคคีธรรม บ้านหนองขามใต้	- เป็นสถานที่ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ แหล่งรวมจิตใจของชุมชนชาวหนองขามใต้
3) ที่ทำการไปรษณีย์	- บริการจัดส่งเอกสาร/สิ่งของเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์กรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม (ระบุรายละเอียด)
3.2 แหล่งประโยชน์	
1) ศาลปู่ตา	- เป็นสถานที่สักการบูชาและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน
2) เสาหลักบ้าน	- เป็นสถานที่สักการบูชา
3) ศูนย์เรียนรู้ชุมชน	- เป็นสถานที่จัดกิจกรรมประเพณีหมู่บ้าน และกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน
4) ศาลาประชาคม	- สำหรับการ จัดประชุม จัดฝึกอบรม การอภิปรายหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
5) ศูนย์เรียนรู้ที่มีลมหายใจ	- เป็นสถานที่ แปลงเกษตรเอื้ออาทร เศรษฐกิจพอเพียงตามรอยพระราชดำริ
6) ศูนย์สาธิตการตลาด	- เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน
7) ป่าชุมชน	- เป็นแหล่งประโยชน์ และมีต้นไม้หลากหลายชนิดที่สามารถใช้เป็นสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ เป็นแหล่งอาหารให้กับชุมชน
8) หอกระจายข่าว	- ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ประกาศเตือนภัยข้อมูลเพื่อรับมือสถานการณ์ต่าง ๆ
9) ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน	- โกล่เกลี่ย ร้องทุกข์ ศูนย์ดำรงธรรม
10) หนองฝายหิน หนองขาม	- เป็นแหล่งน้ำที่คนในชุมชนใช้เพื่อสาธารณูปโภคร่วมกันในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การเกษตร การปศุสัตว์สัตว์ ร่วมกัน
11) น้ำประปาหมู่บ้าน	- เพื่อการอุปโภค บริโภคของครัวเรือนในชุมชน
4. หมู่บ้านหรือชุมชน	
1) กองทุนหมู่บ้าน	- มีจำนวนสมาชิก 123 คน เงินทุนปัจจุบัน 2,700,00.- บาท
2) กองทุนสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต	- ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 1 มิถุนายน 2544 มีจำนวนสมาชิก 116 คน เงินทุนตั้งขึ้นประมาณ 10,000 บาท ปัจจุบันมีเงินทุนจำนวน 365,000 บาท
3) กองทุนแม่ของแผ่นดิน	- ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2558 มีจำนวนสมาชิก 129 คน เงินทุนตั้งขึ้นประมาณ 8,000 บาท ปัจจุบันมีเงินทุนจำนวน 14,000 บาท
4) กองทุนธนาคารข้าว	- ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 5 ธันวาคม 2553 มีจำนวนสมาชิก 80 ครัวเรือน เงินทุนข้าว 6,000 กิโลกรัม คิกเป็นเงิน 60,000 .- บาท เงินทุนปัจจุบันเป็นเงิน 178,000 บาท
5) กองทุนผ้าป่า	- ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2555 มีจำนวนสมาชิก 129 คน เงินทุนปัจจุบันจำนวน 10,000 บาท
6) กองทุนน้ำประปา	- ก่อตั้งเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2553 มีจำนวนสมาชิก 131 ครัวเรือน เงินทุน 20,527 บาท เงินทุนปัจจุบัน 24,650 บาท
7) กองทุนไฟวัด	- ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 9 เมษายน 2554 มีสมาชิก 129 ครัวเรือน เงินทุนเริ่มก่อตั้ง 1,000 บาท ปัจจุบัน มีงบประมาณ 3,459 บาท
5. ระดับตำบล (ระบุชื่อหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง)	
-ไม่มี-	
6. ระดับเครือข่าย (ระบุชื่อเครือข่าย ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เกี่ยวข้อง)	
-ไม่มี-	

5) การจัดการตนเองของหมู่บ้านในด้านต่างๆ ณ ปัจจุบัน

5.1) ด้านสังคม

จากการวิเคราะห์ทุนทางสังคม 6 ระดับจำแนกตามศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสถานะแวดล้อม, ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง พบว่า

1.1 การช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ

บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9 มีการช่วยเหลือดูแลแบบเกื้อกูลกัน ทั้งในระดับครัวเรือน เครือญาติ หมู่บ้าน รวมทั้งใช้กฎ กติกา ข้อตกลงของหมู่บ้าน กฎเหล็กบ้านหนองขามใต้ ทั้ง 9 ข้อ สำหรับบังคับใช้ร่วมกันภายในหมู่บ้านเพื่อป้องกันเหตุการณ์ ที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น เรื่องยาเสพติด การก่อเหตุทะเลาะวิวาท มั่วสุมเล่นการพนันในหมู่บ้าน เมื่อมีกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีในชุมชนจะมีกลุ่มอาสาสมัครหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน และชาวบ้านบ้านหนองขามใต้ ทำหน้าที่ดำเนินการจัดกิจกรรม งานบุญประเพณีร่วมมือเพื่อจัดงานให้บรรลุผลสำเร็จลุล่วง เมื่อถึงเทศกาลสำคัญ เช่น เทศกาลส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ หรือเทศกาลสงกรานต์ จะจัดกิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้สูงอายุ โดยมีการตั้งด่านและจุดตรวจ แนะนำการเดินทางของผู้สัญจรไปมา ดูแลป้องกันเหตุอาชญากรรมและการทะเลาะวิวาทภายในหมู่บ้าน โดยบ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9 จะร่วมใจทำนุบำรุงศาสนา โดยใช้การอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมตามจิตศรัทธาของคนในชุมชน เช่น ผ้าป่า กลี้น ซึ่งนอกเหนือจากการใช้เงินในกิจกรรมแล้วยังใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ด้วยตามวัตถุประสงค์ของแต่ละครั้งของการดำเนินการ

1.2 การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

การดูแลช่วยเหลือกันเมื่อยามเกิดภัยพิบัติ บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9 เมื่อช่วงปี พ.ศ. 2562 เกิดการระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งทำให้มีชาวบ้านบ้านหนองขามใต้ที่ได้รับเชื้อดังกล่าว เป็นห้วงระยะเวลาที่ชุมชนชาวหนองขามใต้ได้แสดงความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันระหว่าง ผู้นำชุมชน นายสุริยนต์ ฉายแสง นางนงครีกร์ อินอ้อย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้านหนองขามใต้ที่ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาการติดเชื้อ โดยป้องกันการแพร่เชื้อภายใต้กฎเกณฑ์ที่ทางรัฐบาลกำหนด และข้อตกลงของชุมชน

1.3 การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

ในกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉินเรื่องสุขภาพหรืออุบัติเหตุ จุดเสี่ยงอันตราย ไฟไหม้ ไฟฟ้าดับ ต่าง ๆ ประชาชนสามารถประสานงาน กับผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย และทีมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ร่วมประสานงานเพื่อขอความช่วยเหลือจากทาง โรงพยาบาล ทำให้ชุมชนชาวหนองขาม ใต้ เกิดความรักความสามัคคีเมื่ออาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันจะช่วยเหลือและคอยเป็นที่สอดส่องดูแล เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งในหมู่บ้านต้องการความช่วยเหลือจะรีบดำเนินการโดยทันที

5.2) ด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 8 มีกลุ่มอาชีพหลายหลาย ซึ่งเป็นอาชีพเสริมที่สามารถทำได้หลังฤดูการเก็บเกี่ยวหรือระหว่างฤดูการเก็บเกี่ยว นอกเหนือจากอาชีพหลัก ซึ่งสามารถสร้างรายได้ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้ชาวบ้านหนองขามใต้ เป็นกลุ่มอาชีพมากถึง 8 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 12 มกราคม 2544 มีสมาชิก 10 คน กรรมการประกอบด้วย
 1. นายทองม้วน ศรีภูเวียง ประธานกรรมการ
 2. นายหว่าง กัณหาเขียว รองประธานกรรมการ
 3. นางมะลิ ฉายแสง เหมรัญญิก
 4. นางทองสุข พูนผล กรรมการ
 5. นางสาวนงครีกร์ อินอ้อย กรรมการ

- | | |
|-------------------------|---------|
| 6. นางสมพร ทวีขวัญ | กรรมการ |
| 7. นางประไพโร จำปาเทศ | กรรมการ |
| 8. นางทองลา รอบรู้ | กรรมการ |
| 9. นางนริศรา ในชัยภูมิ | กรรมการ |
| 10. นางนวนายาต เชื้อหอม | กรรมการ |
2. กลุ่มเลี้ยงโค ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 1มกราคม 2559 มีสมาชิก 5 คน กรรมการประกอบด้วย
- | | |
|----------------------------|---------------|
| 1. นางมะลิ ฉายแสง | ประธานกรรมการ |
| 2.นางลัดดา นาทันนีก | รองประธาน |
| 3. นายณัฐวุฒิ วงศ์อาสา | เหรัญญิก |
| 4. นางนริศรา ในชัยภูมิ | กรรมการ |
| 5. นางสาวละมัย ดาวโนนโพธิ์ | กรรมการ |
3. กลุ่มเลี้ยงหมู/หมูป่า ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 6 มีนาคม 2550 มีสมาชิก 5 คน กรรมการประกอบด้วย
- | | |
|----------------------------|------------------|
| 1. นางสาวละมัย ดาวโนนโพธิ์ | ประธานกรรมการ |
| 2. นางนริศรา ในชัยภูมิ | รองประธานกรรมการ |
| 3. นายบุญมา รัศมียัน | เหรัญญิก |
| 4. นางสาวาล เครือผักปัง | กรรมการ |
| 5. นายบัวลี เกณฑ์พล | กรรมการ |
4. กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นบ้าน (ไก่ชน) ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 11 มิถุนายน 2554 มีสมาชิก 10 คน กรรมการประกอบด้วย
- | | |
|-----------------------------|------------------|
| 1. นายบุญเที่ยง ดาวโนนโพธิ์ | ประธานกรรมการ |
| 2. นายสมาน แสนตระกูล | รองประธานกรรมการ |
| 3. นายณัฐนันท์ สว่างเนตร | เหรัญญิก |
| 4. นายสมควร ชานพิศ | กรรมการ |
| 5. นายสุรียา บุตรชานนท์ | กรรมการ |
| 6. นายพงษ์ศักดิ์ อินอ้อย | กรรมการ |
| 7. นายรังสรรค์ มีวงษ์ | กรรมการ |
| 8. นายหว่าง กัณหาเขียว | กรรมการ |
| 9. นายเทียน รอบรู้ | กรรมการ |
| 10. นายจรัสศักดิ์ จันทะดวง | กรรมการ |
5. กลุ่มเลี้ยงปลาดุก ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 16 มิถุนายน 2557 มีสมาชิก 10 คน กรรมการประกอบด้วย
- | | |
|-----------------------------|------------------|
| 1. นางสาวประนอม วามะลุน | ประธานกรรมการ |
| 2. นายไผ่สีทอง สารีเป้ | รองประธานกรรมการ |
| 3. นางสาวนงครัก อินอ้อย | เหรัญญิก |
| 4. นางทองลา รอบรู้ | กรรมการ |
| 5. นางหล้า สารีเป้ | กรรมการ |
| 6.นางสุดถนอม จันทะดวง | กรรมการ |
| 7. นางสาววิไลลักษณ์ ต่อสกุล | กรรมการ |
| 8. นายสำรวย จันทะดวง | กรรมการ |
| 9. นางมะลิ ฉายแสง | กรรมการ |
| 10. นางสมยงค์ ดาวโนนโพธิ์ | กรรมการ |

6. กลุ่มปลาร้าบอง ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 1 ตุลาคม 2557 มีสมาชิก 5 คน กรรมการประกอบด้วย
 1. นางสมยงค์ ดาวโนนโพธิ์ ประธานกรรมการ
 2. นางทองปัด ดาวโนนโพธิ์ รองประธานกรรมการ
 3. นางกงหัน พูนผล เหมรัญญิก
 4. นางทองสิน วรรณพงศ์ กรรมการ
 5. นางบุญหลั่น กอตาตโตน กรรมการ
7. กลุ่มเลี้ยงกบ ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 5 มกราคม 2556 มีสมาชิก 6 คน กรรมการประกอบด้วย
 1. นางทองสุข พูนผล ประธานกรรมการ
 2. นางทองสวน รัศมียัน รองประธานกรรมการ
 3. นายวิโรจน์ สิทธิโคตร เหมรัญญิก
 4. นายอดิศักดิ์ สิทธิโคตร กรรมการ
 5. นางสาว รัศมียัน กรรมการ
 6. นายบัวลีเกษมทรัพย์ กรรมการ
8. กลุ่มผักไหมพรม ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2550 มีสมาชิก 7 คน กรรมการประกอบด้วย
 1. นางทองลา รอบรู้ ประธานกรรมการ
 2. นางสาวประนอม วามะลุน รองประธานกรรมการ
 3. นางสาวนงครัก อินอ้อย เหมรัญญิก
 4. นางสาวภัทรรัักษ์ กามแก้ว กรรมการ
 5. นางสาววิสัยลักษณ์ ต่อสกุล กรรมการ
 6. นางอำพร ชินเฮือง กรรมการ
 7. นางมะลิ ฉายแสง กรรมการ

5.3) ด้านสถานะแวดล้อม

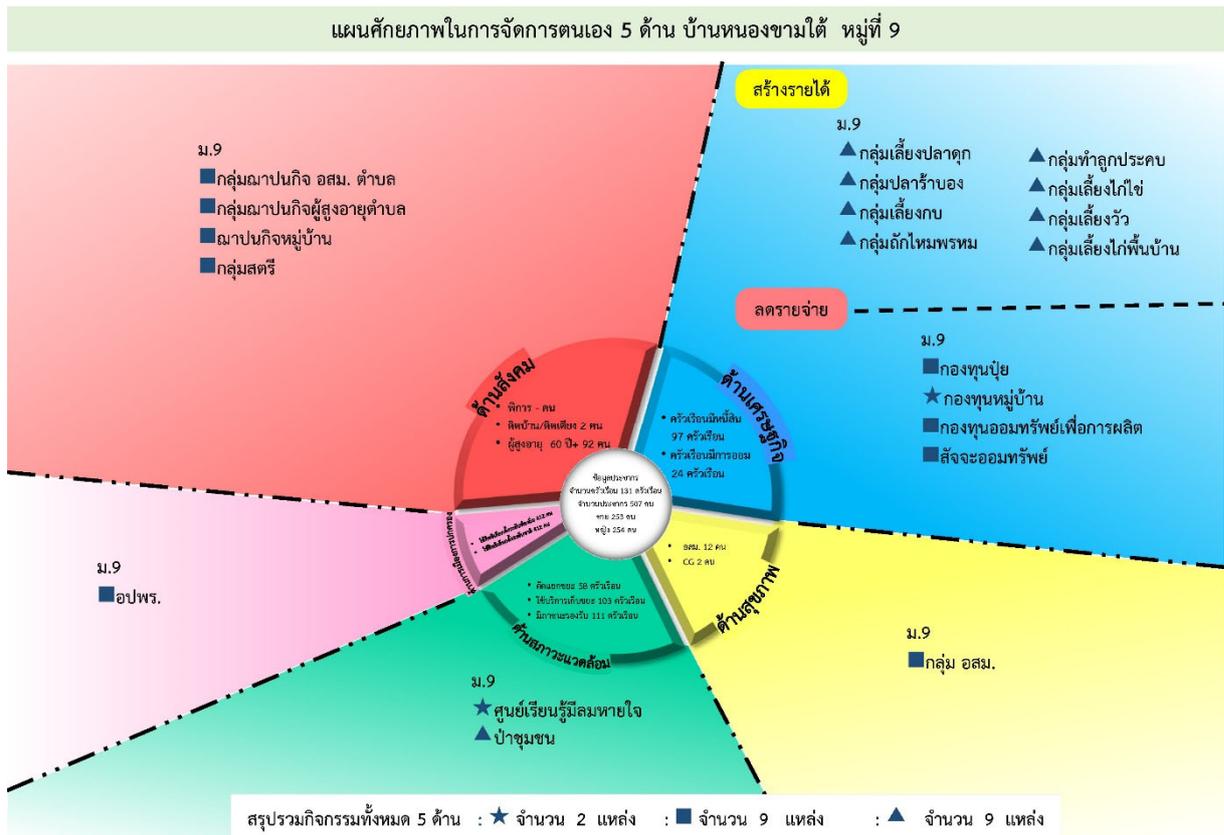
ในส่วนด้านสถานะแวดล้อมนั้น บ้านหนองขามใต้หมู่ที่ 9 เป็นการบูรณาการร่วมกัน ระหว่างผู้ใหญ่บ้านคณะกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้านในชุมชน โดยการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในบ้านหนองขามใต้ ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ในการจัดตั้งธนาคารขยะ ช่วยส่งเสริม แนะนำ และกระจายข้อมูลข่าวสารด้านสถานะแวดล้อม มีการจัดการขยะในชุมชน เช่น การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง การทำถังขยะเปียกลดโลกร้อนตามนโยบายของทางภาครัฐ โดยเน้นให้ทุกคนทุกครัวเรือนนั้นมีส่วนร่วม

5.4) ด้านสุขภาพ

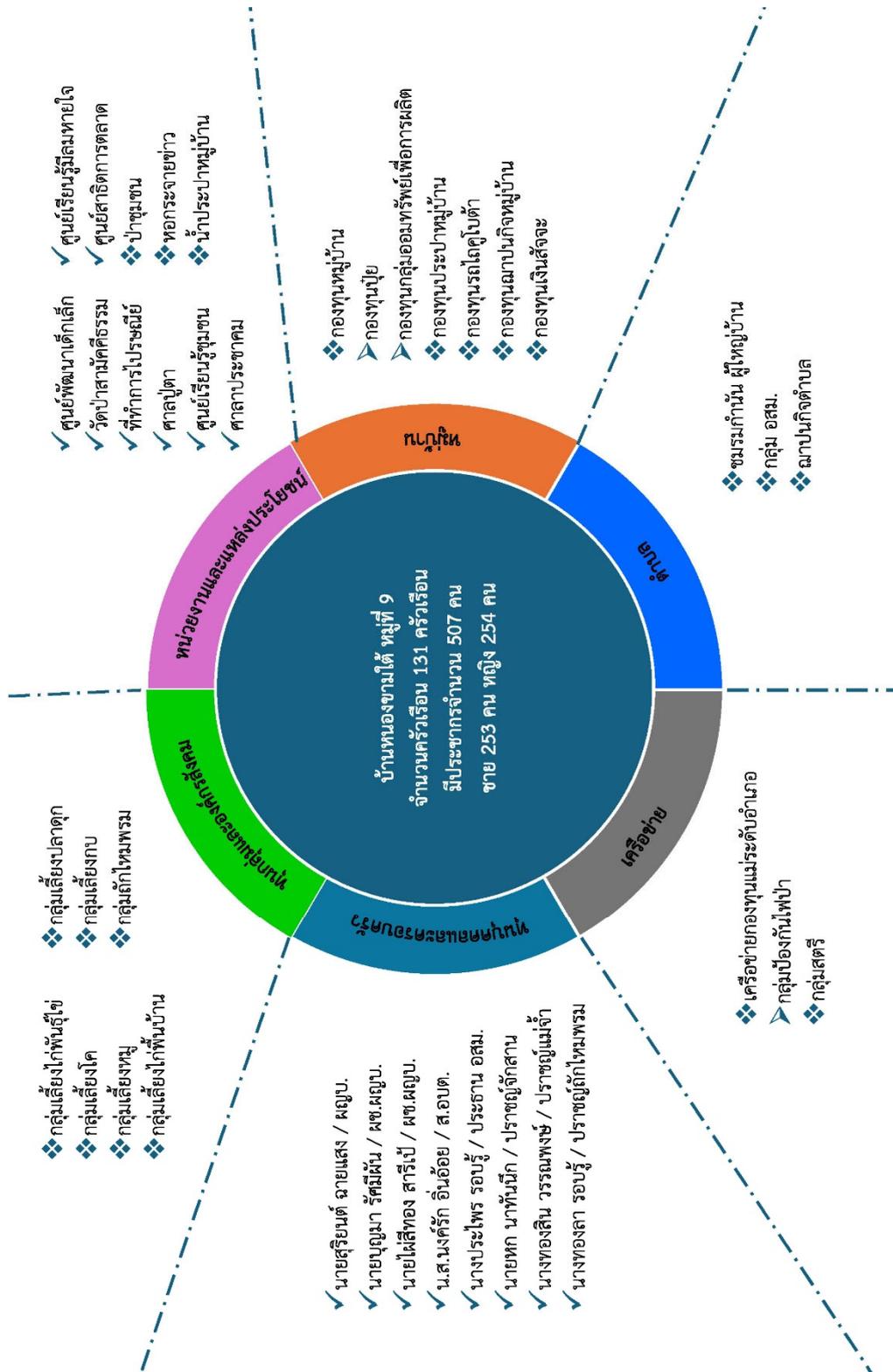
ด้านสุขภาพ บ้านหนองขามใต้มี นางประไพร์ จำปาเทศ ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และทีมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทุกท่าน ที่เป็นแกนนำในการจัดทำแผนสุขภาพตำบล โดยการส่งเสริม ฟื้นฟู ป้องกัน และรักษาสุขภาพของประชาชนในเขตพื้นที่ รณรงค์เรื่องสุขภาพหลายกิจกรรมในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานด้านสุขภาพต่าง ๆ โดยอาสาสมัครสาธารณสุขทั้งหมด 16 ท่าน รับผิดชอบดูแลคอยช่วยเหลือ 1 ท่าน ต่อ 10 ครัวเรือน นอกจากนี้ยังมี บุคคลที่เชี่ยวชาญทางด้านนวดแผนไทย คือ นางพาณิภัค ทักโกสุม ปราชญ์หมอนวดแผนโบราณ ซึ่งเป็นมีความโดดเด่นในด้านสุขภาพ เมื่อมีชาวบ้านในชุมชนที่มีอาการปวดเมื่อยหรือเจ็บป่วย ก็ปีบนวดให้มีความผ่อนคลาย เพื่อบรรเทาอาการต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

5.5) ด้านการเมืองการปกครอง

บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9 แบ่งคุ้มการปกครองออกเป็น 7 คุ้ม เพื่อง่ายต่อการบริหารจัดการการดูแลความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน โดยแต่ละคุ้มจะมีหัวหน้าคุ้มคอยอำนวยความสะดวกและเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย ภายใต้การบริหารงานด้านการเมืองการปกครอง บ้านหนองขามใต้มีกฎระเบียบหมู่บ้าน เพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนภายในชุมชน เพื่อให้การอยู่ร่วมกันของคนในหมู่บ้านเป็นไปอย่างสงบสุข โดยมีนายสุริยนต์ ฉายแสง ผู้ใหญ่บ้าน บ้านหนองขามใต้หมู่ที่ 9 เป็นผู้นำแนวทาง และมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ดำเนินงานในหมู่บ้านช่วยระดมความคิดเห็นในการวางแผน ควบคุมประพฤติตนวินัย สร้างความรำคาญแก่ผู้อื่น



แผนภาพแสดงการจัดกิจกรรมของตนเองของทุนทางสังคม 6 ระดับ บ้านหนองขามใต้ หมู่ที่ 9



1) ข้อมูลทั่วไป บ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ที่ 10

(1) ประวัติความเป็นมา

เดิมพื้นที่บ้านโนนสมบูรณ์ส่วนใหญ่จะเป็นแนวป่ารก จนกระทั่งในช่วงประมาณ พ.ศ. 2511 ได้มีครอบครัว 3 ครอบครัว ได้ย้ายมาจากบ้านโคกกุ้ง มาตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้านเล็กๆ อยู่ในพื้นที่บ้านโนนสมบูรณ์ ได้แก่ครอบครัวของ นายคล้าย สุขวิเศษ นายชาญ เเงะลำตวน และนายสมัย บัวดอก หลังจากนั้นไม่นานก็เริ่มมีคนทยอยเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เรื่อยๆ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2531 ได้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านเป็นครั้งแรก ซึ่ง นายบุญทอม เชื้อเมือง ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกของหมู่บ้าน และได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “โนนสมบูรณ์” ในปี พ.ศ. 2532 และเป็นส่วนหนึ่งของตำบลหนองขาม

(2) ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านโนนสมบูรณ์ พื้นที่ที่บ้านเรือนพักอาศัยอยู่จะเป็นที่เนินสูง มีไร่นาล้อมรอบ โดยมีอาณาเขตการติดต่อดังนี้

ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ บ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5 ตำบลหนองขาม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับบ้านโคกกุ้ง ตำบลโคกกุ้ง
ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านหนองตانا หมู่ที่ 4 ตำบลหนองขาม
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านเซียม-ป่าหม้อ ตำบลโคกกุ้ง

มีถนนสายแก้งคร้อ-ท่ามะไฟหวาน ซึ่งเป็นถนนเส้นหลักที่ผ่านหมู่บ้าน ห่างจากตัวอำเภอแก้งคร้อ ประมาณ 3 กิโลเมตร

ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้น มี 3 ฤดู คือฤดูฝน ฤดูร้อน และฤดูหนาว

(3) จำนวนประชากร การศึกษา และสุขภาพ

บ้านโนนสมบูรณ์ มีครัวเรือนจำนวน 76 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 264 คน แบ่งเป็น

เพศชาย 132 คน เพศหญิง 132 คน

ด้านการศึกษา เด็กอายุ 3 ปี ส่วนมากได้เข้ารับการเรียนในชั้นอนุบาลในโรงเรียน เช่น โรงเรียนอนุบาลหนองขาม โรงเรียนอนุบาลวันชัยกุล โรงเรียนวัดศรีแก้งคร้อ เป็นต้น

เด็กอายุ 6 ปี เข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนศรีแก้งคร้อ โรงเรียนชุมชนหนองไผ่

ด้านสุขภาพ มีผู้สูงอายุ จำนวน 18 คน อายุตั้งแต่ 56-65 ปีขึ้นไป

มีผู้ป่วยติดเตียง จำนวน 2 ราย ผู้ป่วยเรื้อรัง จำนวน 2 ราย ผู้พิการ จำนวน 3 ราย มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 11 คน

(4) เศรษฐกิจชุมชน การประกอบอาชีพและรายได้

ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพทำนา ส่วนมากจะเก็บข้าวไว้กินเอง แต่ถ้าหากนำไปจำหน่าย คิดเป็นรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 35,000 บาทต่อปี อาชีพรองลงมาได้แก่ การปลูกอ้อย รายได้เฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 120,000 บาทต่อปี

การใช้จ่ายการอุปโภคบริโภค ของผู้คนในหมู่บ้าน จะอยู่แบบประหยัด ไม่ค่อยฟุ่มเฟือย อาจเพราะว่าสินค้าอุปโภคบริโภค มีราคาแพง รายได้น้อย แต่มีรายจ่ายมากขึ้นทุกวัน

(5) ประเพณีวัฒนธรรม

บ้านโนนสมบูรณ์ ประชากรส่วนใหญ่ถือศาสนาพุทธ มีประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่ปู่ยา ตายาย ได้แก่ งานบุญเข้าพรรษา บุญออกพรรษา บุญขึ้นบ้านใหม่ ถวายเทียนพระ บุญกฐิน วันสงกรานต์ ลอยกระทง

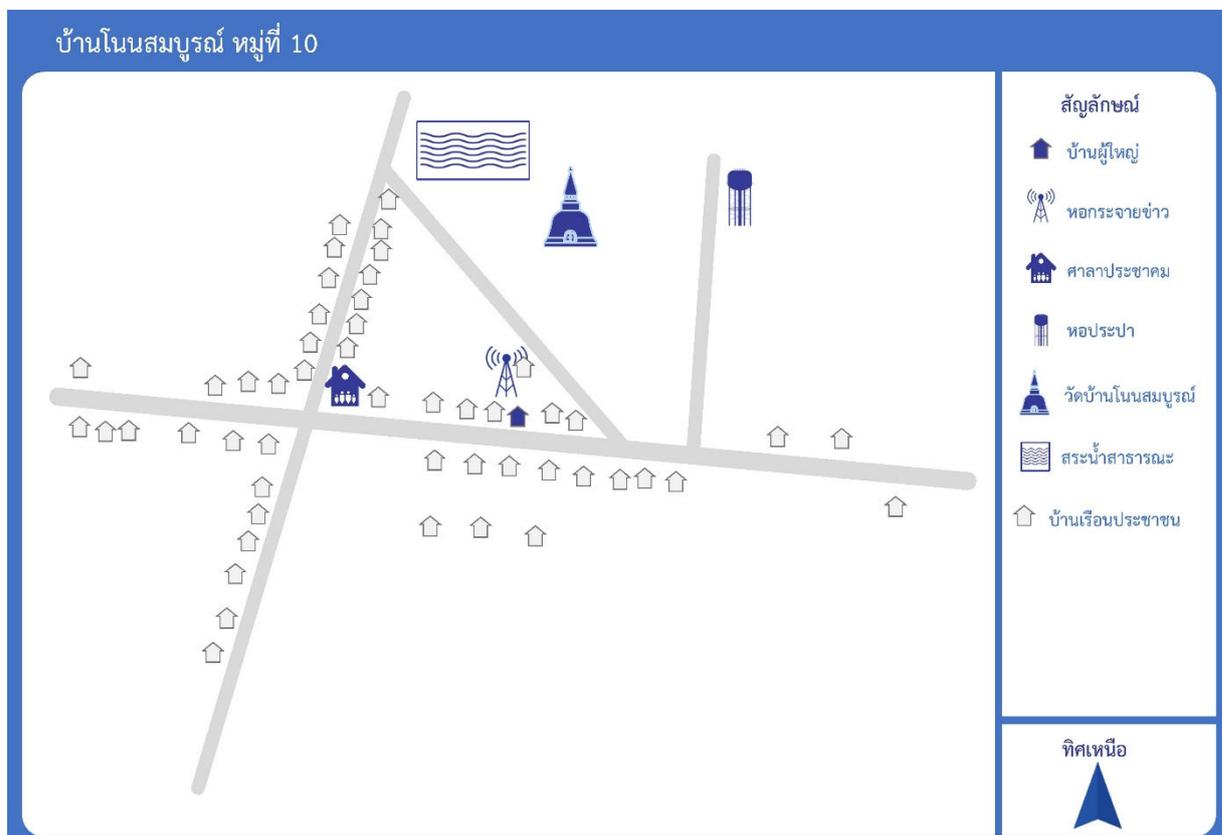
(6) การเมืองการปกครอง

การเมืองการปกครองของบ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ 10 ใช้กลไก ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการ หมู่บ้าน ในการปกครอง โดยมีนางศศิกรานต์ เตโพธิ์ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน พร้อมทั้งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ร่วมกันดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน และสร้างความสามัคคีในหมู่บ้าน ให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสามัคคี ความปรองดอง ฉمانฉันทของ คนในหมู่บ้านให้มากขึ้น

2) เส้นทางการพัฒนา บ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ที่ 10

- พ.ศ. 2511 เริ่มมีครัวเรือนเข้ามาตั้งถิ่นฐาน
- พ.ศ. 2531 ได้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านเป็นครั้งแรก
- พ.ศ. 2532 ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “โนนสมบูรณ์”
- พ.ศ. 2553 จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)
- พ.ศ. 2553 จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)
- พ.ศ. 2555 ศูนย์ดำรงธรรม มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน
- พ.ศ. 2557 มีกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน

3) แผนที่หมู่บ้าน บ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ที่ 10



4) ทุนและศักยภาพของชุมชน

ตารางที่ 1 ทุนทางสังคม 6 ระดับ บ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ที่ 10

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ธุรกรรมกิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม (ระบุนายละเอียด)
1.ระดับบุคคลและครอบครัว	
1) นางศศิกรานต์ เตโพธิ์	ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน เป็นผู้นำหมู่บ้าน เป็นที่ปรึกษา และให้ข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐ แนะนำให้ความรู้ในเรื่องความเป็นอยู่ และช่วยเหลืองานด้านต่างๆ ให้กับคนในหมู่บ้าน
2) นางบัวผัน หลู่สูงเนิน	ประธานกองทุนหมู่บ้าน เป็นที่ปรึกษาทางด้านการใช้จ่าย การกู้ยืมเงินจากกองทุน ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และประสานการทำงานกับเครือข่ายกองทุนระดับตำบลและระดับอำเภอ
3) นายถนัด หล้าขวา	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ดูแลความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน
4) นางพิกุล โคตรหนองปิง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐให้กับคนในหมู่บ้าน
5) พระครูวิเวกธรรมานุกุต	เจ้าอาวาสวัดโนนสมบูรณ์ เป็นพระนักพัฒนา
6) นายไสว สุขโข	ผู้นำทางด้านศาสนา ประเพณี เป็นผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญนำพาคนในชุมชนในการทำพิธีต่างๆ ทางศาสนา และประเพณี
2.กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน	
1) กลุ่ม อ.ส.ม.	เป็นกลุ่มดูแลผู้ป่วย ให้ความรู้ด้านสุขภาพกับคนในหมู่บ้าน และป้องกันโรคต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในหมู่บ้าน
2) กลุ่ม อปพร.	หน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย ในงานต่างๆ และช่วยเหลือกรณีภัยพิบัติต่างๆ
3) คณะกรรมการหมู่บ้าน	ดำเนินการกำหนดกติกาต่างๆ ของหมู่บ้าน วางแผน เตรียมการในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน
4) ศูนย์ดำรงธรรม	ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายในหมู่บ้าน รับเรื่องราวร้องทุกข์ ไม่ได้รับความเป็นธรรม
3.ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์	
3.1 หน่วยงาน	
1) วัดโนนสมบูรณ์	เป็นวัดประจำหมู่บ้าน เป็นสถานที่ใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจ และสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน
3.2 แหล่งประโยชน์	
1) หอกระจายข่าว	ใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้คนในหมู่บ้านได้รับทราบ
2) ลานตากข้าว	จำนวน 1 แห่ง ใช้ในการตากพืชผลทางการเกษตรร่วมกันของหมู่บ้าน
3) ศาลปู่ตา	เป็นสถานที่ที่ชาวบ้านใช้ในการทำบุญเบิกบ้าน และเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านเคารพนับถือ
4) ประปาหมู่บ้าน	เป็นแหล่งน้ำอุปโภคของหมู่บ้านที่มีความสำคัญ

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิปัญญา กิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม (ระบุรายละเอียด)
5) ศาลากองทุนหมู่บ้าน	เป็นสถานที่ ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน เช่น ประชุม ประชาคม ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น
4. หมู่บ้านหรือชุมชน	
1) กองทุนเงินล้าน	เป็นแหล่งเงินทุน เงินลงทุนในการประกอบอาชีพ
2) กลุ่มแม่บ้าน	เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ และเป็นแหล่ง เงินกู้ฉุกเฉิน ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ
5. ระดับตำบล (ระบุชื่อหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง)	
1) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ หมู่บ้าน	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพ ร่วมกับหมู่ 4 หมู่ 5 และ หมู่ 13
6. ระดับเครือข่าย (ระบุชื่อเครือข่าย ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เกี่ยวข้อง)	
1) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ ธกส.	เป็นกองทุนระดับอำเภอ เพื่อช่วยเหลือในด้านการเงินสำหรับจัดงาน ศพสำหรับผู้ที่เป็นสมาชิก
2) สมาคมฌาปนกิจ อ.ส.ม. และ ผู้สูงอายุ	เป็นการจัดสวัสดิการให้กับ อ.ส.ม. ทั้งจังหวัด

5) การจัดการตนเองของหมู่บ้านในด้านต่างๆ ณ ปัจจุบัน

5.1 ด้านสังคม

(1) การช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ

บ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ 10 มีการช่วยเหลือดูแล เกื้อกูลกัน ทั้งในระดับครัวเรือน เครือญาติ และ หมู่บ้าน โดยใช้กฎกติกาข้อตกลงร่วมกัน มีการช่วยเหลือกันในการจัดกิจกรรมทางศาสนาและประเพณี วัฒนธรรม เช่น รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันสงกรานต์ มีการช่วยกันในการป้องกันการทะเลาะวิวาทภายใน หมู่บ้าน ให้คำแนะนำ ให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ซึ่งกันและกัน

มีกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คอยสอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือ ผู้ป่วย ผู้ด้อยโอกาส ตลอดทั้งการจัดกิจกรรมป้องกันโรคต่าง ๆ

(2) การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

มีกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) และกลุ่ม อ.ส.ม. สำหรับดูแลเมื่อเกิดภัยพิบัติ ต่างๆ อย่างเช่น ในกรณี เมื่อช่วงปี พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมาระบาดโควิด -19 หมู่บ้านได้ร่วมมือร่วมใจกัน ปฏิบัติตาม มาตรการของหน่วยงานรัฐที่กำหนด พร้อมทั้งช่วยเหลือกัน ให้กับผู้ประสบภัย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งของอุปโภค บริโภค ให้กับครัวเรือนที่ติดเชื้อและที่กักตัว พร้อมทั้งสร้างขวัญกำลังใจซึ่งกันและกัน จนผ่านพ้นช่วงวิกฤตมาได้

(3) การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

โดยเมื่อมีผู้ป่วยฉุกเฉิน หรือเหตุฉุกเฉิน อุบัติเหตุ ภัยพิบัติ เหตุอาชญากรรมต่างๆ ประชาชนใน หมู่บ้านสามารถที่จะประสานงานให้การช่วยเหลือได้ทันถ่วงที โดยมีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการ หมู่บ้าน เป็นผู้ประสานงานหลักและจะดำเนินการช่วยเหลือเบื้องต้น ก่อนที่จะประสานไปยังหน่วยงานอื่นเพื่อ ขอรับความช่วยเหลือหากเกินกว่าที่จะดำเนินการได้

5.2 ด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจในบ้านโนนสมบูรณ์ ส่วนมากรายได้มาจากประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกข้าว ปลูกอ้อย ส่วนหนึ่งทำอาชีพค้าขาย และรับจ้างทั่วไป เมื่อหมดหน้าทำนา มีกองทุนเงินล้าน เป็นแหล่งสนับสนุนเงินทุนแก่คนในหมู่บ้านในการประกอบอาชีพ

5.3 ด้านสภาวะแวดล้อม

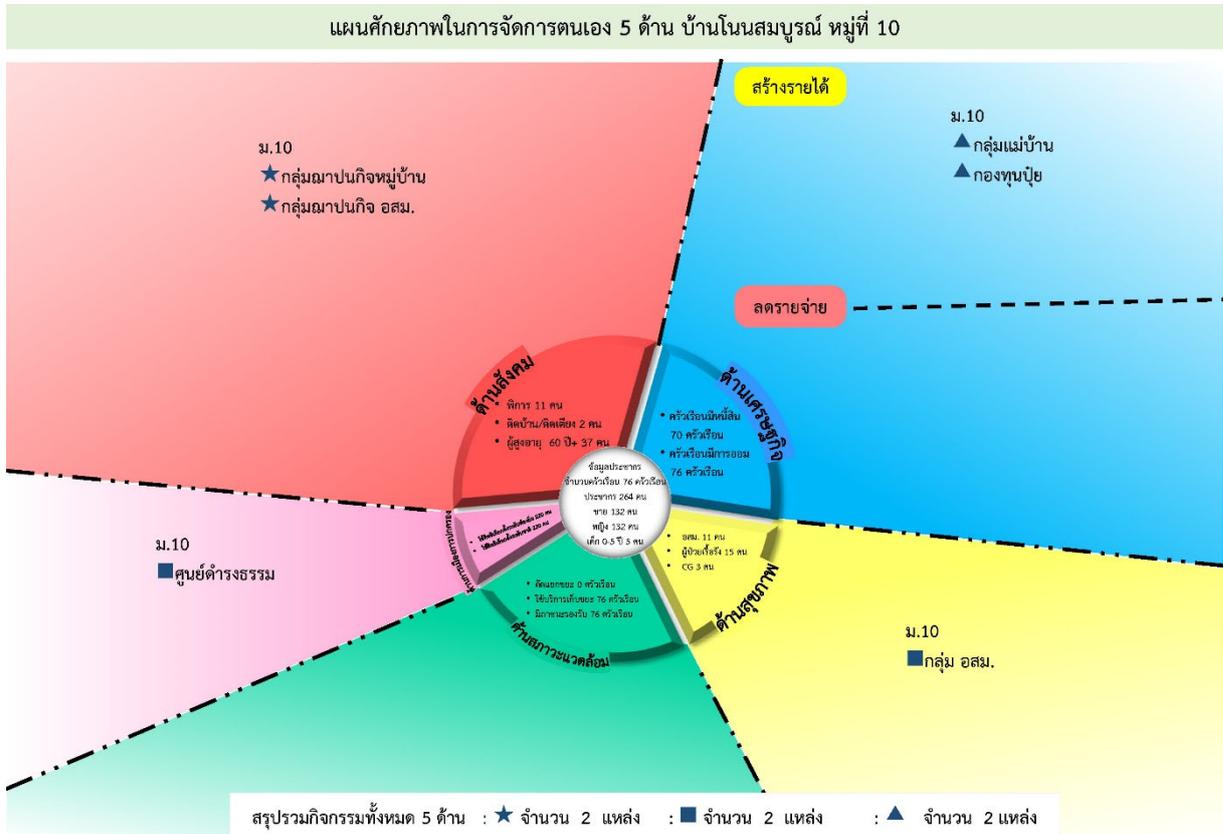
มีการบูรณาการร่วมกันในการป้องกันไฟฟ้า การเผาตอซังข้าว โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน คอยทำหน้าที่ดูแลสอดส่องเฝ้าระวัง ประสานหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียงเพื่อเข้าช่วยระงับเหตุ และมีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี

5.4 ด้านสุขภาพ

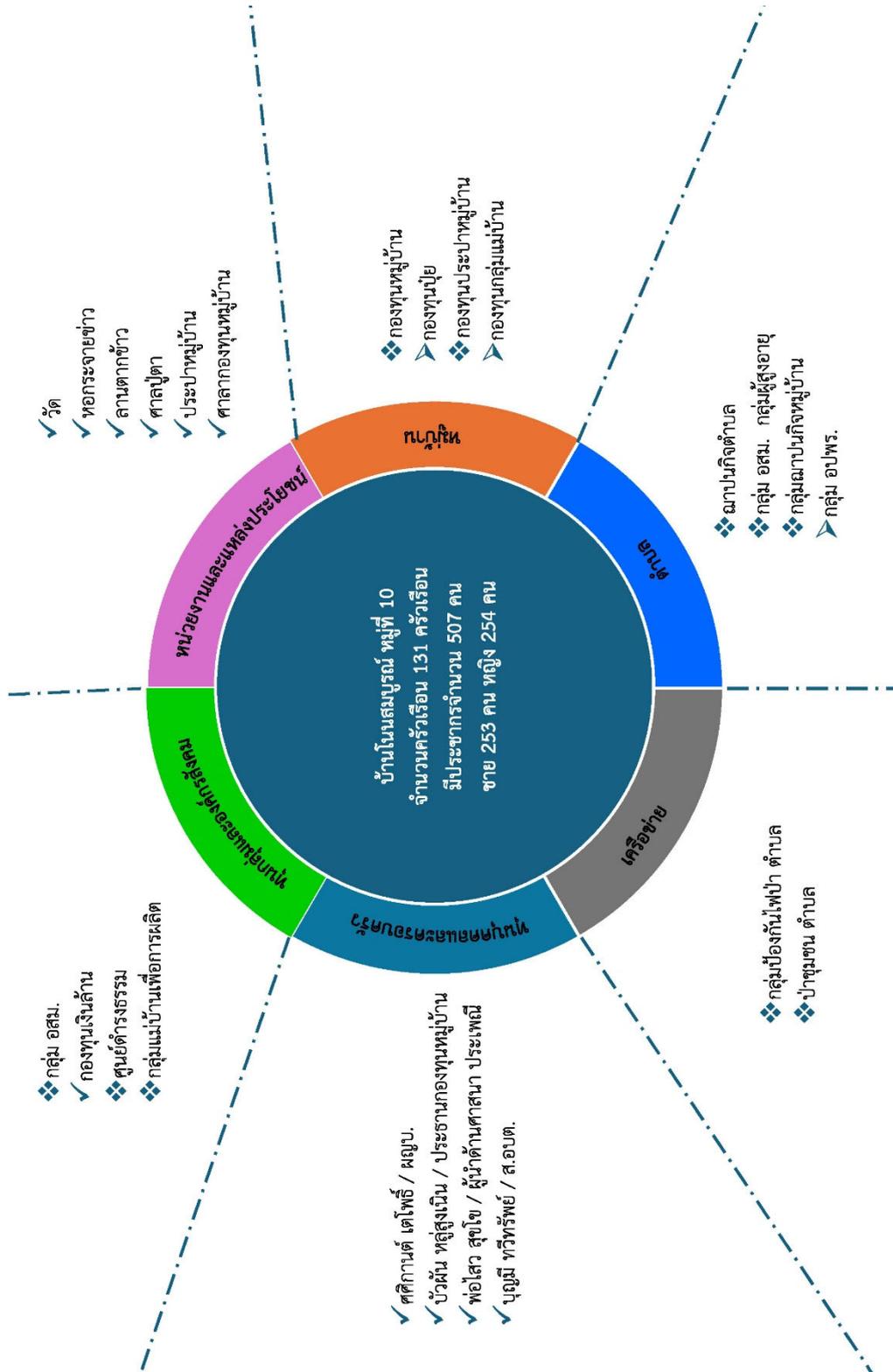
มีกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คอยดูแล ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ แก่คนในหมู่บ้าน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ และผู้ป่วยเรื้อรัง อีกทั้งให้ความรู้และเฝ้าระวังป้องกันโรคระบาดในหมู่บ้าน

5.5 ด้านการเมืองการปกครอง

การเมืองการปกครองของบ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ที่ 10 มีนางศศิกรานต์ เตโพธิ์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน และมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ดำเนินงานในหมู่บ้าน และเป็นแกนนำหลักของหมู่บ้านในการระดมความคิด วางแผนพัฒนาหมู่บ้าน รักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน สร้างความปรองดองภายในหมู่บ้าน



แผนภาพแสดงการจัดการตนเองของทางสังคม 6 ระดับ บ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ที่ 10



1) ข้อมูลทั่วไป บ้านปรางค์กู หมู่ที่ 11

(1) ประวัติความเป็นมา

บ้านปรางค์กู หมู่ที่ 11 เป็นส่วนหนึ่งของตำบลหนองขาม อำเภอกำแพงศรี จังหวัดชัยภูมิ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2540 โดยแยกออกมาจากบ้านหนองตานา หมู่ที่ 4 ซึ่งมีผู้ใหญ่บ้านมาแล้ว 3 ท่าน ได้แก่ คนแรก คือ พ่อถาวร ชินหนองทอน คนที่ 2 พ่อทองเม้ง กาชัย และคนปัจจุบัน นายมนตรี ชนะชัย

ปัจจุบันมีครัวเรือนทั้งสิ้น 135 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 443 คน (ข้อมูล ณ ตุลาคม พ.ศ. 2567) ในพื้นที่มี โบราณสถานปรางค์กู เป็นสถานที่เคารพศรัทธา ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในหมู่บ้าน และของตำบลหนองขาม

(2) ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านปรางค์กู มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การทำนา ลักษณะเป็นดินทราย มีลำห้วยยางไหลผ่าน พื้นที่ที่บ้านเรือนพักอาศัยอยู่จะเป็นที่สูง มีไร่นาอยู่ด้านหลังหมู่บ้าน โดยมีอาณาเขตการติดต่อดังนี้

ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ตำบลช่องสามหมอ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ บ้านหนองแห้ว หมู่ที่ 6
ทิศเหนือ	ติดต่อกับ บ้านหนองแห้ว หมู่ที่ 6
ทิศใต้	ติดต่อกับ บ้านหนองหนองตานา หมู่ที่ 4

มีถนนสาย อบจ. 3018 บ้านหนองมะเขือ-บ้านหนองข้างเอก ซึ่งเป็นถนนเส้นหลักที่ผ่านหมู่บ้าน ห่างจากตัวอำเภอกำแพงศรี ประมาณ 7 กิโลเมตร

ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้น มี 3 ฤดู คือฤดูฝน ฤดูร้อน และฤดูหนาว

(3) จำนวนประชากร การศึกษา และสุขภาพ

บ้านปรางค์กู มีครัวเรือนจำนวน 135 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 443 คน แบ่งเป็น เพศชาย 226 คน เพศหญิง 217 คน (ข้อมูลตามทะเบียนราษฎร)

ด้านการศึกษา ประชาชนส่วนใหญ่เข้ารับการศึกษาระดับประถมที่โรงเรียนบ้านหนองแห้ว-ปรางค์กู

ด้านสุขภาพ มีผู้สูงอายุ จำนวน 75 คน มีผู้พิการ จำนวน 25 ราย ผู้ป่วยจิตเวช จำนวน 5 ราย และมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่คอยดูแลจำนวน จำนวน 16 คน

(4) เศรษฐกิจชุมชน การประกอบอาชีพและรายได้

ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพทำนา และมีการทำไร่อ้อย ส่วนผักต่างๆ การเลี้ยงโคกระบือ ตามลำดับ รายได้เฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 60,000 บาทต่อปี

(5) ประเพณีวัฒนธรรม

บ้านปรางค์กู ประชากรส่วนใหญ่ถือศาสนาพุทธ มีประเพณีที่ปฏิบัติกันมา ได้แก่ งานบุญเข้าพรรษา บุญออกพรรษา ถวายเทียนพรรษา บุญกฐิน วันสงกรานต์ บุญผะเหวด ลอยกระทง เป็นต้น

(6) การเมืองการปกครอง

การเมืองการปกครองของบ้านปรางค์กู หมู่ 11 ใช้กลไก ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน ในการปกครอง นำโดยนายมนตรี ชนะชัย ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน รักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน คอยดูแลความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ประสานงานระหว่างหน่วยงานอื่นๆ รับเรื่องราวร้องทุกข์ โกล่เกลี่ยข้อพิพาทในหมู่บ้าน ร่วมกับนายวรชน นาชัยภูมิ และนางสาวรุ่งนภา นาคคำ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน 10 คน

ในหมู่บ้านมี นายวรชน นาชัยภูมิ และนางสาวรุ่งนภา นาคคำ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ดูแลเรื่องข้อมูลในหมู่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านมีการประสานการทำงานกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถอีกหลายท่าน ที่สร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน สร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนา ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมในการสร้างการมีส่วนร่วมระดมทรัพยากร ในการดำเนินงานต่างๆ ในหมู่บ้าน กำหนดข้อตกลงเป้าหมายร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์แบบแนวราบอันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในหมู่บ้าน

2) เส้นทางการพัฒนา บ้านปรางค์กู หมู่ที่ 11

- พ.ศ. 2540 ตั้งหมู่บ้านโดยแยกออกมาจากบ้านหนองตานา หมู่ที่ 4
- พ.ศ. 2553 จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)
- พ.ศ. 2553 จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)
- พ.ศ. 2555 ศูนย์ดำรงธรรม มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน
- พ.ศ. 2557 มีกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน

3) แผนที่หมู่บ้าน บ้านปรางค์กู หมู่ที่ 11



4) ทุนและศักยภาพของชุมชน

ตารางที่ 1 ทุนทางสังคม 6 ระดับ บ้านปรางค์หมู่ที่ 11

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์และงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม (ระบุนายละเอียด)
1.ระดับบุคคลและครอบครัว	
1) นายมนตรี ชนะชัย	ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน รักษาความสงบภายในหมู่บ้าน
2) นายวรชน นาชัยภูมิ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่รักษาความสงบภายในหมู่บ้าน
3) นางสาวรุ่งนภา นาคคำ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บริหารจัดการข้อมูลในหมู่บ้าน จิตอาสา อสม.
4) นางอมรรัตน์ เหล่าขุนคำ	แพทย์ประจำตำบล ประธาน อสม.
5) นายถนอม เทียมกินนารี	สารวัตรกำนัน
6) นางกองคิล แนวถาวร	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อสม.
7) นายสมนึก งามกระบวน	กรรมการหมู่บ้าน
8) นายจอน เหล่าขุนคำ	กรรมการหมู่บ้าน ประธานกองทุนเงินล้าน
9) นางสาวกร จันท์กุล	ผู้นำด้านบทบาทสตรี ประธานสตรีทอผ้า
10) นายถาวร ชินหนองทอน	ผู้นำด้านศาสนาประเพณีของหมู่บ้าน
11) นายเฉลิม เจริญยิ่ง	ผู้นำด้านผู้สูงอายุ
12) นายคุณ รอนศึก	ผู้นำด้านศาสนาประเพณีของหมู่บ้าน
2.กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน	
1) กลุ่ม อ.ส.ม.	เป็นกลุ่มดูแลผู้ป่วย ให้ความรู้ด้านสุขภาพกับคนในหมู่บ้าน และป้องกันโรคต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในหมู่บ้าน
2) กลุ่ม อปพร.	หน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย ในงานต่างๆ และช่วยเหลือกรณีภัยพิบัติต่างๆ
3) คณะกรรมการหมู่บ้าน	ดำเนินการกำหนดกติกาต่างๆ ของหมู่บ้าน วางแผน เตรียมการในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน
4) ศูนย์ดำรงธรรม	ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายในหมู่บ้าน รับเรื่องราวร้องทุกข์ ไม่ได้รับความเป็นธรรม
3.ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์	
3.1 หน่วยงาน	
1) โรงเรียนบ้านหนองแห้ว-ปรางค์หมู่	- เป็นสถานศึกษาระดับประถม ให้การศึกษาแก่นักเรียนในพื้นที่หมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 11 - เป็นแหล่งเรียนรู้ ของเยาวชนในหมู่บ้าน
2) วัดปรางค์หมู่	เป็นสถานที่ที่รวมจิตใจของคนในหมู่บ้าน ใช้ร่วมกับบ้านหนองตานา หมู่ 4
3.2 แหล่งประโยชน์	
1) หอกระจายข่าว	ใช้ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้คนในหมู่บ้านได้รับทราบ
2) ศาลาประชาชน	เป็นสถานที่ประชุม แสดงความคิดเห็น และจัดการมการต่างๆ ของหมู่บ้าน
3) ศาลปู่ตา	เป็นสถานที่เคารพ สักการะนับถือของคนในหมู่บ้าน
4) ประปาหมู่บ้าน	เป็นแหล่งน้ำอุปโภคของหมู่บ้านที่มีความสำคัญ

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิปัญญา กิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของ ทุนทางสังคม (ระบุรายละเอียด)
4. หมู่บ้านหรือชุมชน	
1) กองทุนเงินล้าน	เป็นแหล่งเงินทุน เงินลงทุนในการประกอบอาชีพ
2) กลุ่มสตรีทอผ้า	เป็นกลุ่มทอผ้าที่กระตือรือร้น พัฒนาฝีมือ และรายได้เสริมของประชาชนในพื้นที่
5. ระดับตำบล (ระบุชื่อหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง)	
1) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ หมู่บ้าน	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพ ร่วมกับหมู่ 4 หมู่ 5 และ หมู่ 6
6. ระดับเครือข่าย (ระบุชื่อเครือข่าย ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เกี่ยวข้อง)	
1) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ ธกส.	เป็นกองทุนระดับอำเภอ เพื่อช่วยเหลือในด้านการเงินสำหรับจัดงานศพสำหรับผู้ที่เป็นสมาชิก
2) สมาคมฌาปนกิจ อ.ส.ม. และ ผู้สูงอายุ	เป็นการจัดสวัสดิการให้กับ อ.ส.ม. ทั้งจังหวัด

5) การจัดการตนเองของหมู่บ้านในด้านต่างๆ ณ ปัจจุบัน

5.1 ด้านสังคม

(1) การช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ

บ้านปรางค์กู๋ หมู่ 11 มีการช่วยเหลือดูแล เกื้อกูลกัน ทั้งในระดับครัวเรือน เครือญาติ และหมู่บ้าน โดยใช้กฎกติกาข้อตกลงร่วมกัน มีการช่วยเหลือกันในการจัดกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือกลไก ในการช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ เช่น รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันสงกรานต์ มีการตั้งด่าน และจุดตรวจในช่วงเทศกาลต่างๆ มีการออกให้คำแนะนำ ให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีการตั้งกฎกติกาและข้อตกลงเพื่อบังคับใช้ร่วมกันภายในหมู่บ้าน เพื่อป้องกันเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของยาเสพติด เหตุการณ์ทะเลาะวิวาทต่างๆ

(2) การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

บ้านปรางค์กู๋ มีกลุ่มที่ดูแลภายในหมู่เมื่อเกิดภัยพิบัติ ได้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) และกลุ่ม อ.ส.ม. สำหรับดูแลเมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆ อย่างเช่น ในกรณี เมื่อช่วงปี พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมาระบาดโควิด -19 หมู่บ้านได้ร่วมมือร่วมใจกันพร้อมทั้งช่วยเหลือกัน ให้กับผู้ประสบภัยที่ติดเชื้อในการจัดหาสิ่งของอุปโภคบริโภค ให้กับครัวเรือนที่ติดเชื้อและที่กักตัว พร้อมทั้งสร้างขวัญกำลังใจซึ่งกันและกัน จนผ่านพ้นช่วงวิกฤตมาได้

อีกกรณีการเกิดภัยพิบัติวาตภัยพายุฤดูร้อน ที่จะเกิดขึ้นเป็นประจำในหน้าร้อนซึ่งสร้างความเสียหายแก่บ้านเรือน ทางหมู่บ้านก็ได้ช่วยเหลือในการซ่อมแซมบ้านเรือนจัดหาของใช้ที่จำเป็นแก่ผู้ประสบภัย โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้าน อปพร. และ อสม. เป็นกำลังหลักในการให้ความช่วยเหลือ

(3) การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

โดยเมื่อมีผู้ป่วยฉุกเฉิน หรือเหตุฉุกเฉิน อุบัติเหตุ ภัยพิบัติ เหตุอาชญากรรมต่างๆ ประชาชนในหมู่บ้านสามารถที่จะประสานงานให้การช่วยเหลือได้ทันถ่วงที โดยมีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน เป็นผู้ประสานงานหลักและจะดำเนินการช่วยเหลือเบื้องต้น ก่อนที่จะประสานไปยังหน่วยงานอื่นเพื่อขอรับความช่วยเหลือหากเกินกว่าที่จะดำเนินการได้

5.2 ด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจหลักของบ้านปรางค์กู๋ ส่วนมากรายได้มาจากประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกข้าว ปลูกอ้อย ส่วนหนึ่งทำอาชีพค้าขาย และรับจ้างทั่วไป เมื่อหมดหน้าทำนา มีกองทุนเงินล้าน เป็นแหล่งสนับสนุนเงินทุนแก่คนในหมู่บ้านในการประกอบอาชีพ

บ้านปรางค์กู๋ หมู่ 11 มีผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทในการร่วมตัวการส่งเสริมอาชีพนอกเหนือจากอาชีพหลัก และยังมีนายสาคร จันทร์กุล ที่มีบทบาทในการสร้างกองทุนบทบาทสตรี ที่เป็นการร่วมตัวของแม่บ้านในพื้นที่ เพื่อทำอาชีพเสริมสร้างเศรษฐกิจในชุมชน

5.3 ด้านสภาวะแวดล้อม

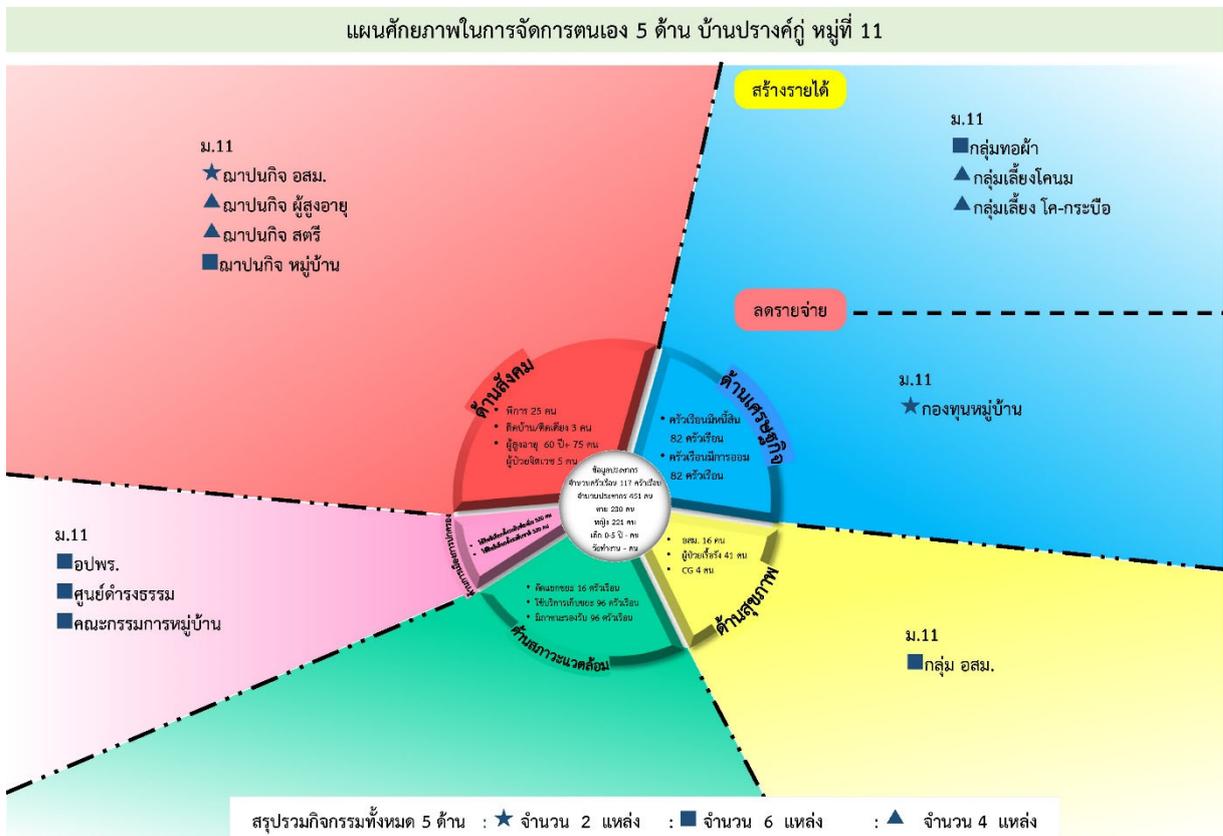
มีการบูรณาการร่วมกันในการป้องกันไฟฟ้า การเผาตอซังข้าว โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำหมู่บ้าน คอยทำหน้าที่ดูแลสอดส่องเฝ้าระวัง ประสานหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียงเพื่อเข้าช่วยระงับเหตุ และมีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี

5.4 ด้านสุขภาพ

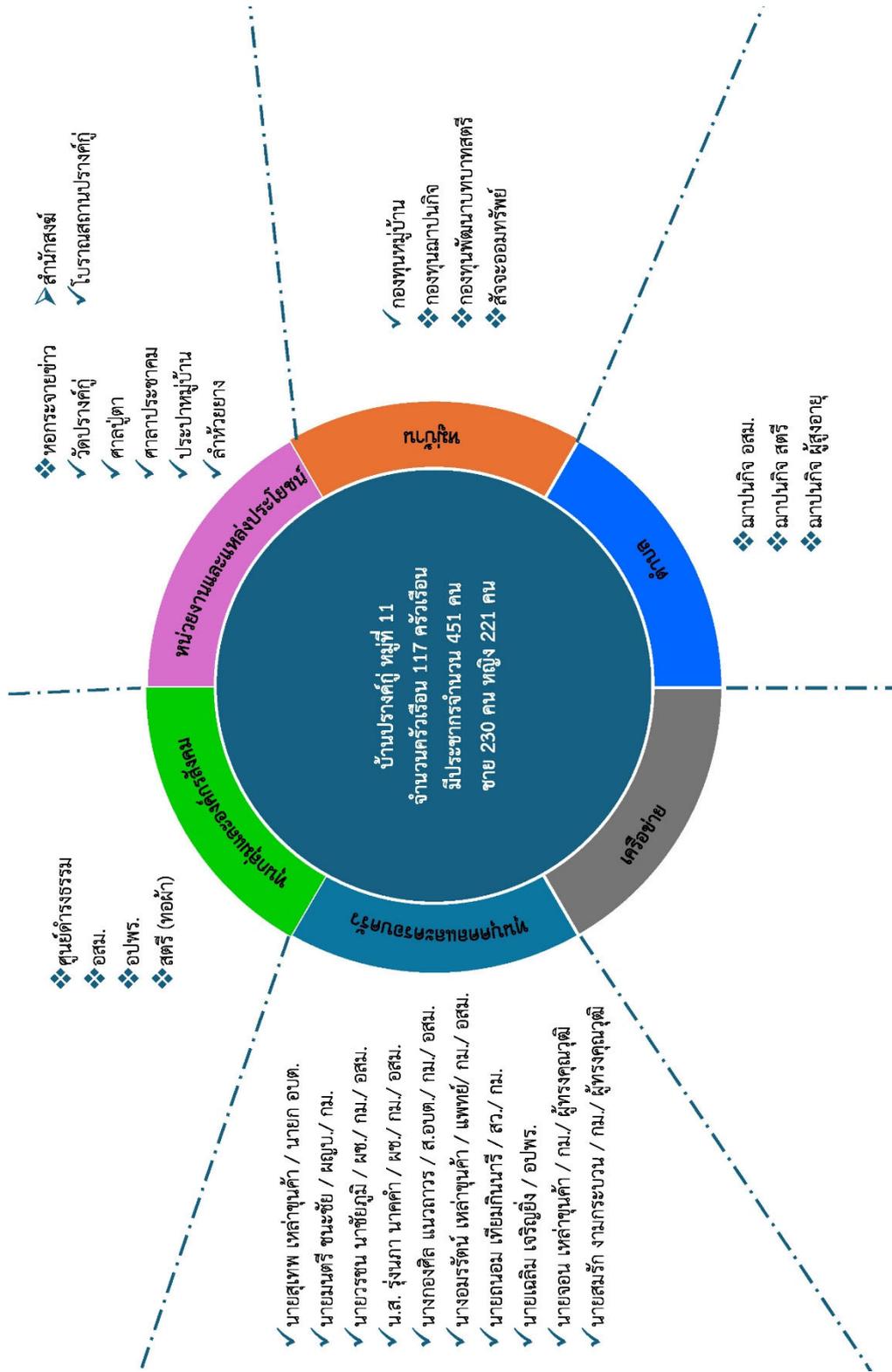
มีกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คอยดูแล ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ แก่คนในหมู่บ้าน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ และผู้ป่วยเรื้อรัง อีกทั้งให้ความรู้และเฝ้าระวังป้องกันโรคระบาดในหมู่บ้าน

5.5 ด้านการเมืองการปกครอง

การเมืองการปกครองของบ้านปรางค์กู๋ หมู่ที่ 11 มีนายมนตรี ชนะชัย เป็นผู้ใหญ่บ้าน และมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ดำเนินงานในหมู่บ้าน และเป็นแกนนำหลักของหมู่บ้านในการระดมความคิด วางแผน พัฒนาหมู่บ้าน รักษาความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน สร้างความปรองดองภายในหมู่บ้าน



แผนภาพแสดงการจัดการตนเองของชุมชนทางสังคม 6 ระดับ บ้านปรังก์ หมู่ที่ 11



1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ประวัติความเป็นมา

บ้านจ้วงาม หมู่ที่ 12 ต.หนองขาม บ้านจ้วงามได้แยกออกมาจากบ้านโนนจ้ว ม.1 เมื่อปี พ.ศ. 2542 จึงได้จัดตั้งเป็นหมู่บ้านจ้วงาม ม.12 ต.หนองขาม โดยการนำการปกครองของ นายบุญทัน ฤทธิ์โรสงค์ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก บ้านจ้วงาม มีจำนวนครัวเรือน 241 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 1,229 คน ชาย 613 คน หญิง 616 คน ผู้สูงอายุ 73 คน ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 27 คน บ้านจ้วงามมีพื้นที่ ทั้งหมด 5,542 ไร่ แบ่งเป็นที่ทำนาพื้นที่ ทำกินในด้านการเกษตร 3,065 ไร่ ที่สาธารณะประโยชน์ 82 ไร่ ที่อยู่อาศัย 58 ไร่ 2 งาน ที่ทำสวน 1,107 ไร่ ที่ว่างเปล่า 918 ไร่ ที่ปลูกไม้ยืนต้น 70 ไร่ รวมเป็น 5,300 ไร่

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านจ้วงาม มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบ และที่ราบเชิงเขา อยู่ห่างจากอำเภอแก้งคร้อ 15 กิโลเมตร ลักษณะดินร่วนปนทราย อากาศแบบร้อนชื้น ในฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวเย็นกว่าปกติ เนื่องจากมีพื้นที่ติดเทือกเขาภูแลนคา มีลำห้วยอย่างน้อยซึ่งมีต้นน้ำมาจากเทือกเขาภูแลนคาเป็นลำน้ำหลักในการทำการเกษตร

1.3 จำนวนประชากร การศึกษา และสุขภาพ

บ้านจ้วงาม มีครัวเรือน จำนวน 272 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 1,050 คน แบ่งเป็นเพศชายจำนวน 501 เพศหญิง จำนวน 579 คน (ข้อมูลจากทะเบียนราษฎร) ประชากรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษา ระดับอนุบาลที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านโนนจ้วงาม หมู่ที่ 12 ระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่เรียนที่โรงเรียนหนองขามวิทยา ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 สุขภาพพบว่าผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ย จำนวน 190 คน ผู้พิการ 104 คน

1.4 เศรษฐกิจชุมชน การประกอบอาชีพและรายได้

บ้านโนนจ้ว หมู่ที่ 12 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา คิดเป็นร้อยละ 49 และมีการทำไร่อ้อย 48 ไร่ร้อยละ 3 นั้นประกอบอาชีพค้าขาย เศรษฐกิจชุมชนเป็นแบบครัวเรือน มีการค้าขายในหมู่บ้านและต่างตำบล อำเภอ จังหวัด มีรายได้เฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ ประมาณ 60,000.-บาท/คน/ปี

1.5 ประเพณีวัฒนธรรม

ประเพณีวัฒนธรรมของ บ้านจ้วงาม หมู่ที่ 12 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีประเพณีทำบุญเข้าพรรษา ทำบุญออกพรรษา ถวายเทียนพรรษา บุญกฐิน บุญผะเหวด ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ตามความศรัทธาของประชาชนในหมู่บ้าน

1.6 การเมืองการปกครอง

การเมืองการปกครองของบ้านจ้วงาม หมู่ที่ 12 ใช้กลไกการปกครองที่สำคัญคือกลไกผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านในการปกครอง นำโดย นายนิรันดร์ แก้วศรีบุตร ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำชุมชน เป็นแกนนำในการจัดทำแผนชุมชน คอยดูแลความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการและชุมชน รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน แกนนำการมีส่วนร่วม รับเรื่องราวร้องทุกข์ ขอร้องเรียน โกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดในชุมชน ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 16 คน รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน แกนนำการมีส่วนร่วม เป็นผู้นำชุมชน เป็นแกนนำในการจัดทำแผนชุมชน คอยดูแลความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการและชุมชน รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน แกนนำการมีส่วนร่วม รับเรื่องราวร้องทุกข์ ขอร้องเรียน โกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดในชุมชน ซึ่งมีผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ช่วยกันสอดส่องดูแล รักษาความ

สงบเรียบร้อย ช่วยเหลือด้านสังคมจิตอาสา ประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลภายในชุมชน คนในชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ ปัญหาและความต้องการของชุมชนการสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้ได้การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองด้วยการสามารถทำเป็นและมี ความรู้สึกเป็นเจ้าของการสร้างการมีส่วนร่วมการระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุนการมีข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่สร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

2. เส้นทางการพัฒนาหมู่บ้านจัวงาม หมู่ที่ 12

ปี พ.ศ. 2542 แยกออกจากบ้านโนนจัว ม.1 ต.หนองขาม อ.แก้งคร้อ ผู้ใหญ่บ้านคนแรก นายบุญทัน ฤทธิ์ไธสงค์

ปี พ.ศ. 2552 เลือกลงตั้งผู้ใหญ่บ้าน นายสมชาย สาออน เป็นผู้ใหญ่บ้าน

ปี พ.ศ. 2552 นายสมชาย สาออน ได้รับเลือกเป็นกำนันตำบลหนองขาม

ปี พ.ศ. 2553 มีกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เป็นผู้ที่มิจิตอาสา มีหน้าที่ดูแลรักษาความสงบในหมู่บ้าน

ปี พ.ศ. 2553 มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เนื่องจากประชาชนอยู่ห่างไกลบริการทางการแพทย์และไม่ได้รับการรักษาทันทั่วทั้งที่ จึงมีนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่มุ่งเน้นการเข้าบริการสาธารณสุขและการเสริมสร้างสุขภาพของคนในชุมชน ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับการสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

ปี พ.ศ. 2554 มีกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ศพหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพ

ปี พ.ศ. 2555 ศูนย์ดำรงธรรม มีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

ปี พ.ศ. 2557 มีกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถ จัดระบบเงินกองทุน เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก เกิดศักยภาพความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มทอผ้า กลุ่มทอเสื่ออก กลุ่มจักสาน กลุ่มสัมมาชีพ เพื่อส่งเสริมสร้างงานสร้างอาชีพให้กับคนในหมู่บ้าน

ปี พ.ศ. 2557 จัดตั้งกลุ่มชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) มีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องถิ่น

ปี พ.ศ. 2564 เลือกลงตั้งผู้ใหญ่บ้าน นายนิรันดร์ แก้วศรีบุตร ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน

3) แผนที่หมู่บ้าน บ้านจิ้งจาม หมู่ที่ 12



4) ทุนและศักยภาพของชุมชน

ตารางที่ 1 ทุนทางสังคม 6 ระดับ บ้านจิ้งจาม หมู่ที่ 12

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประจักษ์กรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม (ระบุนรายละเอียด)
1.ระดับบุคคลและครอบครัว	
1) นายนิรันดร์ แก้วศรีบุตร	ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน รักษาความสงบในหมู่บ้าน แคนนำ การมีส่วนร่วมในหมู่บ้าน
2) นายบุญทัน ฤทธิไทยสงค์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านดูแลเรื่องข้อมูลในหมู่บ้านและเป็นปราชญ์หมู่บ้าน
3) นายปัญญา แก้วศรีบุตร	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝากปกครองดูแลเรื่องข้อมูลในหมู่บ้าน และจิตอาสาช่วยเหลือสังคม
4) นายธีรวัฒน์ โพธิ์ชัย	ผู้ช่วยฝ่ายรักษาความสงบในหมู่บ้าน ดูแลเรื่องข้อมูลในหมู่บ้าน จิตอาสาช่วยเหลือสังคม
5) น.ส.จันฉาย สอนทวย	ประธาน อสม. ดูแลสุขภาพของคนในชุมชน ประสานงานกับหน่วยงานรักษาพยาบาลเพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านได้เข้าถึงการรักษา
6) นายกิติ บัวดอก	ปราชญ์ชาวบ้านเชี่ยวชาญด้านการปลูกพืชสมุนไพร
7) นายสมศักดิ์ พานอัน	ส.อบต.บ้านจิ้งจาม และเป็นผู้ชำนาญการเขียนรายงานต่างๆ รับเขียนงานป้ายโครงการ
8) นางจำเนียร กล้าสงคราม	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าของบ้านสวนแนวเดียวกัน เพื่อการรับมือโลกร้อนโลกรวน
2.กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน	
ไม่มี	

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประเพณีกิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม (ระบุนายละเอียด)
3.ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์	
3.1 หน่วยงาน	
1) โรงเรียนบ้านโนนจี้งาม	เป็นสถานศึกษาให้กับบุตรหลานในชุมชน ทั้ง ม.1 และ ม.12 เปิดการสอนตั้งแต่อนุบาล - มัธยมศึกษาตอนต้น พัฒนาศักยภาพตามหลักสูตร ตัวชี้วัดของหลักสูตรของสถานศึกษาและยังเป็นแหล่งเรียนรู้ของโครงการอาหารกลางวันเศรษฐกิจพอเพียง สอนให้นักเรียนรู้จักการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์
2) วัดจันทะรังษี	เป็นสถานที่ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน ทั้งผู้สูงอายุได้มาพบปะพูดคุย เยาวชนได้มีกิจกรรมร่วมกันทำในช่วงเวลาปิดภาคฤดูร้อน และยังเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนอีกด้วย
3) สถานปฏิบัติธรรมฉิมพินาราม	เป็นสถานที่ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน ทั้งผู้สูงอายุได้มาพบปะพูดคุย เยาวชนได้มีกิจกรรมร่วมกันทำในช่วงเวลาปิดภาคฤดูร้อน และยังเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนอีกด้วย
4) ศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล (ศกร.)	เป็นสถานที่ถ่ายทอดความรู้ การศึกษาตามอัธยาศัย ให้กับบุคคลที่ขาดโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ
5) ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม	หน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความสะอาดสร้างและบำรุงถนนและดับเพลิงและกักจัดการศึกษาให้บริการสาธารณสุขสังคมสงเคราะห์และรักษาวัฒนธรรมอันดีในท้องถิ่นนอกจากนี้ยังอาจจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอื่นๆ
3.2 แหล่งประโยชน์	
1) ศาลาประชาคม	เป็นสถานที่ใช้ประชุม และจัดกิจกรรมประเพณีของหมู่บ้าน
2) หนองประมง	เป็นแหล่งกักเก็บน้ำสำหรับใช้อุปโภคในชุมชน
3) ประปาหมู่บ้าน	เพื่อให้คนในชุมชนมีน้ำใช้ในครัวเรือนอย่างเพียงพอ
4) ศาลปู่ด่างยาดิ	เป็นสถานที่สักการบูชาและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน
5) ป่าชุมชน	เป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติให้กับคนในชุมชน เป็นแหล่งผลิตออกซิเจน
6) หอกระจายข่าว	เป็นแหล่งประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ ให้คนในชุมชนได้ทราบ
7) โดมกลางบ้าน	เป็นจุดรวมพลของคนในชุมชน ในการทำกิจกรรมต่างๆรวมทั้งเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน
4. หมู่บ้านหรือชุมชน	
1) กลุ่มกองทุนเงินล้าน	จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกในกลุ่ม
2) กลุ่มประมง	เป็นการอนุรักษ์สัตว์น้ำในชุมชน และช่วยสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกในกลุ่ม มีความรู้เพิ่มขึ้นในการเพาะเลี้ยงปลาที่เหมาะสมกับพื้นที่
3) กลุ่มกองทุนปุ๋ย	เป็นกองทุนที่รัฐบาลจัดสรรงบประมาณ ให้ดำเนินการผลิตปุ๋ยไว้ใช้ในหมู่บ้านเพื่อเป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือนโดยการผลิตและจำหน่ายให้กับชุมชนในราคาถูกกว่าท้องตลาด และทำให้เกษตรกรมีรายได้
5. ระดับตำบล (ระบุนชื่อหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง)	
1) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์หมู่บ้าน	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพ หมู่ 1 และหมู่ 12

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประเพณีกิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม (ระบุรายละเอียด)
6. ระดับเครือข่าย (ระบุชื่อเครือข่าย ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เกี่ยวข้อง)	
1) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์สตรี	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ
2) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ ธกส.	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ
3) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ สหกรณ์แก้งคร้อ	เพื่อช่วยเหลือในด้านเงินสำหรับจัดงานศพผู้ที่เป็นสมาชิกทั้งอำเภอ
๔) สมาคมฌาปนกิจ อ.ส.ม. และผู้สูงอายุ	เป็นการจัดสวัสดิการให้กับ อ.ส.ม. ทั้งจังหวัด

5) การจัดการตนเองหมู่บ้าน

จากการวิเคราะห์ทุนทางสังคม 6 ระดับจำแนกตามศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสภาวะแวดล้อม, ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง พบว่า

5.1) ด้านสังคม

ศักยภาพชุมชนด้านสังคมของบ้านจิ้งจก หมู่ที่ 12 ปรากฏในรูปแบบการช่วยเหลือดูแลกันของประชาชนในพื้นที่ที่เกิดขึ้นหลายลักษณะทั้งในภาวะปกติ ภาวะพิบัติภัย และภาวะฉุกเฉิน ดังนี้

1.1 การช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ

การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามปกติ บ้านโนนจิ้ง หมู่ 12 จะช่วยเหลือ ดูแลกันแบบเกื้อกูลกันทั้งในระดับครัวเรือน เครือญาติ หมู่บ้าน ทั้งนี้ใช้กฎ กติกา ข้อตกลงของหมู่บ้านรวมถึงข้อกฎหมาย กิจกรรมทางศาสนาและประเพณีเป็นแนวทางในการช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ เช่น การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันช่วงเทศกาลสงกรานต์และมีของชำร่วยไปฝากสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้สูงอายุ ดูแลป้องกันเหตุอาชญากรรมและการทะเลาะวิวาทภายในหมู่บ้าน การออกให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ในดูแลผู้ป่วยและผู้สูงอายุ ให้กับญาติและผู้ป่วยของกลุ่ม อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การตั้งกฎ กติกา และข้อตกลงเพื่อบังคับใช้ร่วมกันภายในหมู่บ้านเพื่อป้องกันเหตุการณ์ ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องยาเสพติด เรื่องเหตุรำคาญต่างๆ มีแหล่งประโยชน์ที่สำคัญกับคนในชุมชน ประปาหมู่บ้าน เพื่อใช้อุปโภคดูแลโดยคณะกรรมการประปาหมู่บ้านไม่ให้พื้นที่ต้องเดือดร้อน สถาปัตยกรรมนิมิตพิวนาราม เป็นแหล่งรวมจิตใจของชุมชน จัดกิจกรรมสำคัญทางศาสนา ประเพณีต่างๆ ป่าชุมชนบ้านจิ้งจก เป็นแหล่งให้ประชาชนได้พักผ่อนความร่มเย็นและช่วยอาหารสร้างรายได้ให้กับประชาชนอีกด้วย

1.2 การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ ส่วนให้ภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้นในชุมชนบ้านจิ้งจก หมู่ที่ 12 ลักษณะภัยพิบัติที่เกิด เช่น ภัยพิบัติจากโรคระบาดจากเชื้อไวรัสโควิด 19 เมื่อปี พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมา ผู้นำและประชาชนช่วยกันดูแล และปฏิบัติตามมาตรการที่ทางหน่วยงานภาครัฐกำหนด พร้อมทั้งมีการช่วยเหลือกันโดยการบริจาคสิ่งของ อุปกรณ์ บริโภค ให้กับครอบครัวที่มีการกักตัว เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจและลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การระบาดของโรคไข้เลือดออก มีการดูแล ออกให้ความรู้ และทำความเข้าใจกับชุมชน โดยกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ทำการกิจกรรมตรวจลูกน้ำยุงลาย การหยอดทรายอะเบท การพ่นหมอกควันพ่นสเปรย์กำจัดยุง การออกให้ความรู้ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

จัดให้มีคณะกรรมการหมู่บ้าน, สมาชิก อบพร.และคนในชุมชน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัย อาสาสมัคร ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในเหตุต่างๆ ตั้งแต่การขนย้ายทรัพย์สินในช่วงภัยพิบัติ การซ่อมแซมบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายหลังภัยพิบัติ การนำสิ่งของ เครื่องใช้ อาหาร ยา รักษาโรค ให้ครอบครัวที่ประสบภัยซึ่งที่ผ่านมาได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจาก หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและมือสม. ทำการเยี่ยมบ้านและดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ คนพิการ และทำการถ่ายทอดความรู้แก่ญาติ ผู้ป่วย และตัวผู้ป่วย ร่วมกับ รพ.สต.โนนจิ้ง และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม

1.3 การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

ในกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉิน หรือเหตุฉุกเฉิน เรื่องสุขภาพ การอุบัติเหตุ จุดเสี่ยง จุดอันตราย ไฟไหม้ ไฟฟ้าดับ เหตุอาชญากรรม ต่างๆ ประชาชนในหมู่บ้านสามารถประสานงาน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน หรือทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม รวมสามารถประสานเพื่อความช่วยเหลือจาก รพสต. โนนงิ้ว ติดต่อด่วนสายตรง 1669 แจ้งเหตุฉุกเฉิน รพ.แก้งคร้อ

5.2) ด้านเศรษฐกิจ

บริหารจัดการผู้นำฝ่ายปกครอง ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้านที่มีบทบาทในด้านเศรษฐกิจแล้ว มีสวัสดิการของกลุ่มตามที่สมาชิกตกลงร่วมกัน เช่นกลุ่มกองทุนเงินล้าน กลุ่มสตรี กองทุนปุ๋ย กลุ่มประมง ซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อเป็นทุน การมีข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

5.3) ด้านสถานะแวดล้อม

ในส่วนของด้านสถานะแวดล้อมนั้นเป็นการบูรณาการร่วมกัน โดยมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั้ง 13 หมู่บ้าน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม เทศบาลธาตุทอง อาสาสมัครป้องกันไฟป่าตำบลหนองขาม รวมกันเฝ้าระวัง ป้องกัน รักษา พื้นที่ป่าชุมชน

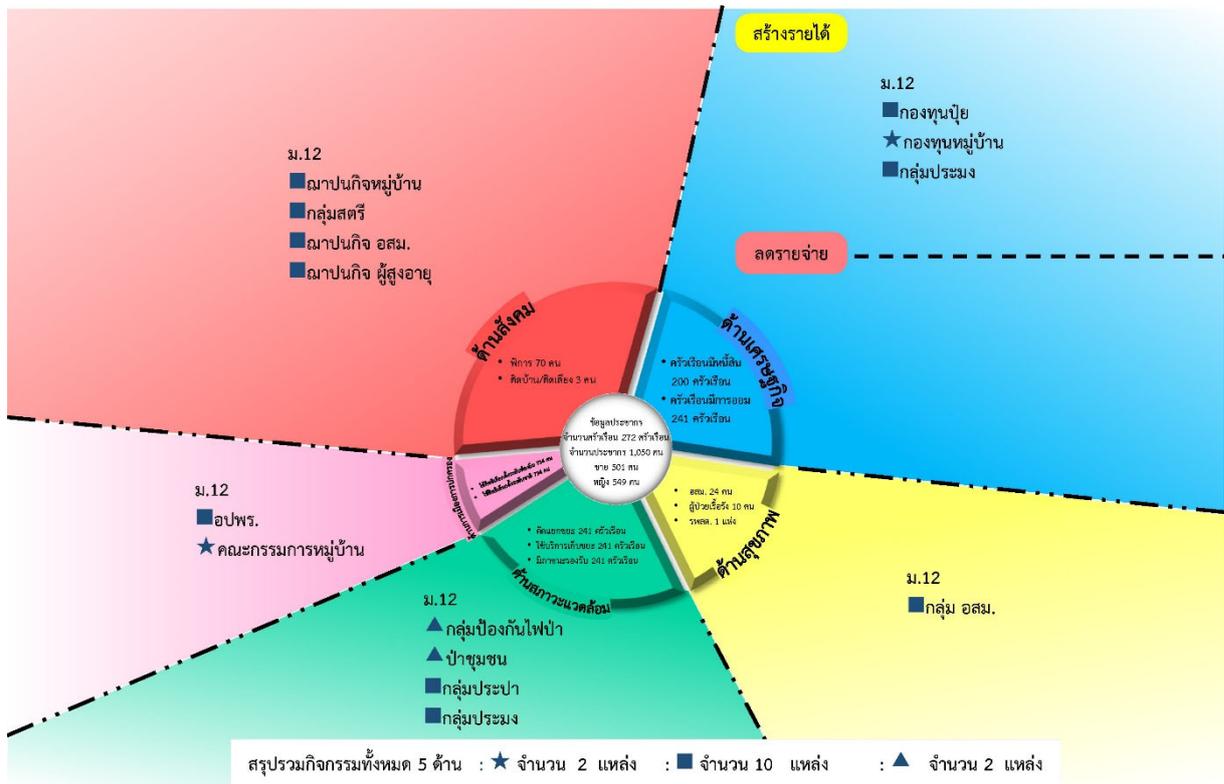
5.4) ด้านสุขภาพ

ด้านสุขภาพมี นางสาวจันฉาย สอยทุย ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พร้อมทีมงานอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) จำนวน 24 คน เป็นผู้ดำเนินการด้านสุขภาพของชุมชนจึงวาง หมู่ที่ 12 ช่วยกันดำเนินงานเกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเป็นแกนนำจัดทำแผนสุขภาพตำบล ส่งเสริม พื้นที่ ป้องกันรักษา ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยระยะสุดท้าย ผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้ป่วยระยะสุดท้าย สุขภาพของประชาชนในเขตพื้นที่ เป็นแกนนำรณรงค์เรื่องสุขภาพหลายกิจกรรมในพื้นที่ตำบลหนองขาม มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพในระดับพื้นที่ตำบลหนองขาม ซึ่งมีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชนการสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้ได้การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองด้วยการสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการสร้างการมีส่วนร่วม การระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุนการมีข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

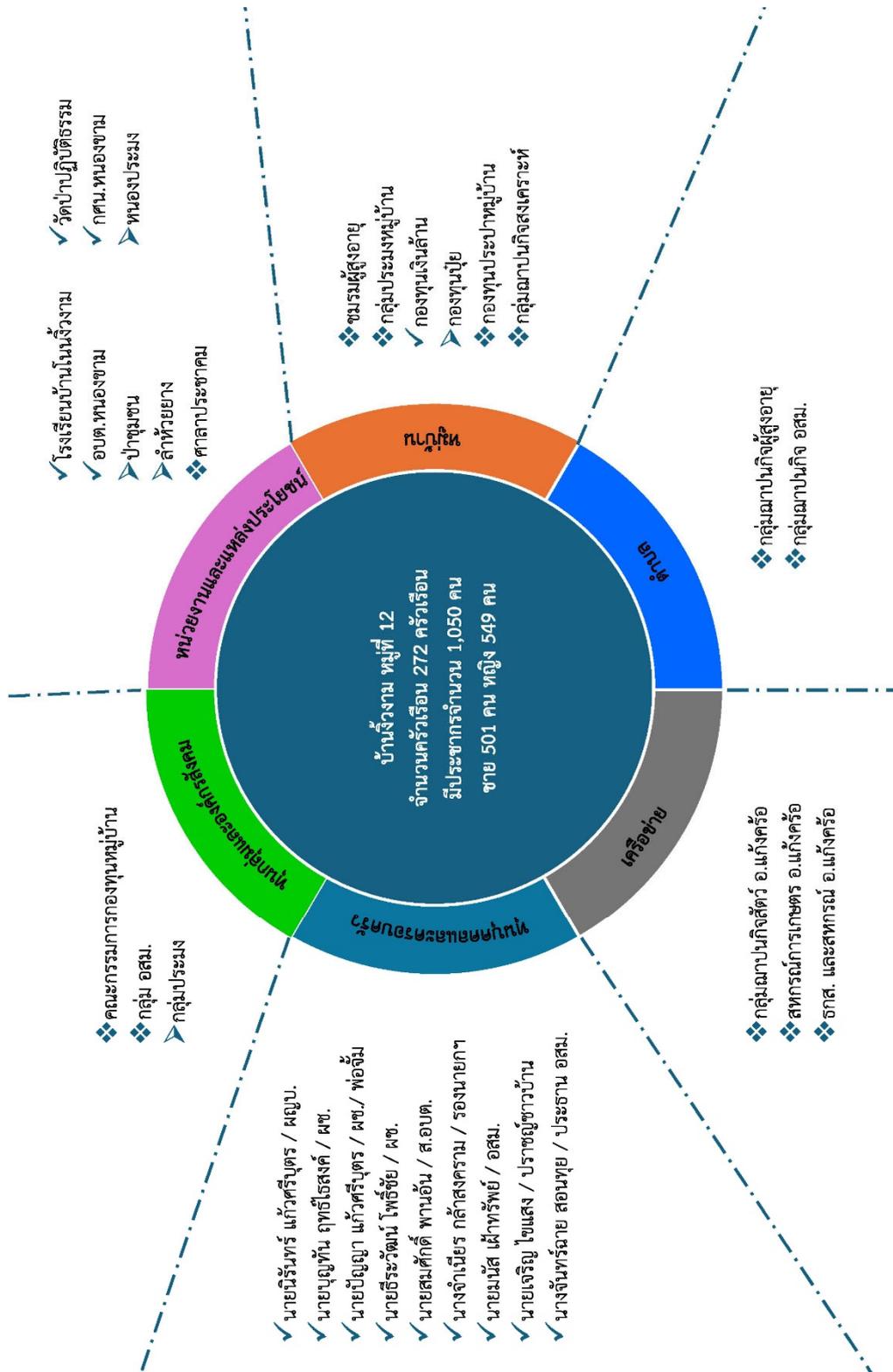
5.5) ด้านการเมืองการปกครอง

ด้านการเมืองการปกครอง มี นายนิรันดร์ แก้งศิริบุตร ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่ ดำเนินงานในชุมชน เป็นแกนนำในหมู่บ้านและระดมความคิดในการวางแผนพัฒนาชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่ให้ดีขึ้นมีบทบาทในการดูแลประชาชนทุกคนในหมู่บ้าน และให้คำปรึกษาทุกเรื่องรวมถึงการรักษาความสงบในหมู่บ้าน มีนายสมศักดิ์ พานอัน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม เป็นตัวแทนในการนำเสนอแนะความต้องการของชุมชน จัดทำแผนเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม มีความสอดคล้อง กับ 7 คุณลักษณะการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการของชุมชนการสร้างกลไกผลักดันทุกระดับโดยหาเจ้าภาพเข้ามาช่วยจัดการในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้ได้การสร้างคนให้ต้องจัดการตนเองด้วยการสามารถทำเป็นและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการสร้างการมีส่วนร่วมการระดมเงินและทรัพยากรเพื่อเป็นทุนการมีข้อตกลงเป้าหมายเพื่อสร้างความยั่งยืน และสร้างความสัมพันธ์แนวราบ อันเกิดจากการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในชุมชนและการจัดการความร่วมมือระหว่างองค์กร หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

แผนศักยภาพในการจัดการตนเอง 5 ด้าน บ้านวังงาม หมู่ที่ 12



แผนภาพแสดงการจัดกาตรตนเองของทุนทางสังคม 6 ระดับ บ้านจัวงม หมู่ที่ 12



1) ข้อมูลทั่วไป บ้านหนองมะเขือใหม่ หมู่ที่ 13

(1) ประวัติความเป็นมา

มีประวัติความเป็นมาจากการบอกเล่าว่าเดิมบ้านหนองมะเขือใหม่ หมู่ที่ 13 รวมอยู่กับบ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5 และการมาตั้ง หมู่บ้านอยู่ ณ บริเวณบ้านหนองมะเขือใหม่ปัจจุบันนั้น เดิมบรรพบุรุษเป็นคนพื้นเพ จังหวัดมหาสารคาม ได้มาตั้งรกรากอาศัยทำมาหากินอยู่บริเวณใกล้หนองน้ำแห่งนี้ ซึ่งมีต้นมะเขืออยู่มาก และที่ตั้งนั้นเป็นบ้านหนองมะเขือ หมู่ที่ 5

ต่อมาได้มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับความเจริญทางด้านคมนาคม เส้นทางในการสัญจรมีความสะดวกมากขึ้น บ้านหนองมะเขือจึงกลายเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ ทำให้การปกครองของผู้นำหมู่บ้านยังไม่ครอบคลุม จึงได้ขอแยกเป็นบ้านหนองมะเขือใหม่ หมู่ที่ 13 เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2545 โดยมีผู้ใหญ่บ้าน คนแรกคือ นายสมศรี ลุนบง และผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือ นายไพฑูรย์ ยาน้อย

(2) ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านหนองมะเขือใหม่ หมู่ที่ 13 ตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันตกของที่ว่าการอำเภอแก้งคร้อ และทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ของศาลากลางจังหวัดชัยภูมิ และห่างจากจังหวัดชัยภูมิ ประมาณ 50 กิโลเมตร และการเดินทางจากที่ว่าการอำเภอแก้งคร้อ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 ไปทางทิศเหนือ ถึงทางแยกไปตำบลท่ามะไฟหวานเลี้ยวซ้ายตามถนนถึงแยกบ้านหนองมะเขือใหม่ ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร

(3) จำนวนประชากร การศึกษา และสุขภาพ

ประชากร บ้านหนองมะเขือใหม่ ตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ

มีจำนวนครัวเรือน 207 ครัวเรือน

- ประชากร 592 คน ชาย 290 คน หญิง 302 คน

(4) เศรษฐกิจชุมชน การประกอบอาชีพและรายได้

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกรรม (ทำนา, ทำไร่, เลี้ยงสัตว์) จำนวน 140 ครัวเรือน อาชีพรองคือ รับจ้างทั่วไป อัตราค่าจ้างแรงงานใน หมู่บ้าน 250.- บาท/วัน

รายได้เฉลี่ยของประชากร (ตามเกณฑ์ จปท ปี 2566) 48,337.80

พื้นที่หมู่บ้านทั้งหมดจำนวน 1,635 ไร่ แยกเป็น

พื้นที่ทำนา/ทำสวน/ทำไร่	จำนวน 1,213 ไร่
ที่อยู่อาศัย	จำนวน 51 ไร่
พื้นที่ว่าง	จำนวน 36 ไร่
พื้นที่อื่น ๆ (สาธารณประโยชน์)	จำนวน 38 ไร่

(5) ประเพณีวัฒนธรรม

ประเพณีวัฒนธรรม บ้านหนองมะเขือใหม่ หมู่ที่ 13 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและอื่น ๆ ตามความศรัทธาของประชาชน ในหมู่บ้าน ตามช่วงเดือน

เดือนมกราคม เทศกาลส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่

เดือนกุมภาพันธ์	บุญปฏิบัติธรรม
เดือนเมษายน	ประเพณีสงกรานต์
เดือนพฤษภาคม	บุญเบิกบ้าน
เดือนกรกฎาคม	บุญเข้าพรรษา
เดือนสิงหาคม	บุญทอดเทียน, บุญข้าวประดับดิน
เดือนกันยายน	บุญข้าวสาก
เดือนตุลาคม	บุญออกพรรษา
เดือนพฤศจิกายน	บุญกฐิน, บุญลอยกระทง

(6) การเมืองการปกครอง

การเมืองการปกครองบ้านหนองมะเขือใหม่ หมู่ที่ 13 ใช้กลไกการปกครองที่สำคัญ คือกลไกผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านในการปกครอง นำโดย นายไพฑูรย์ ยาน้อย ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 เป็นแกนนำในการจัดแผนชุมชน คอยดูแลความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานราชการและชุมชน รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน รับเรื่องราวร้องทุกข์ ร้องเรียนไกล่เกลี่ย ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนร่วมกับคณะกรรมการในหมู่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านช่วยเหลือด้านสังคมจิตอาสา ประชาสัมพันธ์ข้อมูลภายในชุมชน ให้คนในชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกิดประโยชน์แก่ชุมชน

2) เส้นทางพัฒนา บ้านหนองมะเขือใหม่ หมู่ที่ 13

เส้นทางพัฒนาหมู่บ้าน บ้านหนองมะเขือใหม่ หมู่ที่ 13

“เร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน สู่ความเข้มแข็ง ใส่ใจสิ่งแวดล้อมสืบสวนประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น”

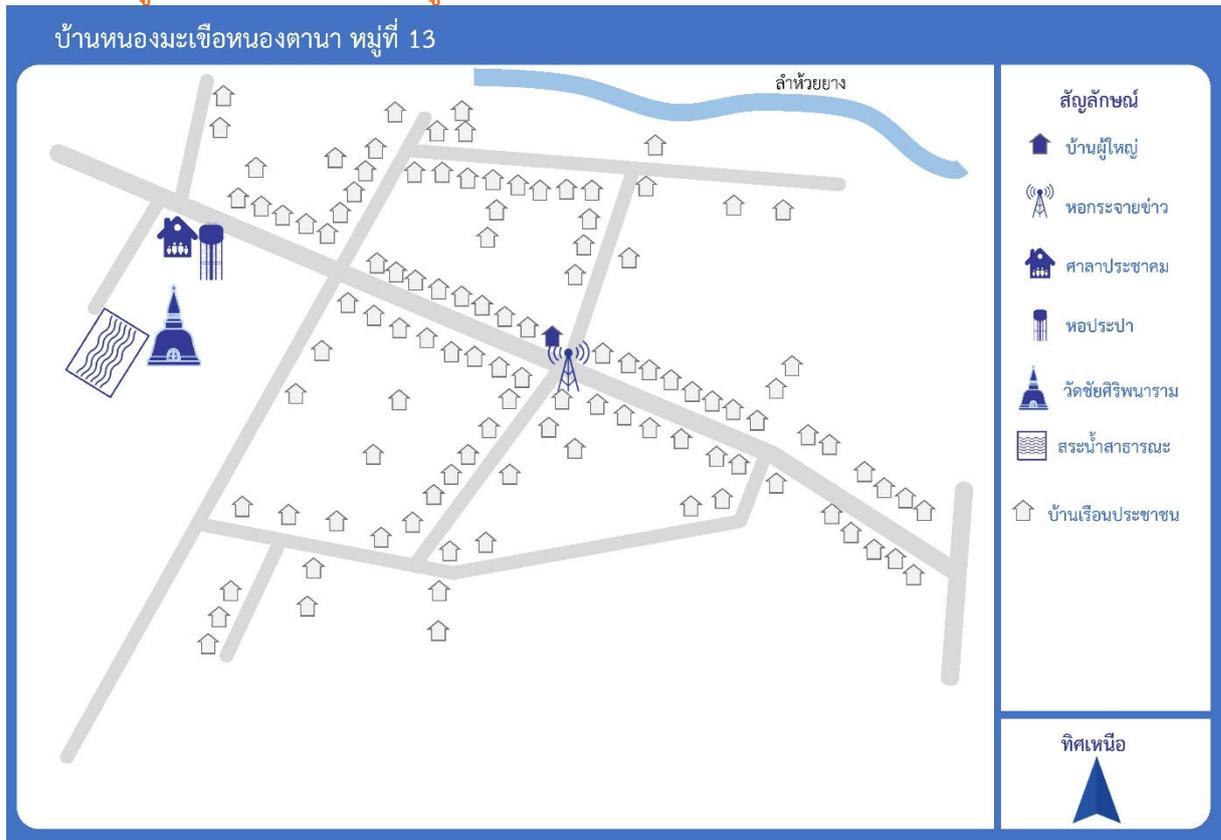
สิ่งที่ชุมชนต้องร่วมมือกันทำเพื่อให้หมู่บ้านเป็นไปตามที่มุ่งหวัง

1. ปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตรและปรับปรุงถนนเข้าพื้นที่เกษตร
2. พัฒนาจิตใจคนให้เป็นคนดี มีวินัย เคารพกฎกติกาของสังคมมีคุณธรรม จริยธรรม
3. จัดกิจกรรมรณรงค์ปลูกต้นไม้ และการจัดทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชน มีส่วนร่วม
4. จัดภูมิทัศน์ ชุมชนให้น่าอยู่อาศัยสวยงามยั่งยืน
5. จัดการส่งเสริมการประกอบอาชีพเกษตรกรอินทรีย์ และชีวภาพเพื่อลดต้นทุนและสร้างรายได้
6. ดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกาย การบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย
7. มุ่งมั่น ส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพมาตรฐาน การจัดกิจกรรมตาม

ขนบธรรมเนียมประเพณี

8. ส่งเสริมการสร้างสังคมให้มีความสามัคคี มีจิตอาสาพัฒนาชุมชนด้วยใจ เสียสละ อุทิศเพื่อผลประโยชน์ชุมชน

3) แผนที่หมู่บ้านหนองมะเขือใหม่ หมู่ที่ 13



4) ทุนและศักยภาพของชุมชน

ตารางที่ 1 ทุนทางสังคม 6 ระดับ บ้านหนองมะเขือใหม่ หมู่ที่ 13

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประเพณีกิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม (ระบุนรายละเอียด)
1. ระดับบุคคลและครอบครัว	
1) นายไพฑูรย์ ยาน้อย	ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้รักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านแกนนำการมีส่วนร่วม
2) นายศักดิ์นา หอมทอง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ดูแลเรื่องข้อมูลในหมู่บ้าน, จัดอาสาช่วยเหลือสังคม
3) นางสาวสุกัญญา เต๋อดิน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ดูแลเรื่องข้อมูลในหมู่บ้าน, จัดอาสาช่วยเหลือสังคม
4) นางลานดร มงฤทธิ์	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
5) นางบุญเยี่ยม ปราบพาลา	ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน
6) นายสมศรี ลุนบง	พิธีการ, พิธีศาสนา, จักรสาน
7) นายแผน หนันทุม	พิธีกรรม, พิธีการดนตรี, พื้นเมือง
8) นายเจียม กุดคำ	หมอทำขวัญ
9) นายเพชร บุญโส	หัตถกรรม, จักรสาน
10) นางสาวบุตตี แนวน้อย	ด้านการทอผ้า
2. กลุ่มทางสังคม องค์กรชุมชน	
1) กลุ่มทำข้าวโป่ง	- เป็นต้นทุนในการลงทุนหมุนเวียน

ทุนทางสังคม	ความเชี่ยวชาญ ภูมิประเพณีกิจกรรมและงานเด่น หรือเรื่องเด่นของทุนทางสังคม (ระบุนายละเอียด)
3. ระดับหน่วยงานและแหล่งประโยชน์	
3.1 หน่วยงาน	
1) วัดชัยศิริพระนาราม	- แหล่งรวมจิตใจของชุมชน ของชาวบ้านหนองมะเขือใหม่ หมู่ที่ 13 และบ้านหนองมะเขือหมู่ที่ 5
3.2 แหล่งประโยชน์	
1) ศาลาประชาคม	- สถานที่ใช้ประชุมและจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของชุมชน
2) หอกระจายข่าว	- ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ประกาศเตือนภัยต่าง ๆ
3) หอประปา	- เพื่อการอุปโภค บริโภคในชุมชน
4) ลานตากข้าว	- สถานที่สำหรับตากข้าวในฤดูการเก็บเกี่ยว
5) ลำห้วย	- สถานที่ใช้เพื่อการเกษตร และเป็นแหล่งน้ำของสัตว์เลี้ยง เช่น โค กระบือ
4. หมู่บ้านหรือชุมชน	
1) กลุ่มน้ำดื่มประชารัฐ	การผลิตน้ำดื่มสะอาดในรูปแบบของ โรงงานน้ำดื่มขนาดเล็ก เพื่อให้มีน้ำดื่มที่สะอาดบรรจขวด ให้คนในชุมชนซื้อน้ำดื่มได้ในราคาถูก เป็นระบบหยอดเหรียญ
2) กองทุนเงินล้าน	เป็นแหล่งกองทุนเพื่อให้สมาชิกนำไปในการประกอบอาชีพและการค้าขาย
3) กองทุนแม่ของแผ่นดิน	กองทุนเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาเสพติด
4) วิสาหกิจงานแปงใหญ่	โครงการจัดตั้งซื้อเครื่องมือ การเกษตรมาใช้ในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มลดต้นทุนในการผลิตและเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกในกลุ่ม
5. ระดับตำบล (ระบุชื่อหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้อง)	
-ไม่มี-	
6. ระดับเครือข่าย (ระบุชื่อเครือข่าย ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เกี่ยวข้อง)	
-ไม่มี-	

5) การจัดการตนเองของหมู่บ้านในด้านต่างๆ ณ ปัจจุบัน

5.1) ด้านสังคม

จากการวิเคราะห์ทุนทางสังคม 6 ระดับจำแนกตามศักยภาพ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม, ด้านเศรษฐกิจ, ด้านสภาวะแวดล้อม, ด้านสุขภาพ และด้านการเมืองการปกครอง พบว่า

1.1 การช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ

ดูแลกันแบบเกื้อกูลกัน ทั้งในระดับครัวเรือน เครือญาติ หมู่บ้าน โดยใช้กฎกติกา ข้อตกลงของหมู่บ้าน รวมถึงข้อกฎหมาย กิจกรรมทางศาสนาและประเพณีเป็นแนวทางในการช่วยเหลือดูแลกันในยามปกติ เช่น การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันเทศกาลสงกรานต์ และมีของชำร่วยไปฝาก สร้างขวัญกำลังใจให้ผู้สูงอายุ

1.2 การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ

การช่วยเหลือดูแลกันเมื่อเกิดภัยพิบัติ เช่น ภัยพิบัติจากการเกิดโรคระบาดเชื้อไวรัสโควิด 19 ที่ผ่านมา ผู้นำและประชาชนช่วยกันดูแลและปฏิบัติตามมาตรการที่ทางหน่วยงานภาครัฐกำหนด พร้อมทั้งมีการช่วยเหลือกันโดยการบริจาคสิ่งของ อุปโภค บริโภค ให้กับครัวเรือนที่มีการกักตัว เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจและการลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

1.3 การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

กรณีการเกิดเหตุฉุกเฉิน หรือมีเหตุฉุกเฉินเรื่องสุขภาพ การเกิดอุบัติเหตุ จุดเสี่ยงจุดอันตราย เหตุไฟไหม้ ไฟฟ้าดับ ประชาชนในหมู่บ้าน สามารถประสานงานเพื่อขอความช่วยเหลือจาก โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองตานาเพื่อแจ้งและนำส่งตัวเพื่อไปรักษาตัว หรือสามารถโทรผ่านเบอร์ 1669 สายด่วนที่สามารถติดต่อได้

5.2) ด้านเศรษฐกิจ

นำโดยผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีบทบาทด้านเศรษฐกิจ จัดทำให้มีโครงการ “กองทุนของหมู่บ้าน”

5.3) ด้านสภาวะแวดล้อม

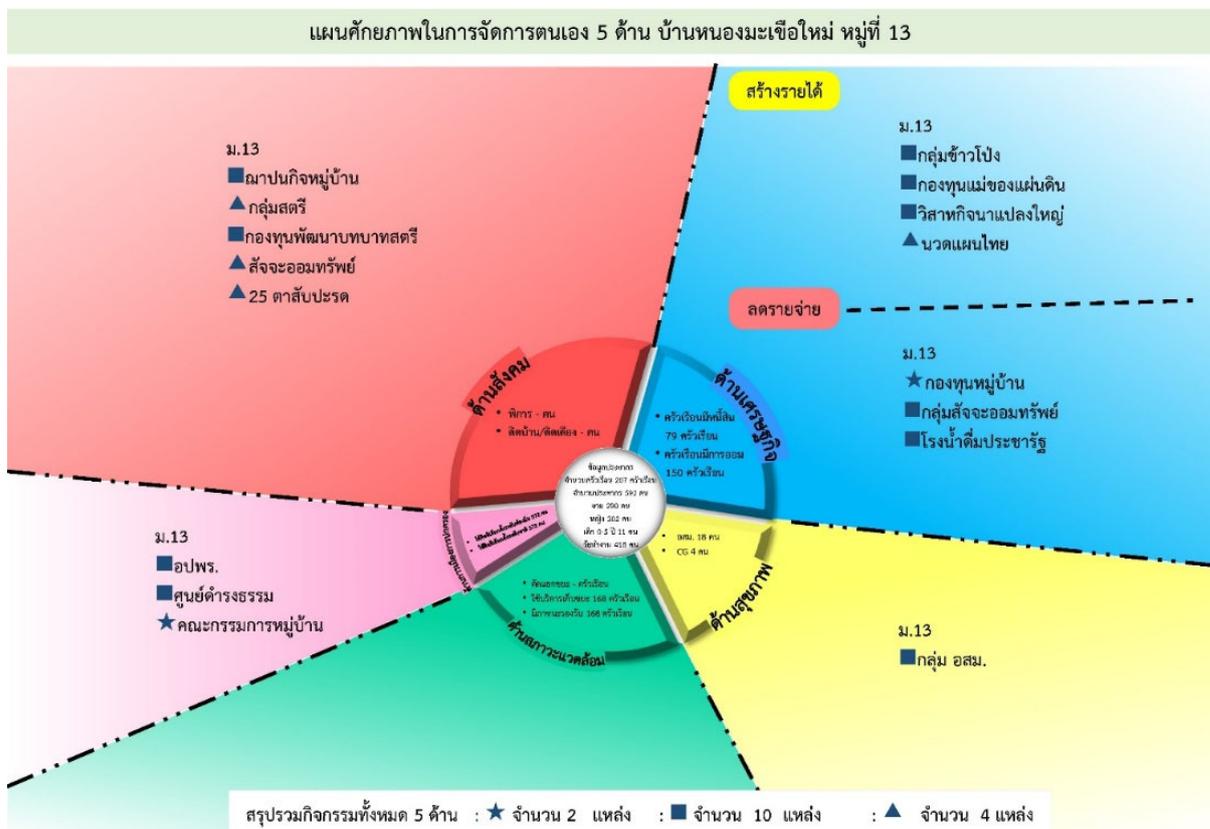
เป็นการบูรณะร่วมกัน โดยมีผู้นำหมู่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน ส่งเสริมและรณรงค์การปลูกต้นไม้

5.4) ด้านสุขภาพ

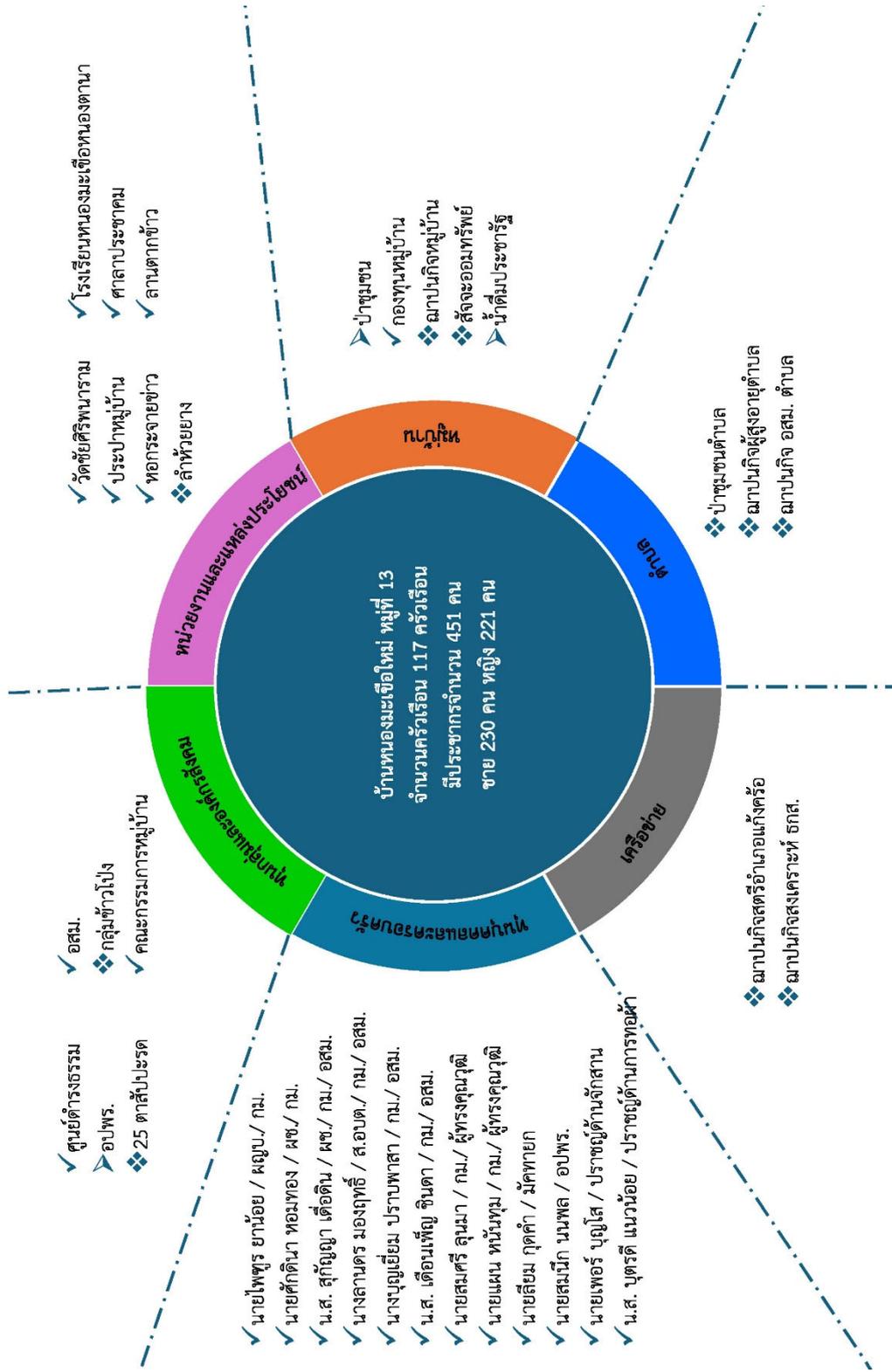
ผู้นำในชุมชน คณะกรรมการในหมู่บ้านและทีม อสม. ร่วมกันเป็นแกนนำจัดทำแผนสุขภาพในตำบล ส่งเสริมและฟื้นฟู สนับสนุนการออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพและการดูแลเอาใจใส่ด้านโภชนาการ

5.5) ด้านการเมืองการปกครอง

ด้านการเมืองการปกครองมีผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ดำเนินงานในชุมชน ซึ่งเป็นแกนนำหลักในหมู่บ้าน ที่ช่วยระดมความคิดในการวางแผน พัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นผู้ทราบบริบทในชุมชนเป็นอย่างดี เป็นผู้มีบทบาทในการส่งเสริม และเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญของหมู่บ้าน ในการนำพาคนชุมชนพัฒนาพื้นที่ให้ดีขึ้น



แผนภาพแสดงการจัดการตนเองของทางหลวงสังคม 6 ระดับ บ้านหนองมะเขือใหม่ หมู่ที่ 13



นวัตกรรมชุมชนท้องถิ่นและการตอบสนองภารกิจ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและนโยบายสาธารณะ

นวัตกรรมชุมชนท้องถิ่น

จากการสำรวจทุนทางสังคมและศักยภาพของชุมชนตำบลหนองขาม โดยการทำวิจัยชุมชนด้วยวิธีการเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบเร่งด่วน (RECAP) และการพัฒนาระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) ทำให้ทราบถึงสถานการณ์ปัญหา และความต้องการของประชาชน กลุ่มอาชีพ กองทุนที่ค่อยๆขับเคลื่อนงาน กลุ่มอาสาสมัคร คนเก่ง คนสำคัญ ประชาชนชาวบ้าน 4 องค์กรหลัก ประกอบด้วย ท้องที่ ท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชน ร่วมหนุนเสริมการขับเคลื่อนงานพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้การประชุม เวทีเสวนา การระดมความคิด จนเกิดการวางแผนร่วมกัน ทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจแนวทางการพัฒนางานแบบบูรณาการ ได้นำแนวคิดพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลาง โดยเชื่อว่าคนในชุมชนมีศักยภาพสามารถพัฒนาตนเองและชุมชนของตนเองได้ด้วยมือความรู้และภูมิปัญญาที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการและแก้ปัญหาตนเองได้ แนวคิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนี้

1) การรายงานจัดระบบตาม 7+1 ประเด็นนโยบายสาธารณะ

เมื่อนำนวัตกรรม งานและกิจกรรมที่ทุนทางสังคมได้ดำเนินการอยู่มาเทียบเคียงกับงานตามข้อเสนอนโยบายซึ่งถือเป็นกิจกรรมที่ได้ผลดีในพื้นที่อื่นมาก่อนนั้น ทำให้เห็นความสอดคล้องกันได้ดังนี้

(1) **บุคคล หรือกลุ่มองค์กรชุมชน** รวมทั้งชุมชนจัดการตนเอง ที่ร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำอาชีพทั้งที่เป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเอง เช่น กลุ่มสมุนไพร กลุ่มแปรรูป หมูที่ 1 กลุ่มทำสังฆภัณฑ์ หมูที่ 8 กลุ่มทำข้าวโป่ง หมูที่ 13 กองทุนปุ๋ย หมูที่ 5 กลุ่มน้ำดื่ม หมูที่ 5 เป็นงานที่สนับสนุนข้อเสนอนโยบายสาธารณะด้านการบริหารจัดการตนเอง ด้านการลงทุนด้านสุขภาพ ด้านการจัดสวัสดิการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และด้านเกษตรกรรมยั่งยืน วิธีการทำงานที่ดำเนินอยู่ของกลุ่ม และเป็นงานที่ทำให้เกิดการสร้างแหล่งเรียนรู้ สามารถถ่ายทอดเรื่องราวข้อความรู้ได้ เกิดวิธีการทำงานจนนำไปปฏิบัติได้จริง ทำให้เกิดทักษะความชำนาญ ขยายผล เพิ่มสมาชิก จึงถือเป็นการสร้างความรู้ได้ งานของกลุ่มได้เกิดเป็นรูปธรรมในชุมชนว่าทำให้เกิดการสร้างรายได้ เกิดการขยายกลุ่มเป็นเครือข่ายระหว่างหมู่บ้าน ทำให้ผู้นำกลุ่มมีภาวะของการนำและสร้างการเปลี่ยนแปลงได้จริง สมาชิกที่รวมกลุ่มเกิดความรักและหวงแหนอาชีพที่ตนได้พัฒนาร่วมกัน ทำให้เกิดกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม

(2) **บุคคล หรือกลุ่มองค์กรชุมชน** รวมทั้งหมู่บ้านที่จัดการตนเองมีหลายรูปแบบและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน พวกเขาได้รวมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกันในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมการศึกษา และการรักษาวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ตัวอย่างของบุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้ ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน หมูที่ 8 และหมูที่ 12 เป็นกลุ่มคอยเฝ้าระวังและป้องกันการเกิดไฟป่ารวมกันดับไฟป่าเมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติ สภาดึกและเยาวชนตำบลหนองขาม ขับเคลื่อนงานสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมต่างๆด้านสิ่งแวดล้อมในตำบลหนองขาม เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึก การอนุรักษ์เป็นต้นแบบกระตุ้นจิตสำนึกให้ผู้ใหญ่ได้ทำตาม หมู่บ้านต้นแบบการจัดการขยะ หมูที่ 1, 12, 8 และหมูที่ 9 กิจกรรมแยกก่อนทิ้ง ธนาคารขยะ โครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ทั้งหมดเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับข้อเสนอนโยบายสาธารณะประเด็นการจัดการสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติได้โดยตรง เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดการขยะระดับครัวเรือนและชุมชนอย่างถูกวิธีส่งเสริมการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่ารวมทั้งมีการปลูกต้นไม้เพิ่มเติมในพื้นที่สาธารณะ และเป็นกิจกรรม

ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้พลังงานทางเลือกในระดับครอบครัว และชุมชน วิธีการทำงานที่ดำเนินอยู่ของกลุ่ม และเป็นงานที่ทำให้เกิดการสร้างแหล่งเรียนรู้ สามารถถ่ายทอดเรื่องราวข้อความรู้ งานของกลุ่มได้ มีกิจกรรมร่วมกันในการปลูกต้นไม้ในวันสำคัญ ทำให้เพิ่มพื้นที่สีเขียวและอากาศบริสุทธิ์ เกิดการขยายกลุ่มเป็นเครือข่ายระหว่างชุมชน ทำให้ผู้นำกลุ่มมีภาวะของการนำและสร้างการเปลี่ยนแปลง

(3) บุคคล หรือกลุ่มองค์กรชุมชน รวมกลุ่มกันเพื่อทำงานมีเป้าหมายเพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชน ได้แก่ สภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม และ โรงเรียนหนองขามวิทยา Eco School Beginner ศูนย์เรียนรู้ระบบการบริหารจัดการภูมินิเวศและการจัดการภัยพิบัติ มีการการทำกิจกรรมสอดรับกับนโยบายขยายสาระประเด็นการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน เป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การสร้างภาคีเครือข่าย และจัดตั้งกลไกขับเคลื่อนโครงการด้านการอนุรักษ์ในพื้นที่ตำบลหนองขาม หรือกลุ่มองค์กรของเด็กและเยาวชน เพื่อให้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในการเพิ่มสมรรถนะเด็กและเยาวชนทุกด้าน เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณให้เด็กและเยาวชนมีเวทีในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วมของเด็ก และเยาวชนตำบลหนองขาม

(4) บุคคล หรือกลุ่มองค์กรชุมชน และหมู่บ้านจัดการตนเอง ที่รวมกลุ่มกัน เพื่อทำงานที่เป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้การช่วยเหลือดูแลสุขภาพร่วมกัน ได้แก่ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลหนองขาม กองทุนหลักประกันสุขภาพ (สปสช.) อาสาสมัครบริบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนจิว โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองตানা ที่ให้การดูแลกลุ่มเปราะบาง ประชาชนทั่วไป กลุ่มผู้ดูแลผู้ป่วยพิการ ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ทั้งหมดนี้เป็นกิจกรรมสอดรับนโยบายขยายสาระประเด็นการดูแลสุขภาพชุมชน และส่งผลเชื่อมโยงไปยังนโยบายสาธารณสุขในการดูแลกัน ทำงานเชื่อมโยงกับหน่วยงานบริการสุขภาพเป็นการสนับสนุนให้หน่วยบริการสุขภาพสามารถประสานและให้บริการครอบคลุมการดูแลกลุ่มเป้าหมายตามปัญหาในพื้นที่ และส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือเร่งด่วน ระหว่างกลุ่มอาสาสมัครในพื้นที่และเครือข่ายหน่วยบริการสุขภาพ แสดงรายละเอียดได้ดังตารางการสนองตอบต่อ 7+1 นโยบายสาธารณะ 8 ข้อเสนอ

ตารางการสนองตอบต่อ 7+1 นโยบายสาธารณะ 8 ข้อเสนอ และการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น ตำบลหนองขาม

นวัตกรรม	การสนองตอบต่อ 7+1 นโยบายสาธารณะ 8 ข้อเสนอ			การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น		
	การสนองตอบต่อ 7+1 นโยบายสาธารณะ 8 ข้อเสนอ	สร้างการเรียนรู้	สร้างความเข้มแข็งให้เทศบาลเมือง	สร้างผลกระทบ	สร้างผลกระทบ	สร้างผลกระทบ
นวัตกรรม	1. การบูรณาการหน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓
	2. การดูแลสุขภาพโดยชุมชน	✓	✓	✓	✓	✓
	3. การสร้างการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓
	4. การสร้างงาน / สร้างอาชีพ	✓	✓	✓	✓	✓
	5. การเสริมสร้างสังคม / ชุมชนน่าอยู่	✓	✓	✓	✓	✓
	6. การส่งเสริมสุขภาพ	✓	✓	✓	✓	✓
	7. การส่งเสริมอาชีพ	✓	✓	✓	✓	✓
	8. การเสริมสร้างสังคม / ชุมชนน่าอยู่	✓	✓	✓	✓	✓
	9. การส่งเสริมสุขภาพ	✓	✓	✓	✓	✓
	10. การเสริมสร้างสังคม / ชุมชนน่าอยู่	✓	✓	✓	✓	✓

2) การรายงาน 10 ประเด็นการลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพและการดูแลประชากรกลุ่มเฉพาะ

จากการทำวิจัยชุมชนด้วยวิธีการเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบเร่งด่วน (RECAP) และการพัฒนาระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) พบว่า สถานการณ์ปัญหาและความต้องการของชุมชน ทำให้ 4 องค์กรหลักประกอบด้วย ท้องที่ ท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชน ได้ร่วมหนุนเสริมการขับเคลื่อนงานพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้เวทีเสวนา การประชาคมตำบล การประชุมหมู่บ้าน จนเกิดการ วางแผนร่วมกัน ทำให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและบริหารจัดการชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่มีความสมดุลทั้งด้านบุคคล สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาสู่สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ มีการบริหารจัดการร่วมกันในรูปแบบเครือข่ายตีมาประยุกต์ใช้ เพื่อการพัฒนาชุมชน การคิดค้นนวัตกรรมในพื้นที่ตำบลหนองขามเป็นเรื่องที่สามารถ แก้ไขปัญหาในชุมชนได้จริง เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนและสามารถถ่ายทอดได้

1. ระบบการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน

ด้วยพื้นที่ตำบลหนองขาม มีพื้นที่ติดกับแนวป่าอนุรักษ์ เทือกเขาภูแลนคา ซึ่งเป็นป่ารอยต่อหลายตำบล ทิศเหนือตำบลธาตุทอง ทิศใต้ตำบลโคกสูง ทิศตะวันตกตำบลท่ามะไฟหวาน และด้วยพื้นที่ทำกินของชาวบ้านติดกับเทือกเขาทำให้หลายครั้งการจุดเผาไร่ ทำนา มีการเลี้ยงสัตว์บนภูเขา การล่าสัตว์ป่า ซึ่งเป็นเหตุและปัจจัยในการทำให้เกิดไฟไหม้ป่า บางครั้งก็เป็นการรุกรานจากพื้นที่ตำบลข้างเคียงเข้ามาในพื้นที่ ซึ่งพื้นที่ป่าแห่งนี้เป็นแหล่งอาหารของคนทั้งในตำบลและนอกตำบลที่เข้ามาเก็บหาของป่าในแต่ละช่วงฤดูกาล อีกทั้งเป็นที่ผลิตออกซิเจนอีกด้วย จึงมีแนวคิดที่ต้องการรักษาป่าไว้ให้มีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุด จึงเกิดความมือกันจากหลายภาคส่วน

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม จึงได้มีระบบการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน ผ่านการใช้บันทึกข้อตกลงจัดทำนโยบายสาธารณะ ศูนย์เรียนรู้ระบบการจัดการภูมินิเวศ มีแผนและปฏิทินกิจกรรมระบบการบริหารจัดการภูมินิเวศร่วมกัน กองทุนคณะกรรมการป่าชุมชน ธรรมนูญป่าชุมชน จัดทำโมเดลแผนที่ วางระบบการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ ผ่านการร่วมมือของ 4 องค์กรหลัก (ท้องที่ ท้องถิ่น กลุ่มองค์กร หน่วยงานภาครัฐ) โดยมีสถานการณ์ห้ามใช้พื้นที่ป่าจากหน่วยงานภาครัฐด้วยข้อกำหนดที่ห้ามไม่ให้ประชาชนเข้ามาบุกรุก และหาผลประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ สถานการณ์ไฟไหม้ป่า เกิดไฟไหม้ป่าชุมชนที่มีความรุนแรงซึ่งสร้างความเสียหายให้ผืนป่า จำนวนมากในแต่ละปี รวมถึงการเกิดมลพิษทางอากาศ มีฝุ่นละออง คิวีนไฟ ดังนั้น จึงมีแผนการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการภูมินิเวศระดับพื้นที่ ทั้ง 4 รูปแบบ เข้ามามีบทบาท ได้แก่ (1) ป้องกัน ผ่านกิจกรรม/โครงการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพและความเชี่ยวชาญ การดับไฟป่า การทำแนวกันไฟ ธรรมนูญป่า (2) รักษา ผ่านกิจกรรม/โครงการชุดลาดตระเวน อบรมอาสาสมัครดับไฟป่า อบรมเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (3) ฟื้นฟู ผ่านกิจกรรม/โครงการปลูกป่า การปิดป่าตามฤดูกาล (4) ใช้ประโยชน์ ผ่านกิจกรรม/โครงการ สร้างแหล่งอาหารของชุมชน การอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช

ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม เกิดอาสาสมัครป้องกันไฟป่า เกิดเครือข่ายเยาวชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และธรรมนูญป่า ด้านเศรษฐกิจ มีป่าที่อุดมสมบูรณ์ ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากป่า เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน ด้านสุขภาพ สามารถป้องกันและควบคุมการเผาป่า เป็นสาเหตุของการเกิดมลพิษทางอากาศ (ลดปริมาณ PM2.5) ภายใต้แนวคิด ป่าสมบูรณ์คนสุขภาพดี ด้านการมีส่วนร่วม การพัฒนาและบริหารจัดการนวัตกรรมการภูมินิเวศป่าชุมชนผ่าน 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมป้องกันป่า กิจกรรมรักษาป่า กิจกรรมฟื้นฟูป่า กิจกรรมใช้ประโยชน์จากป่าร่วมกัน เกิดบันทึกข้อตกลงจัดทำนโยบายสาธารณะเรื่องการจัดการ

2. ระบบการดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เห็นได้จากแนวโน้มตัวเลขประชากรผู้สูงอายุทั่วประเทศที่เพิ่มขึ้นทุกปี จากข้อมูลการพัฒนาระบบข้อมูลตำบล (TCNAP) พบว่าปัจจุบันผู้สูงอายุในพื้นที่เขต

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ปี พ.ศ. 2567 มีผู้สูงอายุจำนวน 1,258 คน จากประชากรทั้งหมด 7,302 คน และในจำนวนประชากรผู้สูงอายุดังกล่าว มีปัญหาด้านสุขภาพ ได้แก่ การวิตกกังวลสูง การเจ็บป่วยด้วยโรคระบบกล้ามเนื้อและกระดูก ความดัน เบาหวาน

ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุ จึงได้จัดโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลหนองขาม เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ เรื่องการดูแลสุขภาพ และการออกกำลังกายอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะผิดปกติที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคระบบกล้ามเนื้อและกระดูกปัญหาสุขภาพร่างกาย รวมทั้งปัญหาสุขภาพจิต ช่วยให้อายุยืนยาวขึ้น นอกจากนี้ด้านสุขภาพแล้วผู้สูงอายุยังจะได้รับรู้ เห็นคุณค่าของตนเอง สามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้อย่างมีความสุข ผ่านหลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลหนองขาม นอกจากนี้ผู้สูงอายุที่มาเรียนที่โรงเรียนแล้ว โครงการเพื่อนเยี่ยมเพื่อน เสริมสร้างกำลังใจ ผู้สูงอายุติดบ้าน ติดเตียง เพื่อเป็นการครอบคลุมผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลหนองขาม

3. ระบบนิเวศชุมชนและลดโลกร้อนโดยชุมชนท้องถิ่น

ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน สังคม และระดับประเทศ ซึ่งปัญหานี้ในวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ตลอดจนพฤติกรรมกรบริโภคของคนเราเริ่มเปลี่ยนไป ปัจจุบันมีการใช้สินค้าที่มีการบรรจุภัณฑ์ประเภทพลาสติก โฟม แก้ว กระดาษ โลหะ อลูมิเนียม ส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายเพิ่มมากขึ้น ผลกระทบที่จะตามมาคือปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำ ดินเสื่อมสภาพ ความเสียหายจากเหตุรำคาญส่งกลิ่นเหม็นรบกวน รวมถึงเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์พาหะนำโรค สิ่งสำคัญคือสถานที่กำจัดขยะไม่เพียงพอที่จะรองรับปริมาณขยะได้ในอนาคต ทุกวันนี้คนไทยกว่า 60 ล้านคน สามารถสร้างขยะได้มากถึง 74.998 ล้านตันต่อวัน แต่ความสามารถในการจัดเก็บขยะกลับไม่ถึง 70% ของขยะที่เกิดขึ้น จึงทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยตกค้างตามสถานที่ต่างๆ หรือมีการนำไปกำจัดโดยวิธีการกองบนพื้น ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยให้จังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมู่บ้าน/ชุมชน และประชาชนทุกครัวเรือนร่วมดำเนินการ

ในเขตพื้นที่ตำบลหนองขาม มีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น การบริโภคในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณขยะจากครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม จึงได้จัดทำโครงการแยกก่อนทิ้ง (ธนาคารขยะ) ขึ้น โดยมีพื้นที่เป้าหมายจำนวน 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1, 12, 8 และหมู่ที่ 9 ซึ่งเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 ส่วนที่ 3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 67 บัญญัติว่า ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดการบริการสาธารณะมาตรา 16 บัญญัติว่าให้เทศบาลเมืองพัทธยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (18) การกำจัดมูลฝอยสิ่งปฏิกูล และน้ำเสียตลอดจนพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 หมวด 3 การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย มาตรา 18 บัญญัติว่า การเก็บขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่น การคัดแยกขยะ การคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับภาคประชาชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทาง เพื่อให้สามารถนำไปสู่การจัดการขยะรูปแบบใหม่ ได้ต่อไป



องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ
บ้านโนนจิว หมู่ที่ 12 ต.หนองขาม อ.แก้งคร้อ จ.ชัยภูมิ
www.tbnongkham.go.th
saraban@tbnongkham.go.th
044-109-756